

Ceza muhakemeleri usulü kanununa ait

Fibris

259	I — Umumi hükümler
259	1 — Vazife
259	2 — Salâhiyet
261	3 — Hakimin davaya bakmaması ve reddi
263	4 — Kararlar, tefhim ve tebliğ
264	5 — Mehiller ve eski hale getirme
265	6 — Şahitler
268	7 — Ehli hibre ve keşif
270	8 — Zapt ve arama
274	9 — Tevkif, muvakkat yakalama ve saliverme
279	10 — Maznuna sorgu
279	11 — Müdafaa
281	II — Muhakeme usulü
281	1 — Hukuku amme davasının hazırlanması
282	2 — Hukuku amme davası
285	3 — İlk tahkikat
287	4 — Son tahkikatın açılması kararı
289	5 — Duruşma hazırlığı
291	6 — Davaya duruşma
299	7 — Gayiplerin muhakemesi
301	III — Karar yolları
301	1 — Umumi hükümler
302	2 — İtiraz
303	4 — Tenyiz
307	IV —
307	1 — Muhakemenin iadesi ve yazılı emir
311	V —
311	1 — Şahsi dava
316	VI — Muhakemenin ilalesi ve müzakere usulü
316	1 — Duruşma celselerinin aleniyeti ve inzabatı
317	2 — Müzakere ve rey verme usulü
317	VII — Hususi muhakeme usulleri
317	1 — Sulh hakimlerinin ceza kararlamaları
318	2 — Müsadere usulü
319	VIII — Cezaların infazı ve muhakeme masrafları
319	1 — Cezaların infazı
320	2 — Muhakeme masrafları
322	IX — Memnu hakların iadesi
323	Son maddeler

Ceza muhakemeleri usulü kanunu

(Resmî gazete ile neşir ve ilânı: 20/4/1929 - Sayı: 1172)

№ 1412

BİRİNCİ KİTAP

Umumî hükümler

BİRİNCİ FASIL

Vazife

Vazife

BİRİNCİ MADDE — Mahkemelerin vezifelerini kanun gösterir.

Davaların birleştirilmesi ve ayrılması

İKİNCİ MADDE — Murtafıt ceza davalarının her biri muhtelif mahkemelerin vazifesi dahilinde olsa bile bunlar birleştirilerek yüksek vazifeli mahkemeye verilebilir.

Bu mahkeme birleştirilmiş olan ceza davalarının ayrılmasına da karar verebilir.

Murtafıt suçlar

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir kimse bir kaç suçla maznun olur veya bir suçta her ne sıfatla olursa olsun bir kaç maznun bulunursa irtibat var sayılır.

Tahkikat sırasında davaların birleştirilmesi ve ayrılması

DÖRDÜNCÜ MADDE — Tahkikata başlandıktan sonra dahi murtafıt ceza davalarının birleştirilmesine veya ayrılmasına Cümhuriyet müddei umumisinin veya maznunun talebile yahut resen karar verilebilir. Bu kararı vermek hakkı yüksek vazifeli mahkemeye aittir.

Birlikte görülen davalarda muhakeme usulü

BEŞİNCİ MADDE — Davaların birlikte görüldüğü müddetçe takip olunacak muhakeme usulü bu davaları birlikte gören yüksek vazifeli mahkemenin tabi olduğu muhakeme usulüdür.

Askerlerin işlediği suçlar

ALTINCI MADDE — Askerlerin, askerlik vazifelerine veya suçlarına taallük etmiyen yahut askerler aleyhine işlenmiş olmıyan suçlarını umumî mahkemeler görür.

Askerlerin vazifelerinden hariç suçlarda asker olmıyanların da alâkaları varsa bu gibi suçların muhakemesi umumî mahkemelerde görülür.

Asker olmıyanların muhakemelerine her halde umumî mahkemelerde bakılır.

Resen vazife kararı

VEDİNCİ MADDE — Davaya bakan mahkeme, muhakemenin her hal ve derecesinde davayı görmek vazifesi olup olmadığına resen karar verebilir

İKİNCİ FASIL

Salâhiyet

Salâhiyet

SEKİZİNCİ MADDE — Davaya bakınak salâhiyeti ; suçun işlendiği yer mahkemesine aittir.

Teşebbüste son icrai hareketin vuku bulduğu ve mütemadi ve müteselsil suçlarda temadi ve teselsülün bittiği yer mahkemesi salâhiyetlidir.

Suç, dahilde intişar eden bir matbua münderacatından ileri gelmişse salâhiyet matbuanın neşir merkezi olan yer mahkemesine aittir.

Takibi şikâyetname verilmesine bağlı olan hakaret ve söğme suçlarında matbua tecavüze uğriyan kimsenin ikamet ettiği veya sakin olduğu yerde tevzi olunmuşsa oradaki mahkeme dahi salâhiyetlidir.

İlmsî salâhiyet

DOKUZUNCU MADDE — Suçun işlendiği yer belli değilse maznunun yakalandığı yer ve yakalanmamışsa ikametgâhu mahkemesi salâhiyetlidir.

Maznun Türkiyede ikamet etmiyorsa salâhiyet, maznunun Türkiyede en son sakin olduğu yer mahkemesininindir.

İşe bakacak mahkemenin bu suretle dahi tayini mümkün olmazsa muhakeme usulüne ait ilk muamelenin yapıldığı yer mahkemesi salâhiyetlidir .

Yabancı memlekette işlenen suçlarla salâhiyet

ONUNCU MADDE — Yabancı memlekette işlenen ve ceza kanununun 4,5,6,7 ve 8 inci maddeleri hükmünce Türkiyede takibi lazimgelen suçlarda dahi salâhiyet, bundan evvelki maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre tayin olunur.

Bununla beraber Cümhuriyet müddei umumisinin veya maznunun talebi üzerine Temyiz mahkemesi suçun işlendiği yere daha yakın olan yer mahkemesine salâhiyet verebilir.

Bu gibi suçlarda maznun Türkiyede yakalanmamışsa veya Türkiyede ikamet eylediği veyahut en son sakin olduğu yer yoksa salâhiyetli mahkeme, Adliye Vekilinin talebi ve Cümhuriyet paş müddei umumisinin müracaatı üzerine Temyiz mahkemesi tarafından tayin olunur.

Yabancı memleketlerde bulunupta muafiyet imtiyazlarından istifade eden Türk memurlarının şahsî suçlarından dolayı salâhiyetli mahkeme; Ankara mahkemesidir.

Deniz ve hava nakil vasıtalarında veya bu vasıtalarla işlenen suçlarda salâhiyet

ON BİRİNCİ MADDE — Suç açık denizlerde veya yabancı liman ve kara sularında Türk bayrağını taşıyan deniz ve hava nakil vasıtalarında veya böyle bir nakil vasıtasıyla işlenmişse suçun işlenmesinden sonra vasi-tanın Türkiyede ilk uğradığı veya kayıtlı bulunduğu yerin mahkemesi salâhiyetlidir.

Murtabit suçlarda salâhiyet

ON İKİNCİ MADDE — Yukarıki maddelere göre her biri muhtelif mahkemelerin salâhiyeti dahilinde bulunan murtabit ceza davaları bunlardan birine bakmağa salâhiyetli mahkemelerden her hangi birinde birleştirilerek görülebilir.

Murtabit ceza davalarına başka başka mahkemeler tarafından bakılmağa başlanmış olursa Cümhuriyet müddei umumiliğinin taleplerine uygun olmak şartile mahkemeler arasında hasıl olacak uyuşma üzerine bu davaların hepsi veya bir kısmı bu mahkemelerin birinde birleştirilebilir.

Uyuşulmazsa Cümhuriyet müddei umumi veya maznun tarafından talep olununca müşterek yüksek vazifeli mahkeme birleştirmeğe mahal olup olmadığına ve mahal varsa hangi mahkemede birleştirileceğine karar verir.

Birleştirilmiş olan davaların ayrılması dahi bu suretle olur.

Salâhiyette icabî ihtilâf

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Salâhiyet hususunda bir kaç hakim veya mahkeme arasında icabî ihtilâf çıkarsa müşterek yüksek vazifeli mahkeme salâhiyetli hakim ve mahkemenin hangisi olduğunu gösterir.

Dava nakli

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Davaya bakmağa salâhiyetli mahkeme hukukî veya fiilî sebepler dolayısıyla kaza vazifesini ifa edemeyecek halde bulunur yahut muhakemenin o mahkemede icrası ammenin emniyeti için tehlikeli olur veya şüpheyi dai bulunursa yüksek vazifeli mahkeme tahkikatın ve davanın başka yerde bulunan aynı derecedeki bir mahkemeye nakline karar verir.

Ancak davanın nakli talebi, ammenin emniyetini muhafazaya müstenit ise Adliye Vekiline aittir. Şüpheyi dai hallerden dolayı ise alâkadarlar talep edebilirler.

Salâhiyetsizlik iddiasının zamanı

ON BEŞİNCİ MADDE — Maznunun salâhiyetsizlik iddiasını ilk tahkikatın bitmesinden evvel bildirmesi şarttır. İlk tahkikat yapılmamışsa maznunun bu iddiayı muhakemenin başlangıcında son tahkikatın açılmasına dair olan kararın okunmasından evvel beyan eylemesi lâzımdır.

İlk tahkikattaki salâhiyetin şumulü

ON ALTINCI MADDE — İlk tahkikattaki salâhiyeti tayin eden karar, son tahkikat noktasından dahi salâhiyeti belli etmiş sayılır.

Salâhiyetsizlik kararının verilmesi

ON YEDİNCİ MADDE — Maznunun talebi üzerine verilecek salâhiyetsizlik kararı ancak son tahkikatın açılmasına dair olan kararın okunmasından evvel verilir. Bundan sonra Cümhuriyet müddei umumisi artık salâhiyetsizlik iddiasında bulunmayacağı gibi mahkeme dahi re'sen karar veremez.

salâhiyette selbi ihtilâf

ON SEKİZİNCİ MADDE — Salâhiyetli mahkeme dahil olduğu halde başka başka mahkemelerce salâhiyetsizlik kararı verilmiş olupta bu kararlar aleyhine kanun yollarına müracaat imkânı kalmamışsa davaya bakması icap eden mahkemeyi müşterek yüksek vazifeli mahkeme tayin eder.

Salâhiyetli olmyan mahkemenin tahkikatı

ON DOKUZUNCU MADDE — salâhiyetli olmyan mahkemece yapılan tahkikat işleri mücerret salâhiyetsizlikten dolayı hükümsüz sayılmaz.

Gecikmesinde zarar umulan tahkikat

YIRMİNCİ MADDE — Bir mahkeme salâhiyetli olmasa bile gecikmesinde zarar umulan hallerde kendi kazası dairesinde yapılması lazım kelen tahkikat işlerini yapar.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Hakimin davaya bakmaması ve reddi

Hakimin davaya bakmayacağı haller

YİRİMİ BİRİNCİ MADDE — Hakim aşağıda yazılı hallerde hakimlik vazifesini yapmaz:

- 1 - Suçtan kendisi zarar görmüşse
- 2 - Sonradan kalksa bile maznun veya mağdur ile aralarında evlilik veya vesayet rabitası bulunmuşsa
- 3 - Maznun veya mağdurun nesepten veya sebepten usul veya furuu veya bunlarla evlat edinme rabitası ve yahut maznun veya mağdur ile

aralarında üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) nesepten veya ken - disile sıhriyyetten hasıl olan evlilik kalmasa bile ikinci derceye kadar (bu derece dahil) sebepten civar hısmılığı olursa

4 - Aynı davada Cümhuriyet müddei umumiliği, adliye zabıta me - murluğu vazifesini yahut mağdur veya maznunun müdafiliğini yapmış bulunursa

5 - Aynı davada şahit veya ehli hibre sıfatıyla dinlenmişse.

Karara iştirak edemi -
yecek hakimler

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Aleyhinde kanun yollarından birine müracaat edilmiş olan bir hükme iştirak cyleyen hakim mafevk mahkemesince bu hükme dair verilecek karara iştirak edemez .

Karar hakimi ile ilk tahkikatı yapmış olan müstantik o davanın muha - kemesinde bulunamaz.

Hakimin ret sebep -
leri ve kimlerin talep
edebileceği

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Hakimin vazifesini yapmaktan memnu olduğu hallerde reddi istenebileceği gibi bitaraflığını şüpheye düşürecek diğer sebeplerden dolayı da reddi talep oluna bilir.

Cümhuriyet müddei umumisi, maznun ve davacı hakimi ret talebinde buluna bilirler.

Bunlardan her hangı biri tarafından talep olunursa hükme iştirak edecek hakimlerin isimleri kendilerine bildirilir .

Bitaraflığını şüpheye
düşürecek sebepler -
den dolayı hakimin
ret talebinin zamanı

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bitaraflığını şüpheye düşürecek sebeplerden dolayı bir hakimin reddi asliye mahkemesinde son tahkikatın açılmasına dair olan karar ve Temyiz mahkemesinde duruşmalı işlerde raportör âza tarafından yazılmış olan rapor okununcaya ve duruşmasız işlerde heyetce temyiz tetkikatı başlayıncaya kadar istene bilir.

Hakimin ret talebi
nasıl yapılır ve usluu

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Hakimin reddi mensup olduğu mahkeme - ye verilecek istida ile yahut bu hasusta bir zabıt varakası tanzim edilmek üzere mahkeme kâtibine yapılacak beyanla olur.

Reddi talep eden taraf ret sebebini isbat ile mükelleftir. Yemin delil olmaz.

Mahkeme reddi istenilen hakimden ret sebebini hakkında izahat isteyebilir. Hakimde ret sebepleri hakkındaki mülâhazalarını bildirir .

Hakimi ret talebine
karar verecek mah -
keme

YİRMİ ALTINCI MADDE — Hakimin reddi talebine, mensup olduğu mahkemece karar verili. Ancak reddolunan hakimin müzakereye iştirak edememesinden mahkeme teşekkül edemezse karar itası; reddolunan hakim asliye mahkemesine mensupsa bu mahkemenin kazası dairesinde bulunduğu ağır ceza işlerini gören mahkemeye, ve reddolunan hakim ağır ceza işlerini gören mahkemeye mensup ise en yakın ağır ceza mahkemesine aittir.

Ret talebi müstantik veya karar hakimi aleyhinde olursa mensup oldukları asliye mahkemesi ve sulh hakimi ve hakimi münferit aleyhine ise kazası dairesinde bulunduğu ağır ceza mahkemesi karar verir.

Reddolunan hakim ret talebinin muhik olduğunu tasdik ederse ret hakkında bir karar verilmez.

Ret talebi üzerine
verilecek kararlar
ve müracaat edilecek
kanun yolları

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Reddin kabulüne dair olan kararlar kat'idir. Reddin kabul edilmemesine dair olan karar aleyhine acele itiraz yoluna müracaat olunabilir.

Hakimi ret talebinin esassız olduğuna dair verilecek karar aleyhine ancak esas hüküm ile birlikte kanun yoluna müracaat olunabilir.

Reddi istenilen hakimin yapabileceği muameleler

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Reddi istenilen hakim ret hakkında bir karar verilinceye kadar yalnız tehiri caiz olmıyan muameleleri yapar.

Hakimi resen ret kararı

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Bir hakim reddini mucip sebepleri, bildirir yahut bazı haller, bir hakimin hakimlik vazifesini ifadan memnuniyeti zannını tevlit ederse bu bapta bir talep olması bile Temyiz mahkemesi resen karar verir.

Zabıt kâtiplerini ret

OTUZUNCU MADDE — Bu faslında yazılı hükümler zabıt kâtipleri hakkında da caridir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Kararlar, tefhim ve tebliğ

Kararların nasıl verileceği

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Davaya duruşma esnasındaki kararlar, iki taraf dinlendikten ve duruşma haricindeki kararlar Cümhuriyet müddei umumisinin yazılı veya şifahi mütaleası alındıktan sonra verilir.

Sebebi yazılmak lâzım olan kararlar

OTUZ İKİNCİ MADDE — Aleyhine kanun yollarına müracaat mümkün olan veya bir talebin reddine dair bulunan kararların sebebi yazılmak lazımdır.

Kararın tefhim ve tebliği

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Alâkadar tarafın yüzüne karşı ittihaz edilen kararlar kendisine tefhim olunur ve isterse kararın bir sureti de verilir.

Diğer kararlar tebliğ olunur.

Alâkadar olan taraf mevkuf ise tebliğ edilen varaka talebi halinde kendisine okunup anlatılır.

Müddei umumiye verilmesi icap edip etmiyen kararlar ve tebliğ ile kararların ifa ve infazı

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tebliğ veya infaz edilecek kararlar Cümhuriyet müddei umumisine verilir; müddei umumî tebliğ veya infaz için icap eden tetbirleri alır.

Mahkemelerin dahili muamelerine veya muhakeme celselerinin inzibatına dair kararlar hakkında bu hüküm cari değildir.

Müstantik ve sulh hakimi her nevi tebliğatı ve karar ve ceza karar-namelerini doğrudan doğruya ifa ve infaz edebilir.

Tebliğat usulleri

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Hukuk muhakeme usullerinin tebliğata dair olan hükümleri ceza işlerinin tebliğatında dahi caridir.

Şahit ve ehli hibrenin alâkadar tarafından daveti

OTUZ ALTINCI MADDE — Bir ceza davasında alâkadar olup doğrudan doğruya şahit ve ehli hibre davetine salâhiyetli olanlar, bu kimseleri mahkeme mubaşiri marifetile davet ettirirler.

Neşir ve ilân suretiyle tebliğ

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Türkiyede bulunupta mahkemede bulunması için henüz celpname tebliğ edilmemiş ve fakat kanunda yazılı hükümlere göre kendilerine tebliğat yapılması imkânsız bulunmuş olan mazmunlar ile yabancı memlekette bulunupta kanunda yazılı hükümlere göre kendilerine tebliğat yapılması kabil olmıyan veya böyle bir tebliğden

netice hasıl olacağı umulmıyan maznunlara tebliğ olunacak varakamın bir Türk veya yabancı gazetesinde derç ve neşri ve bu tarihten itibaren en aşağı iki haftamın geçmesi tebliğ hükmünde tutulacağı gibi tebliğ edilmesi lâzım varakamın en aşağı iki hafta müddetle mahkeme divanhane-sinde yapıştırılarak ilâm dahi tebliğ yerine geçer.

Gazetenin intihabı tebliği yaptırmakla mükellef makama aittir.

Maznuna mahkemede hazır bulunması için celpname tebliğ edilir ve bundan başka tebligatta bulunulması lâzım gelipte bunun Türkiyede ifası mümkün olmazsa kendisine yapılacak bu yeni tebliğatin iki hafta müddetle mahkeme divanhanesine yapıştırmak suretiyle ilâm lâzımdır. Bu takdirde tebliğat yapılmış sayılır.

Hühüm ve kararın tebliğinde yalnız hüküm fıkrasının lavhaya yapıştırılarak ilân edilmesi yeter.

Müddi umumıye
tebliğ

OTUZSEKİZİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumiliğine yapıla-cak tebliğ, tebliğ olunacak varaka aslının kendisine gösterilmesiyle olur. Bu tebliğ bir mehle başlangıç olacaksa Cümhuriyet müddei umumisi gösterildiği günü varakanın aslına işaret eder.

BEŞİNCİ FASIL

Mehiller ve eski hale getirme

günle tayin edilen
mehiller

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Gün ile tayin edilen mehillerde mehlin cereyanını istilzam eden tebliğ veya vakia günleri hesaba katılmaz.

Hafta veya ayla tayin
edilen mehiller

KIRKINCI MADDE — Mehil, hafta veya ay olarak tayin edilmişse cereyana başladığı gün, son haftada isim, ve son ayda sayı itibariyle tekabül eden günün tatil saatinde ve şayet ay sonunda başlayupta nihayet bulunduğu ayda sayı itibarile mukabil gün yoksa ayın son gününde biter.

Son gün cumaya veya her hangi bir tatile tesadüf ederse mehil; tatilin ertesi günü biter.

Kendisine mehil verilen kimsenin ikametgâhı muamele yapacağı mahalden uzaksa hukuk muhakeme usulleri kanununun 164 üncü maddesi hükümleri tatbik olunur.

Mehle riayet imkân-
sızlığı

KIRK BİRİNCİ MADDE — Mücbir sebepler veya beklenilmıyen veya sakımlması kabil olmıyan hadiseler neticesi olarak, bir mehle riayet imkânsızlığı hasıl olursa, mehlin bitmesinden hasıl olacak neticeye karşı eski hale getirme talep olunabilir. Yapılan bir tebliğden kusuru olmaksızın haberdar olamamak keyfiyeti beklenilmıyen ve sakımlması mümkün olmıyan hallerdendir.

Eski hale getirme is-
tidasının verilmesi

KIRK İKİNCİ MADDE — Eski hale getirme istidası maninin kalkma-sından bir hafta içinde verilmek lâzımdır. Bu istida, mehle riayet halinde usule dair muameleler hangi mahkemede yapılacak idise o mahkemeye verilir.

Müstedi mehle riayet etmemesinin sebeplerini ve delillerini bildirir. Ve usule dair yapmadığı muameleyi istidayı verdiği anda yapar.

Eski hale getirme is-
tidasının mercii ve bu
hususdaki kararlar

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Mehli içinde usul muamelesi yapılmış olsaydı esasa hangi mahkeme hükmedecek idise eski hale getirme istidası hakkında dahi o mahkeme karar verir.

Èski hale getirmè talebinin kabulüne dair olan karar kat'idir. Ancak reddine dair olan karar aleyhine acele itiraz yoluna müracaat olunabilir.

Eski hale getirme istidasının karara tesini

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Eski hale getirme istidası kararın icrasını tehir etmez.

Ancak mahkeme, icramın tehirine karar verebilir.

ALTINCI FASIL

Şahitler

Şahitlerin celbi

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Şahitler celpname ile davet olunur.

Davete itaat etmiyenlerin kanunî akibetleri dahi celplamede gösterilir.

Şahitler mevkuflu veya müstacel hususlarda müzekkere ile de celbolunabilir.

Celpname fiilî hizmette bulunan askerlere buldukları yerlerdeki askerî makamlar vasıtasile tebliğ olunur.

Davete itaat etmiyen şahitler

KIRK ALTINCI MADDE — Usulü dairesinde davet olunupta gelmiyen şahitler bu hareketlerinin sebebiyet verdiği masraflarla beraber yirmi liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilirler. Para cezası tahsil olunamazsa usulüne göre hapse çevrilir. Bu takdirde şahit ihzar müzekkeresi ile zorla şahit getirilebilir.

Şahit ihzar müzekkeresi verilmeyipte yeniden celpname ile davet edilir ve yine gelmezse evvelce hükmolunan cezadan başka aynı suretle yine bir ceza hükmolunabilir. Şahidin gelmemesini mazur gösterecek kâfi sebepler bulunursa ceza ve masraflar hükmüne mahal olmadığı gibi mahkûmiyetten sonra dahi mazeretinin kâfi sebeplere müstenit olduğu anlaşılırsa aleyhine alınan bütün tedbirler kaldırılır.

Yukardaki fıkralar hükümlerinin tatbikına istinabe olunan hakim ve naip ve ilk tahkikat esnasında müstantik ve sulh hakimleri dahi salâhiyetlidir.

Fiilî hizmette bulunan askerler hakkındaki ihzar müzekkeresi askeri makamlar vasıtasile infaz olunur.

Şahitlikten çekinme halleri

KIRK YEDİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimseler şahitlikten çekinebilirler.

1 - Maznunun nişanlısı

2 - Evlilik bağı kalmasa bile karısı veya kocası

3 - Maznunun nesepten veya sebepten usul ve fûruu yahut üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) nesepten veya kendisiyle sıhriyet hasıl olan evlilik bağı kalmasa bile ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) sebepten civar hısımları ve maznun ile aralarında evlatlık bağı bulunanlar.

Yukarda yazılı kimselere dinlenmezden evvel şahitlikten çekinmek hakları olduğu bildirilir. Bu hakkı istimalden vaz geçenler dinlenirken dahi vaz geçmelerini geri alabilirler.

Meslek icabı şahitlikte çekinme halleri

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Müdafiler bu sıfatları ve hekimler ile ebeler san'atları icabınca vakıf oldukları sırlar hakkında şahitlikten çekinebilirler. Ancak sır sahibi muvafakat ederse şahitlikten çekinemezler.

Devlet esrarı hakkında KIRK DOKUZUNCU MADDE — Devlet memurları memuriyetten çekildikten sonra bile, saklamakla mükellef oldukları vakıalar hakkında sırrın ait olduğu makam amirinin izni olmaksızın şahit sıfatıyla dinlenemezler.

Bu gibi hallerde İcra Vekilleri âzası hakkında Reiscümhur, ve Büyük Millet Meclisi âzası hakkında Meclis tarafından izin verilir.

Şahitlik, Devletin selametine zarar verecek derecede olmadıkca bu izin verilir.

Reiscümhur mahremiyeti kendisi taktir eder ve şahitlikten çekinebilir.

Bu hüküm, reisliği zamanında hadis veya reisliği sebebiyle malumu olan vakılardan dolayı eski Reiscümhurlar hakkında dahi caridir.

Şahidin kendi veya taallukatı aleyhine şahitlikten çekilmesi

ELLİNCİ MADDE — Bir şahit, kendisine sorulan ve vereceği cevap ile kendisini veya 47 inci maddenin 1, 2, 3 üncü fıkralarında gösterilen taallukatından birini ceza takibine uğratabilecek suallere cevap vermekten çekinebilir.

Şahitlikten çekinme sebebinin bildirilmesi

ELLİ BİRİNCİ MADDE — 47,48,50 inci maddelerde gösterilen hallerde yapılacak talep üzerine şahit şahitlikten çekilmesinin sebebinin bildirir ve bu husustata yeminle tasdik olunur.

Yemin verilmeyen şahitler

ELLİ İKİNCİ MADDE — Aşağıdaki kimseler yeminsiz dinlenir :

1 - Dinlenme sırasında on beş yaşını bitirmemiş olanlar, ve ya akıl ve fehim kuvvetlerinin tekemmül edememesinden veya zayıf bulunmasından dolayı yeminin mahiyet ve ehemmiyeti hakkında kâfi bir fikir sahibi olmayanlar

2 - Ceza müddetleri içinde umumî hizmetlerden memnu bulunanlar

3 - Tahkikatın mevzuu olan vakıalara iştiraktan veya yataklıktan maznun veya bu sıfatlardan birile mahkûm olanlar .

Şahitlikten çekinmeğe hakkı olan kimsenin çekinmemesi

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — 47 inci madde mucibince şahitlikten çekinme hakkı olduğu halde çekinmeyen şahidin şahidliğinin yemin ile teyidi lâzım gelip gelmeyeceğini hakim takdir eder. Bununla beraber şahit yemin etmekten çekine bilir ve bu hakkı kendisine bildirilir.

Şahitlerin dinlenmesi

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Her şahit ayrı ayrı, ve sonradan dinlenecek şahitler yanında bulunmaksızın dinlenir .

Son tahkikatın açılmasına kadar, tehirinde mazarrat umulan veya hüviyetin tayinine taalluk eden hallerden başkasında şahitler birbirile ve maznun ile yüzleştirilemezler .

Şahide vazifesinin ehemmiyetini anlatması

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Hakim lüzum görürse yeminden evvel şahide ifasına davet olduğu vazifenin ehemmiyetini münasip bir lisanla anlatır.

Şahitlere yemin verilmesi

ELLİ ALTINCI MADDE — Şahitler ayrı ayrı ve şahitlikten evvel yemin ederler. Bununla beraber icabında ve hele bir kimsenin şahit sıfatıyla dinlenmesi caiz olup olmadığına tereddüt edilirse yemin şahitliğinden sonraya bırakılabilir.

Yeminin şekli

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Şahide teklif edilecek yemin şhadetten evvel : (Bir şey saklamaksızın ve bir şey katmaksızın, kimseden korkmayı-

rak, bir te'sire kapılmıyarak bildiğimi namusum ve vicdanım üzerine dosdoğru söyleyeceğime yemin ederim) ve şehadetten sonra: (Bir şey saklamak-sızın, bir şey katmaksızın, kimseden korkmıyarak, bir tesire kapılmıyarak bildiğimi namusum ve vicdanım üzerine dosdoğru söylediğime yemin ederim) şeklinde olur. Yemin verilirken herkes ayağa kalkar.

Yeminin edası ve dilsizin yemini

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Şahit yemin şeklini yüksek sesle tekrar ederek veya okuyarak yemin eder.

Okuyup yazmak bilmeyen dilsizler işaretlerinden anlıyan bir kimse vasıtasile ve işaretle yemin ederler. Okuyup yazmak bilen dilsizler yemin şeklini yazarak ve imzalarını koyarak yemin ederler.

Hazırlık tahkikatında şahitlerin yemini

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Hazırlık tahkikatı sırasında şahitlere yemin verilemez. Megerki mazarrat umula. Yahut Cümhuriyet müddei umumisinin iddianamesinin tanzimine ve verilmesine esas olan bir vakıaya dair hakikate muvafık bir şehadet elde etmek için bu rasimenin icrasında zaruret buluna.

Hazırlık tahkikatı sırasında yemin ettirilmiş ise sebebi zabıt varakasına yazılır.

Şahidin tekrar dinlenmesi

ALTMİŞİNCİ MADDE — Yemin ile dinlenen şahidin aynı tahkikat sırasında tekrar dinlenmesi lâzım gelirse hakim ona yeniden yemin vermeyip evvelki yeminini hatırlatmak ve bu şahitliğinin doğruluğunu o yeminin ahdinde bulundurmakla iktifa edebilir.

Şahide ilk defa sorulacak şeyler

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Şahide şehadetinden evvel adı, sam, yaşı, işi, dini ve ikametgâhı sorulur. İktiza ederse şehadetine ne dereceye kadar itimat edilebileceği hakkında hakimi tenvir edecek hallere müteallik ve hele maznun ve ya mağdur ile münasebetlerine dair sualler sorulur.

Şahide söylenecek şeyler ve sorulacak sualler

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Şahit dinlemeden evvel hakim kendisine davayı anlatır, maznun hazır ise onu da gösterir ve şahit, şahitlik edeceği vakıalara ait bildiği şeyleri söylemeğe davet olunur. Şahit şahitliğini ederken sözü kesilmez .

Şahitlik ettiği hususu tenvir ve ikmal etmek ve malumatının müstenit olduğu halleri layıkile takdir edebilmek için şahide sual sorulabilir

Şahitlikten ve yemin en sebepsiz çekinme

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kanunî bir sebep olmaksızın şahitlikten veya yemin etmekten çekinen şahit bundan mütevellit masrflara ve 46 ıncı made mucibince para cezasına mahkûm olur.

Para cezası infaz olunamazsa usûlüne göre hapisle çevrilir. Bundan başka şahitliğe veya yemine cebriçin dinleneceği dava hakkında hüküm verilinceye kadar ve her halde altı ayı geçmemek üzere şahit hapis olunabilir.

Kabahat davalarında bu müddet altı haftayı geçemez.

Bu tedbirleri ittibaza istinabe olunan hakim ve naip ve ilk tahkikat sırasında müstantik ve sülh hakimleri dahi selâhiyetlidir.

Bir davanın görüldüğü sırada bu tedbirler ittibah ve tatbik olunduktan sonra o dava veya aynı işe ait diğer bir davada tekrar edilmez.

Şahide verilecek tazminat ve masraflar

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hakim veya Cümhuriyet Müddei Umumişi tarafından davet olunan her şahidin, tarifeye göre kaybettiği

vakit ile mütenasip bir tazminat istihsaline hakkı vardır. Bu tazminat Devlet haznesinden verilir. Şahit hazır olmak için seyahat etmeğe mecbur olmuş ise yol masrafiyle şahitliğe davet olunduğu mahaldeki ikamet masrafını alır.

YEDİNCİ FASIL

Ehli hibre ve keşif

Ehli hibrenin tabii olacağı hükümler

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Altıncı faslın aşağıda yazılı maddelere mugayir olmiyan hükümleri ehli hibre hakkında dahi caridir.

Ehli hibrenin tayini

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Ehli hibrenin intihabı ve adedinin tayini hakime aittir. Muayyen hususlarda hakkında rey ve mütalealarını beyan ile tavzif edilmiş rısmî ehli hibre mevcut ise hususî sebepler olmadıkça başkası tayin edilmez.

Ehli hibrenin reddi

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Ehli hibre hakimin reddini mucip olan sebeplerden dolayı reddolunabilir.

Şahitlik ehli hibre olmağa mani değildir. Ret hakkı Cumhuriyet Müddei Umumisi ve davacı ile maznunundur. Hakim tarafından tayin olunan ehli hibrenin isimleri mani sebepler olmadıkça ret hakkını haiz olanlara bildirilir.

Ehli hibreligi kabule mecbur olanlar

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Muayyen hususlarda rey ve mutalea beyanile resmen tavzif edilmiş olanlar yahut tetkikatın icrası için bilinmesi muktezi fen veya san'atla işigali meslek edinenler veya meslek edinmeğe resmen mezun olanlar ehli hibre tayin edildikleri takdirde kendilerine verilen vazifeyi yapmağa mecburdurlar.

Evelce Adliyeye müracaatla ehli hibrelilik vazifesini ifaya hazır olduklarını bildirmiş olanlarda bu vazifeyi kabule mecburdurlar.

Ehli hibreye müraceatın sebebi, delil olabilecek geçmiş vakıa ve halir tespiti ise haklarında şahide müteallik hükümler tatbik olunur.

Ehli hibrelikten çekilme hakkı, ehli hibre olarak dinlenemiyenler

ALTMİŞ DOKUZUKCU MADDE — Şahitlikten çekilmeyi mucip olabilen sebepler ehli hibrelikten de çekilmeyi mucip olabilir. Ehli hibre makbul diğer sebeplere binaen dahi mutalea beyanına mecbur tutulmayabilir

Ehli hibre sıfatile dinlenmeleri mensup oldukları dairece memuriyetin menfaat ve icaplarına hanel vereceği beyan edilen Devlet memurları ehli hibre olarak dinlenemez.

Vazifesini yapmıyan ehli hibre hakkındaki muamele

YETMİŞİNCİ MADDE — Rey vermekle mükellef olduğu ve usul dairesinde davet edildiği halde gelmiyen veya gelipte yeminden ve rey ve mutalea beyanından çekinen ehli hibre bu hareketinin sebebiyet verdiği masrafları ödemekle beraber yirmi liraya kadar hafif para cezasını mahkûm edilir.

Para cezası tahsil olunamadığı takdirde usulüne tevfikân hapisce çevrili

Ehli hibre yine gelmez veya vazife ifasından çekinirse para ceza tekrar hükümlenir.

Ehli hibre tetkikatını hakimin ilaresi

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Hakim lüzum görürse ehli hibreni yapacağı tetkikleri kendisi sevk ve idare eder,

Ehli hibrenin yemini **YETMİŞ İKİNCİ MADDE** — Ehli hibre mutaleasını söylemeden veya raporunu vermeden evvel (Bitarafane ve tamamen ilim ve fenne muvafık olarak reyini beyan edeceğine vicdan üzerine) yemin eder.

Ehli hibre, kendisinden talep edilen neviden mutalea beyan etmek için evvelce umumî surette yemin ettirilmişse yeniden yemin verilmeyerek evvelki yeminin ahdinde beyan rey eylediğini kayıt ve işaret eder.

Ehli hibrenin salâhiyeti **YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE** — Ehli hibre lüzum gösterirse raporunu tanzim için şahitleri dinlemek ve maznunu sorguya çekmek suretile mühtaç olduğu mütemmin malûmatın istihsali temin olunabilir. Aynı maksatla ehli hibrenin kısmen veya tamamen dosyayı tetkik etmesine ve şahitlerin dinlenmesinde veya maznunun sorguya çekilmesinde hazır bulunmasına ve hattâ bunlara doğrudan doğruya sual sormasına dahi müsaade olunabilir.

Maznunun şuurunun
tetkiki **YETMİŞ DÜRDÜNCÜ MADDE** — Maznunun şuurunu tetkikte ehli hibrenin teklifi üzerine Cümhuriyet müddei umumisi ve müdafii dinlendikten sonra resmî bir müessesede göz altına alınmasına, hazırlık veya ilk tahkikat sırasında karar hakimi ve davaya duruşma sırasında mahkeme tarafından karar verilebilir.

Maznunun müdafii yoksa muzaheret zımında resen kendisine bir müdafii tayin edilebilir

Maznu bu baptaki kararname aleyhine acele itiraz yoluna müracaat edebilir. Bu itiraz, kararı icrasını tehir eder.

Resmî müessesede göz altında alıkoyma müddeti altı haftayı geçemez.

Ehli hibrenin müta-
leasını bildirme şekli **YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE** — Hazırlık ve ilk tahkikat sırasında ehli hibre mutalealarını yazı ile bildirirler. Ancak adi san'atlara taalluk eden işlerde ehli hibrenin şifahi mutalealarıyla iktifa edilebilir; ve bu mutalea zapta dercolunarak inza ettirilir.

Ehli hibre raporunun
kafi görülmesi hak-
kındaki nuamete **YETMİŞ ALTINCI MADDE** — Hakim, verilen raporu kafi görmediği takdirde aynı ehli hibre yahut tayin edeceği diğer ehli hibre tarafından yeni bir rapor tanzim edilmesini emredebilir.

Raporunu itadan sonra ehli hibrenin reddi talep olupta bu talep kabul edilmişse hakim, yeni bir rapor tanzim etmek üzere başka ehli hibre tayin edebilir.

Lüzum görülen hallerde, ihtisası haiz resmî dairelerin reyleri dahi alınabilir.

Ehli hibreye tazmi-
nat, masraf ve ücret **YETMİŞ YEDİNCİ MADDE** — Ehli hibre tariheye göre kaybettiği vakit için alacağı tazminatın başka tetkikat ve seyahat masraflarını ve çalışmasıyla uygun ücretini alır.

Keşif **YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE** — Keşif, hakim veya naibi ve yahut istinabe olunan hakim ile tehirinde mazarrat umulan hallerde Cümhuriyet müddei umumisi tarafından yapılır.

Keşif yapıldığı vakit buna dair tanzim olunacak zabıt varakalarına mevcut olan hal ve vaziyetle hadisenin hususî mahiyetine göre vücudü umulupta bulunamayan eserlerin ve izlerin yokluğu yazılır.

Ölünün muayenesi ve otopsi

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Bir ölünün adli muayenesi tabip huzur ile yapılır. Otopsi, hakim ve tehirinde mazarrat umulan hallerde Cumhuriyet müddei umumisi huzurunda birisi adli tabip olmak şartıyla iki hekim tarafından yapılır.

Zaruret halinde bu ameliye bir hekim tarafından da yapılabilir.

Bu ameliyeyi müteveffayı son hastahğında tedavi eden hekime yaptırmak memnurdur. Bununla beraber müdavi hekim hastahğın seyri hakkında malumat vermek üzere otopside hazır bulunmağa davet olunabilir.

Gömülen ölünün muayenesine veya üzerinde otopsi icrasına lüzum görüldüğü takdirde, ölünün mezardan çıkarılmasına müsaade olunur.

Ölünün hüviyetini tayin

SEKSENİNCİ MADDE — Mani sebepler olmadıkça otopside evvel ölünün hüviyeti her suretle ve bilhassa kendisini tanıyanlara gösterilerek, bilgilerine müraceat olunarak tayin olunur ve elde edilmiş bir maznun varsa ölü tanımak üzere onada gösterilir.

Otopsi

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Otopsi, ölünün hali müsait oldukça mutlak (baş göğüs ve karnı) nın açılmasını icapettirir.

Yeni doğmuş çocuğun ölüsü üzerindeki tetkikler

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Yeni doğmuş bir çocuk ölüsünün açılmasında yapılacak femi tetkikler, çocuğun bilhassa doğumu müteakip yahut doğum esnasında yaşayıp yaşamadığını ve vaktinde doğup doğmadığını yahut vakitsiz doğmuşsa yaşayabilecek bir halde olup olmadığını tayine matuf olur.

Zehirlenme şüphesi üzerine yapılacak muamele

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Zehirlenme şüphesi olan hallerde ölüde yahut sair yerlerde bulunmuş olan şüpheli maddeler, bir kimyager veya bu gibi hususat ile resmen tanzif edilmiş bir makam tarafından tahlil olunur.

Hakim bu tahlilin bir hekim iştirakiyle veya idaresinde icrasını emredebilir.

Kalpazanlık ve evrakı nakliye sahtekârlığın da yapılacak tetkikler

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kalpazanlık ve evrakı nakliyeye ait sahtekârlık suçlarında zaptolunan paralar ve evrak lüzum görülürse bunların sahihlerini tedavüle çıkaran makamlara tetkik ettirilir. Bu makamlar taklit veya sahtekârlığın ne suretle yapılmış olduğu ve eserleri neden ibaret bulunduğu hakkında rey beyan ederler.

Yabancı paraları ve evrakı için de salâhiyetli Türk makamlarının reyini alınmakla iktifa olunur.

Vesikamın tetkiki sureteleri

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Bir vesikamın doğruluğunu veya sahteliğini tahkik etmek yahut failini meydana çıkarmak için ehli hibre marifetiyle yazı ve mühür tetkikatı yapılabilir.

SEKİZİNCİ FASIL

Zapt ve Yama

Sübut vasıtalarının olan eşyanın muhafaza ve zaptı

SEKSEN ALTINCI MADDE — Tabkikat için sübut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tabi olan eşya muhafaza veya başka bir suretle emniyet altına alınır.

Bu eşya bir şahsın yanında bulunur ve bu şahıs rızasıyla teslimden kaçınırsa zaptolunabilir.

Talep vukuunda eşyayı vermiyenler hakkındaki muamele

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Yukardaki maddede yazılı bir eşyayı yanında bulunduran şahıs talep üzerine bu eşyayı göstermek ve teslim etmekle mükelleftir.

Kaçınma halinde bu eşyanın zilyedi hakkında 63 üncü maddenin cebre müteallık hapis hükmü tabik edilir.

Şehadetten çekinmeğe mezum olan şahıslar hakkında bu hüküm tatbik olunmaz.

Teslim olunmıyacak vesikalar

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Resmî dairelerde saklı evrak ve vesikalar münderecatının ifşası memleketin selâmetine zarar vereceği o dairenin en büyük amiri tarafından beyan edilirse bu evrak ve vesikaların gösterilmesi ve teslimi istenmez. Şukadarki bu beyan kâfi görülmezse o dairenin mensup olduğu vekâlete müraceat olunabilir.

Zaptolunmıyacak mektuplar

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Maznun ile 47 ve 48 inci maddeler mucibince şahitlikten çekinme hakkı olan kimseler arasında teati olunan mektuplar bu kimseler yanında bulundukca ve bunlar tahkikatın mevzuz olan vakıalara iştirak etmiş olmak veya yataklık etmek şüphesi altında olmadıkça zaptedilemez.

Zabıt kararı vermek salâhiyeti

DOKSANINCI MADDE — Zapta karar vermek salâhiyeti hakimindir. Ancak tehirinde mazarrat görülen hallerde Cümhuriyet müddei umumileri ve bunların muavini sıfatıyla emirlerini icraya memur olan zabıta memurları zabıt muamelesini yapabilirler.

Hakimin kararı olmaksızın yapılan zabıt muamelesinde alâkadar şahıs veya bunları mümeyyiz olan hısnlarından biri hazır bulunmamış veya bunlardan biri hazır bulunupta zabıt muamelesine açıkça itiraz etmişse zabıt muamelesini yapan memur bunu üç gün zarfında hakime tasdik ettirmeğe mecburdur.

Kendi nezdinde zabıt muamelesi yapılan kimse her ne zaman isterse hakimden bu husus hakkında karar ittihazını isteyebilir.

Bu bapta karar vermek salâhiyeti hukuku amme davası henüz açılmamış olan hallerde zabıt muamelesinin yapıldığı yerin sulh hakimine aittir.

Zabıt muamelesi hukuku amme davasının açılmasından sonra Cümhuriyet müddei umumileri veya zabıta memurları tarafından yapılmış olduğu halde davaya bakmakta olan hakim üç gün içinde bu muameleden haberdar edilir ve zaptedilen eşya emrine hazır bulundurulur.

Harp gemileri dahil olmak üzere askerî hizmetlere mahsus yerlerde yapılacak zapt muamelesi hakim veya Cümhuriyet müddei umumisinin talep ve iştirakile askerî makamlar tarafından ifa olunur.

Ancak askerî hizmetlere mahsus yerler ordu ile alâkası olmıyan kimseler tarafından münhasıran işgal edildiği taktirde askerî makamların müdahalesine lüzum yoktur.

Maznuna gönderilen mektup, telgraf ve sair mersulelerin zaptı

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Maznuna gönderilen mektuplar ve sair mersule ve telgrafların posta ve telgrafanede zaptı caizdir.

Maznun tarafından veya ona hitaben gönderildiği bazı hallerden

anlaşılan ve tahkikat noktai nazarından münderecatının ehemmiyeti haiz olduğu tayin edilen mektuplar ve sair mersule ve telgrafların dahi bu yerlerde zaptı caizdir.

Mektup, telgraf ve sair mersulelerin zaptı kararı

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Bundan evvelki maddede yazılı olan zabıt muamelesi ancak hakim tarafından yapılabilir.

Tehirinde mazarrat umulan ve münhasiren kabahatlere müteallik bulunmayan hallerde bu muamelenin icrasına Cümhuriyet müddei umumileri dahi salâhiyetlidir.

Şu kadarki müddei umumiler kendilerine verilen şeyleri ve bilhassa mektuplar ve sair posta mersulelerini açmaksızın derhal hakime tevdi etmek mecburiyetindedirler.

Cümhuriyet müddei umumisî tarafından emrolunan zabıt muamelesi eşya henüz teslim edilmemiş olsa bile üç gün içinde hakim tarafından tasdik olunmadığı taktirde hükümsüzdür.

Cümhuriyet müddei umumisinin verdiği emir üzerine yapılan zabıt muamelesi mektup ve sair posta mersulelerinin açılması hakkında karar itası 90 inci madde mucibince salâhiyetli hakimindir.

Tedbirlerin alâkadarlara bildirilmesi

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Tahkikatın gayesine hânel vermek ihtimali olmadıkça 91 ve 92 inci maddelere göre alınacak tedbirler alâkadarlara bildirilir.

Açılmasına karar verilmiş olan mektup ve mersuleler derhal alâkadarlara teslim olunur. Açılıpta alıkonulması icap etmeyenler hakkında da bu yolda muamele edilir.

Alıkonulan bir mektubun tahkikat için gizli tutulmasında fayda görülmiyen kısımlarının sureti mürselün ilâhe gönderilir.

Maznunun şerikine ve yatağına ait yerlerin ve şeylerin aranması

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir suç işlemek veya buna iştirak veyahut yataklık etmek şüphesi altında bulunan kimsenin evi ile ona ait sair mahallerde arama yapılabileceği gibi gerek üzeri ve gerek eşyası dahi aranabilir. Bu arama şüphe altında bulunan kimsenin yakalanması maksadile yapılabileceği gibi sübut delillerinin meydana çıkarılması umulan hallerde dahi yapılabilir.

Maznun ile şerikinden ve yatağından başka kimseler hakkındaki arama

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Yukarıdaki maddede yazılı kimselerden başkalarının gerek üzerlerinde ve gerek evile sair mahallerde arama, ancak maznunun yakalanması veya suçun izlerinin takibi veya muayyen bazı eşyanın zaptı maksadile yapılabilir.

Bu hallerde aramanın yapılması, aranan şahsın veya takip edilen izlerin yahut zaptedilecek eşyanın aranılacak şahıs veya mahallerde bulunduğunu istidlal ettirebilecek vakıaların vücudüne bağlıdır.

Bu takyit, maznunun içinde tutulduğu veya takibi sırasında girdiği mahallerle emniyeti umumiye idaresinin nezareti altında bulunan bir şahsın oturduğu mahaller hakkında cari değildir.

Gece yapılacak arama zamanının tayini

DOKSAN ALTINCI MADDE — Meşhûr cürüm ile tehirinde mazarrat görülen haller veya firar eden bir mevkuf veya mahpusun tekrar yakalanması hali müstesna olmak üzere meskende veya iş mahalleri ile sair kapalı yerlerde gece vakti arama yapılmaz.

Bu takayyüt, Emniyeti Umumiye İdaresinin hususî nezareti altında

bulunan şahısların oturdukları yerlerle geceleyin herkesin girip çıkabileceği mahaller yahut mahkûmların toplanma veya sığınma veya suç ile elde edilen eşyayı saklama mahalli ve yahut gizli kumar yerleri veya umum haneler gibi polise maruf olan yerler hakkında cari değildir.

Gece vakti, nisan ibtidasından eylülün otuzuna kadar saet yirmi birden sabahın dördüne ve teşrinievvelin birinden martın otuz birine kadar saat yirmi birden sabahın altısına kadar sürer.

Arama kararı salâhiyeti

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Araniya karar vermek salâhiyeti hakimindir. Ancak tehirinde mazarrat umulan hallerde Cümhuriyet müddei umumileri ve müddei umumilerin muavini sıfatile emirlerim icraya memur olan zabıta memurları arama yapabilirler.

Hakim veya Cümhuriyet müddei umumisi hazır olmaksızın süknada veya iş görmeğe mahsus mahaller ile kapalı yerlerde aramada bulunabilmek için o mahal ihtiyar heyetinden veya komşulardan iki kişi bulundurulur.

Yukarıdaki fıkrada gösterilen takayyüt 96 ncı maddenin ikinci fıkrasında yazılı mahallere şamil değildir.

Harp gemileri dahil olmak üzere askerî hizmetlere mahsus yerlerde yapılacak zabıt muamelesi; hakim veya Cümhuriyet müddei umumisinin talep ve iştirakile askerî makamlar tarafından derhal ifa olunur. Ancak askerî hizmetlere mahsus yerler ordu ile alâkası olmayan kimseler tarafından munhasıran işgal edildiği takdirde askerî makamların müdahalesine lüzum yoktur.

Aramada kimlerin bulunabileceği

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Arama muamelesine tabi yerlerin sahibi veya eşyanın zilyedi aramada hazır bulunabilir. Kendisi bulunmazsa mümessili veya müneyyiz hısmılarından biri yahut kendisile birlikte sakin olan bir kimse veya komşusu bulundurulur.

95 inci maddenin birinci fıkrasında gösterilen hallerde zilyet ve bulunmazsa yerine davet olunacak kimse muameleye başlanmazdan evvel aramanın gayesinden haberdar edilir.

96 ncı maddenin ikinci fıkrasında yazılı yerlerin zilyedi hakkında bu hüküm tatbik olunmaz.

Aramaya maruz kalan kimseye verilecek varaka ve vesika

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Aramanın hitamında araniya maruz kalan kimseye talebi üzerine aramanın 94 ve 95 inci maddelere uyan sebeplerini ve 94 üncü maddede gösterilen halde cezalandırılması maksut olan filin mahiyetini mübeyyin bir varaka verilir. Yine talebi üzerine zaptolunan veya emniyet altına alınan eşyanın müfredatım havi bir defter ve şayet şübheyi dai bir şey elde edilmemiş ise bunu mübeyyin bir vesika verilir.

Muvakkat zabıt

YÜZÜNCÜ MADDE — Arama neticesinde yapılmakta olan tahkikatla alâkası bulunmayan ve fakat diğer bir suçun işlendiği şübhesini uyardıra bilecek olan eşya bulunursa bu eşya muvakkat olarak zaptolunur. ve keyfiyet Cümhuriyet müddei umumiliğine bildirir.

Zabıt defteri ve mühürlenmesi

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Tevdi veya Zaptolunan eşyanın tam bir defteri yapılır ve karışmasının veya değişmesinin önü alınmak için bu eşya resmî mühürle mühürlenir veya bir işaret konulur.

Kâğıtların tetkik salâhiyeti

YÜZ İKİNCİ MADDE — Aramiya tabii olan kimsenin kâğıtlarını tetkik salâhiyeti hakimindedir. Diğer memurların elde edilen kâğıtları tetkik edebilmeleri zilyedini rızasına bağlıdır. Rızası olmazsa bu memurlar tetkikini lüzumlu addettikleri kâğıtları mümkünse zilyedini huzurunda bir zarfa koyarak ve resmî mühürle mühürleyerek hakime gönderirler.

Kâğıtların zilyedi veya bunun mümessili kendi mühürünü dahi vaz'a mezundur. İlerde mühürün fekkine ve kâğıtların tetkikine karar verildiği takdirde bu muamelenin icrasına hazır bulunmak üzere zilyedi veya mümessili mümkünse davet olunur. Hakim bir suçta taalluk eden kâğıtları Cümhuriyet müddei umumiliğine tevdi eder.

Mağdurdan alınan eşyanın ikamesi

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir suçtan mağdur olan kimseden suç sebebiyle alınmış olan eşya tahkikatın neticesile beraber ve hatta daha evvel resen ve bu hususta ayrıca bir hükme hacet kalmaksızın mağdura geri verilir. Meğer üçüncü şahıslar tarafından buna itiraz edile.

Alâkadar şahıslar haklarını hukuk davası ikamesi suretiyle alabilmek salâhiyetini muhafaza ederler.

DOKUZUNCU FASIL

Tevkil, muvakkât yakalama ve salıverme

Maznunun tevkifini mucip haller

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Suçta işlediğine dair aleyhinde kuvvetli emareler elde edilen maznun aşağıda yazılı hallerde tevkif olunabilir:

- 1 - Kaçma şüphesini uyandıracak vakialar bulunursa,
 - 2 - Suçun izlerini yok etmeye veya şeriklerini uydurma beyanata yahut şahitleri yalan şahitliğe veya şhadetten kaçınmağa sevk eyleyeceğini gösterir haller bulunursa,
 - 3 - Suç Devlet veya hükûmet nüfuzunu kıran veya memleketin asayişini bozan fiillerden bulunur ve yahut adabı umumiye aleyhinde olursa.
- Bu vakialar ve haller kararda gösterilir.

Aşağıda yazılı hallerde maznun daima kaçacak sayılır:

- 1 - Tahkikatın mevzuu olan suçun ağır cezalı cürümlerden olması,
- 2 - Maznunun ikametgâhı veya meskeni bulunmaması veya serseri veya şüpheli takımından olması veya kim olduğunu isbat edememesi,
- 3 - Yabancı olupta hakimın davetine veya verilecek hükmün infazı için geleceğinde şüphe uyandıracak ciddi sebeplerin bulunması.

Hafif hapisli suçlarda tevkif

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Hafif hapisli suçlarda maznunun ancak 104 üncü maddenin ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü numaralarında gösterilen kimselerden olupta aynı zamanda kaçması umulan yahut emniyeti umumiye nazareti altında bulunan kimselerden olursa tevkif olunabilir.

Maznunun tevkifi ve tevkif müzekkeresinin şekli

YÜZ ALTINCI MADDE — Maznun tevkifi, hakim tarafından verilen bir tevkif müzekkeresile icra olunur.

Tevkif müzekkeresinde, maznunun mümkün olduğu kadar açıkca kim olduğu ve şekli ve aleyhine isnat edilen suç ve tevkifin sebebi yazılır.

Tevkif müzekkeresi, maznuna yakalanması anında ve bu mümkün olamazsa hangi suç için tevkif edildiği bildirilmekle beraber tevkifhaneye konulduğunun nihayet ertesi günü 33 üncü madde mucibince tebliğ edilir.

Maznunun tevkifinden kimlere haber verilebileceği

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Tevkifin gayesini iblâl etmemek şartıyla tevkif olunan maznun hısımlarına ve esash bir alâkası olan diğer kimşelere tevkifini bildirmesine müsaade olunur. Mevkuf isterse bunlara resmen dahi haber verilir.

Mevkufun sorguya çekilmesi

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Maznun tevkif müzekkeresi üzerine tutulduğunda derhal ve nihayet tutulduğu günü salâhiyetli hakim huzuruna çıkarılır. Hakim hemen ve nihayet tutulduğunun ertesi günü maznunu zan altında bulunduğu husustan dolayı sorguya çeker. Maznuna sorgu sırasında aleyhindeki vaziyet ve hallerden haber verilir.

Sorguya çekme, maznunun kendi lehine meydana koyacağı delillere manî olmayacak tarzda cereyan etmelidir.

Mevkufun salıverilmesi

YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Maznun tutulduğu günü, salâhiyetli hakim huzuruna gönderilmezse, isterse hemen ve en geç tutulduğu ayın günde en yakın sulh hakimi huzuruna çıkarılır,

108 inci maddenin iki ve üçüncü fıkraları hükümleri burada da caridir.

sorguya çekilmede tevkif müzekkeresinin geri alındığı veya tutulan kimsenin tevkif müzekkeresinde yazılan şahıs olmadığı anlaşılırsa tutulan şahıs hemen salıverilir.

Tevkif müzekkeresinin geri alınması

YÜZ ONUNCU MADDE — Maznun bir cürümden dolayı verilmiş tevkif müzekkeresine istinaden mevkuf bulunuyorsa, tevkif müzekkeresinin ipkısı veya geri alınması yahut 117 inci madde hükümleri dairesinde muamele yapılması için, maznun talebiyle karar hakimi huzurunda duruşma yapılır.

Maznun razı olmadıkça talep tarihinden bir hafta sonraya duruşma için gün tayin edilemez.

Birinci ve ikinci fıkralara veya 112 inci maddeye göre evvelce duruşma yapılmış olsa bile maznunun talebi üzerine münasip görülürse duruşma icrasına karar verilir.

Tevkif kararına maznunun itiraz ve duruşma talehi

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Tevkifin tebliğinde tevkif kararına karşı itiraz hakkı olduğu maznuna bildirilir.

Tevkif bir cürümden dolayı vukubulmuş ise itiraz yerine 110 uncu maddeye tevfikân duruşma yapılmasını talebe mezun olduğu dahi bildirilir.

Mevkufiyetin devamına lüzum olup olmadığının tetkiki ve duruşma zamanı

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Maznun tevkifhanede bulunduğu müddete muayyen mehiller içinde karar hakimi mevkufiyet halinin devamına lüzum olup olmadığını resen tetkik eder.

Bu tetkik, tevkif tarihinden itibaren otuz gün bitiminde derhal yapılmak lâzımdır.

Bu tetkik neticesinde karar hakimi maznunu serbest bırakmadığı takdirde bu hususta yeni baştan ne zaman tetkikat yapılacağını da kararlaştırır. Bundan sonra vaki olacak tetkikler üç haftada bir eksik ve iki aydan fazla olmayan mehiller içinde icra edilmek lâzım gelir.

Mevkufiyet halinin tetkiki, maznunun talebi üzerine duruşma suretile icra olunur; maznuna bu hakkından haber verilir. Maznun böyle bir talepte bulunmazsa karardan evvel kendisi dinlenir ve müdafii varsa onun dahi dinlenmesi lâzımdır.

İkinci fıkrade muayyen mehil içinde tevkif kararına maznun itiraz ettiği veya 110 uncu madde mucibince duruşma talep eylediği yahut 200 inci maddenin ikinci fıkrasına göre tevkifin devamı kararlaşmış bulunduğu hallerde maznunun mevkufiyet halinin idamesine dair olan kararın kendisine tefhim veya tebliğile beraber mehil yeniden işlemeğe başlar.

Üçüncü fıkraya göre karar hakimi tarafından tayin edilen mehil içinde böyle bir karar verilmiş ise hakim yeni bir mehil tayin eder.

Duruşma ne vakit yapılamaz

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Son tabkikatın açılmasından sonra tevif kararı hakkında duruşma yapılmaz.

Tevkif duruşması ve itirazın düşmesi

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Duruşmada, kanun yollarına mütaallik 290 dan 293 üncüye kadarki maddeler ve 295 inci maddenin ikinci fıkrası hükümleri tatbik olunur.

Duruşma talebi tevkif kararına itiraz hakkını düşürür ve duruşma için gün tayini, evvelce edilen itirazın geri alınması hükmündedir.

Duruşma üzerine yapılacak muameleler

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Duruşmanın ne vakit yapılacağı Cümhuriyet müddei umumiliğine, maznuna ve varsa müdafiiine haber verilir.

Maznun duruşmaya gelmek hakkından vaz geçmiş veya bulunduğu mahallin uzaklığı veyahut def'i mümkün olmayı sair maniler sebebiyle getirilmesi imkânsız bulunmuş olmadıkca duruşmaya getirilir. Maznun duruşmaya gelmezse müdafii hukukunu müdafaa eder.

Duruşma esnasında hazır bulunan alâkadarlar dinlenir.

Delillerin mahiyet ve şumulünü karar hakimi alâkadarların talepleri ve evvelki kararlariyle mukayyet olmayarak takdir eder.

Duruşma için bir zabıtname tanzim olunur ve bu hususta 264 ve 265 ve 266 inci maddeler hükümleri tatbik olunur.

Karar hakimi duruşmanın hitamında ittihaz ettiği kararı bildirir. Karar derhal ve mümkün olmazsa nihayet bir hafta zarfında verilmek lazımdır.

Mevkufun konacağı yer ve hakkında yapılacak muamele

YÜZ ON ALTINCI MADDE — Tevkif edilen kimse mümkün olduğu kadar mahkûmlardan ayrı bir yere konulur ve ayrı bir odada bulundurulur. Mevkuf hakkında ancak tevkif ile gözedilen gayeyi ve tevkifhanenin intizamını temin edecek kadar tazyidatta bulunulur. Mevkuf tevkifhanenin intizam ve emniyetini bozmamak ve tevkifindeki gaye ile uygun olmak şartıyla servet ve vaziyetine göre kendi mesrafiyle istirahat ve meşgalesini tanzim edebilir.

Mevkuf tevkifhanede ancak ciddi bir tehlike teşkil ettiği ve bilhassa diğer mevkufların emniyeti için zarorî görüldüğü ve ya intihara veya kaçmağa teşebbüs ettiği yahut bu hususta hazırlıkta bulunduğu takdirde demire vurula bilir.

Mevkuf duruşmaya, bağlı olmayarak çıkarılır.

Bu tedbirler ancak hakimin kararıyla ahır. Acele hallerde diğer memurlar tarafından bu hususta aıman tedbirler derhal hakimin tasvibine arz olunur.

Tevkiften kefaletle yaz geçilebilmesi

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — 104 üncü maddenin ilk fıkrasının ikinci bendi hükmü haricindeki sebeplerden dolayı tevkifine karar verilen maznunun kefalet vermesi şartile tevkifinden vaz geçilebilir.

Mükerrirlere bu madde hükmünden istifade ettirilemez.

Kefaletin neveleri

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Kefalet gerek para ve gerek Devlet esham ve tahvilleri tevdi suretile ola bileceği gibi muteber kimselerin mali kefalet vermesile de ola bilir.

Kefaletin miktar ve nevini takdir hakimindir.

Türkiyede Oturmıyan mevkufun salıverilmesinde vekil tayini

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Kefaletle salıverilmesini isteyen maznun Türkiyede oturmıyorsa kendisine yapılacak tebliğatı kabul için davaya bakacak mahkemenin kazası dairesinde ikamet eden bir kimseyi tevkil eder.

Salıverilen mevkufun yeniden tevkifi

YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Maznun kaçmak hazırlığında bulunur veya usulü dairesinde davet emrine mazereti olmaksızın itaat etmez yahut tavgifini müstelzim yeni sebepler elde edilirse verdiği kefaletle bakılmaksızın yeniden tevkif olunur.

Kefaletle lüzum kalmaması ve kefaletten kurtulma

YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Maznun yeniden tevkif edildiği veya tevkif müzekkeresi geri alındığı yahut maznun hakkında hürriyeti tahtit eden bir ceza hükmolunupta infazına başlandığı takdirde henüz hazıneye irat kaydedilmemiş olan kefaletle lüzum kalmaz.

Kefalet etmiş olan kimse hakim tarafından tayin olunan mehil içinde maznunu getirdiği veya maznunun firar niyetinde bulunduğunu gösteren vakıaları tevkifine müsait olacak kadar bir müddet evvel haber verdiği takdirde kefaletten kurtulur.

kefalet parasının irat kaydı ve acele itiraz

YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Maznun tahkikatta hazır veya hürriyeti tahtit eden bir ceza ile mahkûm olupta bu cezasının infazından kaçarsa kefalet karşılığı hazıneye irat kaydolunur.

Bu hususta karar vermeden evvel maznun ve kendisine kefalet etmiş olanlar izahat vermeğe davet olunur. Bu karar aleyhine ancak acele itiraz yoluna müracaat olunabilir. Bu itiraz üzerine bir karar verilmeden evvel şifahi olarak iddiaların izah ve tespit edilen vakıaları münakaşa etmek üzere alâkadarlara ve Cümhuriyet müddei umumisine müsaade olunur.

Kefalet karşılığının Hazıneye irat kaydına dair olan karar feshi kabil olduğu müddette maznuna kefalet etmiş olanlar hakkında muvakkaten icra olunabilir. İtiraz müddetinin geçmesiyle bu karar hukuk mahkemelerinden verilen ve kat'ileşen kararlar hükmünde olur.

Tevkif müzekkeresinin geri alınması ve hükmünün nihayet bulması

YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tevkif müzekkeresi, tevkif sebeplerinin kalmaması ile geri alınacağı gibi maznunun muhakemesinin menine veya beraetine karar verilmek suretile dahî bu müzekkerenin hükmü nihayet bulur.

Bir kanun yoluna müracaat maznunun salıverilmesini geri bırakmaz.

Tevkif ve salıverme kararlarını vermek salâhiyeti

YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Tevkif ve kefaletle salıverme hakkındaki kararlar salâhiyetli hakim tarafından verilir.

Müstantik ilk tahkikat esnasında tevkif müzekkeresi vermeğe ve müddei umuminin muvafakatile maznunun kefaletle salıverilmesine salâhiyetlidir.

Cümhuriyet müddei umumisi muvafakat etmez ve müstantik böyle bir muameleye lüzum görürse bir karar alınmak üzere derhal karar hakimine müracaat eder.

Cümhuriyet müddei umumisi salâhiyeti olan merciden maznunun tevkifini isteyebilir. Bu merci ret veya kabul kakkında bir karar vermeğe mecburdur.

Son tahkikat başladıktan sonra davaya vaziyet eden mahkeme reisi dahi acele hallerde aynı salâhiyettir.

Sulh hakiminin tevkif müzekkeresi kesmesi

YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Sulh hakimi hukuku amme davası açılmazdan evvel dahi tevkif müzekkeresi kesilmesini hakkı gösterecek sebep varsa Cümhuriyet müddei umumisinin talebi üzerine veya tehirinde mazarrat umulan hallerde re'sen tevkif müzekkeresi verebilir.

Bu tevkif veya kefaletle salıvermeğe karar vermek hakkı suçun işlendiği veya maznunun yakalandığı mahal sulh hakiminindir.

106 ıncıdan 123 üncüye kadar olan maddeler hükümleri bu hallerde de caridir.

Tevkif müzekkeresinin geri alınması talebi ve G. M. U. sinin maznunu salıvermesi

YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Hukuku amme davası henüz açılmamış ise Cümhuriyet müddei umumisinin talebi üzerine tevkif müzekkeresi geri alınır. Cümhuriyet müddei umumisi taleple beraber maznunun salıverilmesini emredebilir.

Meşhut cürümde yakalama

YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Meşhut cürüm sırasında rastlanan veya meşhut cürümden dolayı takip olunan şahsın firarı umulur veya hemen hüviyetini tayin mümkün olmazsa tevkif müzekkeresi olmaksızın dahi o şahsı herkes muvakkaten yakalayabilir. Cümhuriyet müddei umumisi veya derhal amirlerine müracaat imkân olmayan hallerde zabıta memurları tevkif müzekkeresi kesilmesini müstelzim ve aynı zamanda tehirinde mazarrat umulan hususlarda maznunun muvakkaten yakalayabilirler.

Takibi şikâyete bağlı olup küçüklere yahut beden veya akıl hastalığı yahut maluliyet dolayısıyla kendisini idareden acız bulunanlara karşı işlenen meşhut cürümlerde maznunun yakalanması şikâyete bağlı değildir.

Yakalanan kimsenin sorguya çekilmesi

YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Yakalanan şahıs serbest bırakılmazsa hemen yakalandığı mahal sulh hakimi huzuruna sevk ve hakim tarafından da nihayet ertesi günü sorguya çekilir.

Sulh hakimi, yakalanmağı icap etirir bir hal görmez ve ya yakalanmağı istilzam etmiş olan sebepler kalmazsa yakalanan şahsın bırakılmasını emreder. Aksi halde vereceği tevkif müzekkeresi hakkında 126 ıncı madde hükmü cari olur.

Yakalanan kimsenin mahkeme veya müstantıka götürülmesi

YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Yakalanan şahıs aleyhine evvelce hukuku amme davası açılmış ise bu şahıs hemen veya önce sulh hakiminin huzuruna götürülmüşse bu hakimin kararnamesi ile salâhiyetli mahkeme veya müstantıka götürülür.

Mahkeme veya müstantık, o şahsın getirildiğinin nihayet ertesi günü ya bırakılmasına veya tevkifine karar verir.

Şikâyete bağlı suçlarda maznunun yakalanmasından alakadarlara haber verilmesi

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Takibi şikâyete bağlı olan suç hakkında 127 ınci maddenin son fıkrasına göre şikâyetten evvel fail yakalanmış olursa şikâyete salâhiyeti olan kimseye ve bunlar birden fazla ise hiç olmazsa birine yakalama keyfiyetinden haber verilir.

Bu hususta dahi 126 ıncı madde hükmünün tatbiki kabildir.

Yakalanma müzekeresi ve sebepleri

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Tevkif edilecek şahıs kaçak olur veya saklanmış bulunursa tevkif müzekeresine müsteniden Cümhuriyet müddei umumisi ve zaruret halinde hakim tarafından hakkında yakalanma müzekeresi verilebilir.

Evvelce verilmiş bir tevkif müzekeresi olmaksızın bir şahıs hakkında yakalanma müzekeresi verilmesi ancak hapsaneden yahut yakalanmış iken muhafızların elinden kaçması hallerinde mümkündür. Bu takdirde zabıta idareleri dahi yakalanma müzekeresi verebilirler.

Yakalanma müzekeresi tevkif edilecek şahsın mümkün olduğu kadar açıkça kendini ve şeklini ve kendisine atfedilen suçu ve nereye gönderileceğini muhtevi olur.

108, 109 uncu maddeler hükmü yakalanma müzekeresi ile tutulan şahıslar hakkında dahi caridir.

ONUNCU FASIL

Maznuna sorgu

Maznunun celbi

YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Maznun sorgu için celpname ile davet olunur. Gelmezse zorla getirileceği celpnameye yazılabilir.

Maznunun ihzarı

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Hakkında tevkif müzekeresi kesilmesi için kâfi sebepler bulunan maznunun ihzarı emredilebilir.

İhzar müzekeresi, maznunun açıkça kim olduğunu ve şeklini ve kendisine atfedilen suçu ve zorla getirilmesi sebeplerini muhtevi olur.

İhzar olunan maznunun sorguya çekilmesi

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İhzar müzekeresi ile yakalanan şahıs hakim tarafından hemen ve mümkün olmazsa nihayet yirmi dört saat içinde sorguya çekilir. Ve kendisi bu müzekereye ile ancak bu müddet içinde mevkuf tutulabilir.

Sorgunun tarzı

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Sorgunun iptidasında kendisine isnat edilen suçun neden ibaret olduğu maznuna bildirilir. Bu hususta cevap vermek isteyip istemediği sorulur.

Sorgu maznunun kendi lehine bulup söyleyeceği delillere mani olmamalıdır.

Maznunun birinci sorgusunda kim olduğu ve şahsî halleri hakkında dahi malumat alınır.

ON BİRİNCİ FASIL

Müdafa

Maznunun müdafii tayini

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Maznun tahkikatın her hal ve derecesinde bir veya birden fazla müdafinin yardımına müracaat edebilir.

Maznunun kanunî mümessilleri varsa onlarda maznuna bir müdafii intihap edebilirler.

Müdafiler

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Müdafii avukatlık veya dava vekilliği etmeğe kanunî salâhiyeti olan kimselerden intihap olunabilir.

Mahkemeye müdafii tayini

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Maznun onbeş yaşını bitirmemiş olur yahut sağır veya dilsiz veya kendisini müdafaa edemeyecek derecede

cismi veya dimağı maluliyeti bulunursa ve müdafii de yoksa kendisine mahkemece bir müdafii tayin edilebilir.

Mahkemece tayin edilen müdafinin vazifesinin nihayet bulunması

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Maznun sonradan bir müdafii intihap ve oda kabul ederse evvelce mahkemece tayin edilmiş olan müdafinin vazifesi hitam bulur.

Mahkemenin intihap edebileceği müdafiler

YÜZ KIRKINCI MADDE — Hakim veya reis tarafından intihap olunacak müdafii mahkemenin bulunduğu mahalde vekâlet eden avukat veya dava vekillerinden seçilir.

Müdafii vazifesini ifa etmediği takdirde yapılacak muamele

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — 138 inci madde hükmüne göre tayin olunan müdafii duruşmada hazır bulunmaz veya vakitsiz olarak duruşmadan çekilir veya vazifesini ifadan kaçınırsa reis maznuna derhal diğer bir müdafii tayin edebilir. Bu takdirde mahkeme duruşmanın talikine de karar verebilir.

Eğer yeni müdafii müdafaasını hazırlamak için vaktin müsait olmadığını beyan ederse duruşma tehir veya talik olunur. Müdafinin kusuru neticesi olarak duruşmanın talik olduğu hallerde müdafii hakkında tertip edilecek inzibati cezalardan maada bu talikten mütevellit masarifi dahi kendisine tahmil olunur.

Birden fazla maznunların müdafaası

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Birden fazla maznunların menfaatleri birbirine uygun ise hepsinin müdafaası bir müdafie tevdi olunabilir.

Müdafinin dava evrakını tetkiki

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — İlk tahkikatın neticesinde ve tahkikat yapılmamışsa iddianamenin mahkemeye verilmesinden sonra müdafii davaya müteallik her nevi evrak ve vesaiiki tetkik etmek hakkını haizdir.

Bundan evvel dahi tahkikatın gayesine hâlel vermiyeceği anlaşılırsa tahkikata müteallik her nevi evrak ve vesaiiki tetkik etmek için müdafie müsaade olunur.

Maznunun sorgusunu havi zabıtname ile ehli hibre raporlarının ve maznunun hazır bulunmağa salâhiyeti olduğu sair adli muamelelere müteallik zabıt varakalarının müdafii tarafından tetkikine hiç bir vakit muhalefet edilemez.

Tahkikat dosyasının mahkemeye tevdiinden sonra müdafii, maznun birden fazla olsa dahi, bu dosyadan istediği evrakın birer suretini harçsız alabilir.

Mevkufun müdafii ile görüşmesi

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Mevkuf bulunan maznun, müdafii ile her zaman görüşebilir ve muhabere edebilir.

Son tahkikat açılıncaya kadar hakim, maznunun muttali olması tecviz edilmeyecek hususun kendisine bildirilmesini menedebilir. Tevkif sebebine göre lüzumu halinde son tahkikatın açılmasına kadar maznun ile müdafinin görüşmelerinde bizzat hakim veya tayin edilecek naip yahut istinabe olunan hakim hazır bulunabilir.

Duruşma sırasında maznuna müşavir olarak bulunabilecek kim-seler

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Maznun olan bir kadına duruşma sırasında kocasının müşavir sıfatıyla bulunmasına müsaade edilir ve dilerse dinlenir.

Bu hüküm maznunun kanunî mümessilleri hakkında dahi caridir. İlk tahkikat sırasında bu kimselerin müşavir sıfatıyla kabulü hakimîn takdirine bağlıdır.

Müdafi ücreti

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Mahkemece tayin edilen müdafie tarifesine göre Devlet Haznesinden ücret verilir. İleride mahkeme masraflarıyla mahkûm olan maznuna Haznenin rücu hakkı vardır.

İKİNCİ KİTAP

Muhakeme usulü

BİRİNCİ FASIL

Hukuku amme davası

Tahkikatın açılması şartı

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — İlk ve son tahkikatın açılması hukuku amme davasının açılmasına bağlıdır.

Hukuku amme davasını açmak vazifesi

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Hukuku amme davasını açmak vazifesi Cümhuriyet müddei umumisininindir.

Kanunda hilâfi yazılı olmıyan hallerde Cümhuriyet müddei umumisi, bir mahkûmiyeti ve adli takibatı istilzam edebilecek hususatta kâfi emmareler teşkil edecek vakıalar mevcut ise hukuku amme davasını açmak ile mükelleftir. Hukuku amme davası açmak için Adliye Vekili Cümhuriyet müddei umumisine emir verebilir.

Yeni bir suçtan dolayı takibatın tatili ve yeniden başlanabilmesi

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Maznuna takibat neticesinde verilecek cezanın maznunun diğer bir suçundan dolayı kat'ilemiş bir hükümle mahkûm olduğu veya diğer bir suçtan dolayı göreceği cezaya bir tesiri yoksa hukuku amme davasının ikamesinden sarfınazar olunabilir.

Hukuku amme davası evvelce açılmışsa Cümhuriyet müddei umumisinin talebi ile karar hakimi davanın muvakkaten tatiline karar verebilir.

Tatil kararı, evvelce kat'ileşen mahkûmiyetten dolayı verilmiş ve bu ceza sakıt olupta aradan müruru zaman müddeti geçmemiş ise takibata yeniden başlanabilir.

Muamele, işlenen bir suçtan dolayı verilecek ceza nazarı itibare alınarak muvakkaten tatil edilmiş ve bu arada mürur zamanda hasıl bulunmamış ise bu hüküm kat'ileşdiği tarihten üç ay içinde tekrar takibata başlanabilir.

Muvakkaten tatil halinde takibatın tekrar açılması yeni bir karara bağlıdır.

Tahkikat ve hükümün hududu

YÜZ ELLİNCİ MADDE — Tahkikat ve hüküm, yalnız iddianamede beyan olunan suçta ve zan altına alınan şahıslara hasredilir.

Bu hudut dahilinde olarak, mahkemeler istiklal ile hareket etmek hak ve vazifesini haiz olup ceza kanununun tatbikinde kendilerine arz edilen iddialar ile bağlı değildirler.

İKİNCİ FASIL

Hukuku amme davasının hazırlanması

Suçların ihbarı

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Suçlara dair ihbarlar, şifahi veya yazılı olarak Cümhuriyet müddei umumiliğine, zabıta makam ve memurlarına ve sulh hakimlerine yapılabilir.

Bu ihbarlar kanunî mercilere tevdi edilmek üzere Vali, Kaymakam ve Nahiye müdürlerine de yapılabilir.

Şifahi ihbarlar üzerine zabıt varakası tutulur.

Takibi şikâyete bağlı olan suçlarda bu şikâyet, yazı ile veya bir zabıt varakasına dercedilecek beyan ile gerek mahkemeye ve gerek Cümhuriyet müddei umumiliğine yapılabileceği gibi, yazı ile olmak şartile yukarıda gösterilen makamlarda yapılabilir .

Ceza kanununda yazılı şikâyet ve şahsî iddia tabirleri bir olup aynı hükümlere tabidir .

Şüpheli ölünün ihbarı

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Bir ölünün tabii sebeplerden ileri gelmediği şüphesini verecek emmareler olur yahut meçhul bir şahsın ölüsü bulunursa zabıta ve belediye memurları veya köy muhtarları keyiyeti derhal Cümhuriyet müddei umumiliğine veya sulh hakimine bildirmekle mükelleftirler.

Defin ancak Cümhuriyet müddei umumisi veya sulh hakimi tarafından verilecek yazılı ruhsata bağlıdır.

Bir suca müttafi olan
C. M. U. sınıvzifesi

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Cümhuriyet müddei umumisi ihbar veya her hangi bir suretle bir suçun işlendiği zehabını verecek bir hale müttafi olur olmaz hukuku amme davasını açmağa mahal olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin hakikatini araştıрмаğa mecburdur.

Cümhuriyet müddei umumisi yalnız maznunun aleyhine olan hususları değil, lehine olan cihetleride arar ve kaybolmasından korkulan delillerin toplanmasına ve zaptına çalışır.

Adli vazifeler

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cümhuriyet müddei umumisi yukardaki maddelerde yazılı olan neticelere varmak için bütün memurlardan her türlü malumatı istiye bilir. Gerek doğrudan doğruya ve gerek zabıta makam ve memurları vasıtasile her türlü tahkikatı yapa bilir.

Ancak şahitleri yeminle dinliyemez .

Bütün zabıta makam ve memurları Cümhuriyet müddei umumiliğinin emirlerini ifa ile mükelleftir.

Bu emirler mühim ve müstacel hususlarda umum zabıta makam ve memurlarına şifahi ve bunlardan gayri ahvalde zabıta amirlerine yazılı olarak verilir.

Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenilen adliyeye müteallik vazife veya işlerde suiistimali yahut ihmal ve terahileri görülen Devlet memurları ile Cümhuriyet müddei umumiliğinin şifahi veya yazılı talep ve emirlerini yapmakta suiistimal veya ihmal ve terahileri görülen zabıta amir ve memurları hakkında müddei umumilikce doğrudan doğruya takibatta bulunulur.

Ancak zabıta amirleri hakkında, hakimlerin vazifelerinden dolayı tabi oldukları muhakeme usulü tatbik olunur.

Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri hakkında memurun muhakematı kanunu hükmü caridir.

Sulh hakiminden C. M. U. sinin tahkikat talebi

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumisi ancak hakim tarafından yapılabilecek olan bir tahkik muamelesine lüzum görürse taleplerini bu muamelenin cereyan edeceği mahallin sulh hakimine bildirilir. Sulh hakimi, istenilen muameleye, işin vaziyetine göre kanunen cevaz olup olmadığını tetkik eder.

Suçta karşı zahtınamı vazifesi

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Zabıta makam ve memurları suçları aramakla ve işin tenviri için lâzım gelen acele tetbirleri almakla mükelleftir. Bu makam ve memurlar tanzim ettikleri evrakı hemen müddei umumiliğe gönderirler.

Ancak hakim tarafından derhal icrası muktazi tahkik muamelelerine lüzum varsa bu evrakın doğrudan doğruya sulh hakimine gönderilmesi caizdir.

Vak'a mahallinde memurun emirlerine muhalefet

YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Vak'a mahallinde vazifesine ait muamelelere başlıyan memur, bu muamelelerin icrasını kasten ihlal eden veya salâhiyeti dahilinde olarak aldığı tedbirlere muhalefet eyliyen şahısları tevkif etmek ve muamelelerin hitamına kadar bunları mevkuf tutmak iktidarını haizdir. Şu kadarki bu tevkif müddeti yirmi dört saati geçemez.

Tahkikatın resen ifası

YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Tehirinde zarar umulan hâllerde müstantik veya sulh hakimi lüzum görülen bütün tahkik muamelelerini resen ifa etmek salâhiyetini haizdirler.

Taznun lehindeki delillerin toplanması

YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Maznun, müstantik veya sulh hakimi tarafından sorgusu sırasında masumiyetini izhar için bazı deliller gösterir ve müstantik veya sulh hakimi, bu delilleri varit görür ve bunların ziyandan korkar veya bu deliller maznunu serbest bırakılmasını istilzam edecek mahiyette bulunursa onları toplar.

Şayet bu delillerin başka bir mahkemenin kazası dairesinde toplanması icap ediyorsa bu muamelelerin icrası o yer müstantik veya sulh hakiminden istenebilir.

C. M. U. sinin salâhiyeti

YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — 158 ve 159 uncu maddelerde yazılı hallerde müteakip işlerin yapılması salâhiyeti Cümhuriyet müddei umumisininindir.

Hazırlık tahkikatında müstantik ve sulh hakiminin tabii olduğu hükümler

YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Müstantik veya sulh hakimi tarafından idare ve ifa olunan tahkikat işlerinin resmen tespit ve tevsiki ve kendilerine bir zabıt kâtibinin refakat etmesi hususları ilk tahkikat için mer'i hükümlere ve kaidelere göre yapılır.

Müddei umumisinin iştiraki

YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumisi ilk tahkikatta cari hükümlere göre hakim muamelelerine iştirak eyler.

Bu hükümler, hakim tarafından maznun sıfatile sorguya çekilmiş olan veya mevkuf bulunan kimse ile intihap eydiği müdafî ve elili hibre hakkında dahi caridir.

Hukuku amme davasının açılması suretleri

YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yapılan hazırlık tahkikatı hukuku amme davasının açılmasını haklı göstermiye kâfi ise Cümhuriyet müddei umumisi bu davayı, ya ilk tahkikatın açılması hakkında müstantika

bir talepname veya karar hakimine bir iddianame vermek suretile açar.
Aksi halde Cümhuriyet müddei umumisi takibata mahal olmadığına karar verir ve bu kararından; evvelce hakim tarafından sorguya çekilmiş olur veya hakkında bir tevkif müzekkeresi verilmiş bulunursa maznuna haber verir.

Müddei umuminin takibata mahal görme-
mesi

YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cümhuriyet müddei umumisi hukuku amme davasının açılması talebini havi olarak kendisine verilmiş olan bir istida üzerine keyfiyeti takibe değer görmez veya yapılan hazırlık tahkikatı neticesinde takibata mahal olmadığına karar verirse bu kararı sebeble beraber müstediye bildirir.

Müddei umuminin ka-
rarına itiraz

YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Müstedi aynı zamanda suçtan zarar gören kimse ise, kararın kendisine tebliği tarihinden itibaren on beş gün içinde bu kararı veren müddei umuminin mensup olduğu ağır ceza işlerini gören mahkeme dairesine en yakın bulunan ağır ceza işlerini gören mahkeme reisine itiraz edebilir.

İtiraz istidasında hukuku amme davasının açılmasını haklı gösterebilecek vakialar ve deliller beyan edilmeli ve varsa bir avukat veya dava vekili tarafından imza edilmiş bulunmalıdır.

İtirazın tevki ve
tahkikatın tevsi

YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Ağır ceza reisi talep ederse Cümhuriyet müddei umumisi o zamana kadar yaptığı bütün muameleleri havi evrakı kendisine gönderir.

Reis, bir diyeceği varsa bildirilmesi için bir müddet tayin ederek istidayı maznuna tebliğ edebilir.

Reis, kararın vermek için tahkikatın tevsiine lüzum görür ise bu hususun tasrihile beraber icrasına mahalli müstantık veya sulh hakimini memur edebilir.

İtirazın reddi

YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Hukuku amme davasının açılması için kâfi sebepler bulunmazsa reis istidayı ret ve keyfiyeti müstediye, Cümhuriyet müddei umumisine ve maznuna bildirir.

İstida reddedildikten sonra hukuku amme davası ancak yeni vakialara ve yeni delillere müsteniden açılabilir.

İtirazın kablnü

YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Reis, istidamın varit ve haklı olduğuna kanaat getirirse hukuku amme davasının açılmasına karar verir. Cümhuriyet müddei umumisi bu kararı icra eder.

Müterizden kefalet
alınması

YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Reis istida hakkında karar vermezden evvel gerek istida ve gerek tahkikatın istilzam eyleyeceği işlere ait olarak tahmin edilecek masrafların hazineye ve maznuna karşı temini için bir kefalet verilmesini müstediden talep edebilir. Kefalet para veya Devlet eshamve tahvilâtı vermek suretiyle olur. Kefalet miktarını reis tayin edeceği gibi aynı zamanda kefaletin verilmesi için dahi bir mehil tayin eyler.

Muayyen müddet içinde kefalet verilmezse istida geri alınmış sayılır.

İtirazın masrafları

YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — 167 inci madde ile 169 uncu maddenin ikinci fıkrasında yazılı hallerde istidaya müteallik usul işlerinin masrafları müstedinindir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

İlk Tahkikat

İlk tahkikatın mecburi olduğu haller.

YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Ağır ceza işlerinde ilk tahkikat mecburidir.

Diğer işlerde :

1 - Cümhuriyet müddei umumiliğince talep edilirse,

2 - Maznun tarafından 194 üncü maddeye göre ilk tahkikatın açılması talep edilip müdafaasını hazırlamak için böyle bir tahkikat yapılmasını lüzumlu gösterecek kâfi sebepler dermeyer olunursa,

İlk tahkikatın yapılması mecburi olur.

Ancak, irtibat dolayısıyla muhtelif davaların birleştirilmesi hali müstesna olmak üzere sulh mahkemelerinin göreceği işlerde ilk tahkikat yapılmaz.

İlk tahkikat talep-
namesi

YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — İlk tahkikatın açılması lüzumuna dair Cümhuriyet müddei umumiliğince tanzim edilecek talepname maznunun kim olduğunu ve kendisine isnat olunan suçun neden ibaret bulunduğunu muhtevi olur.

Talepnamenin reddi

YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu talepname, mahkemenin salâhiyetli bulunmaması, hukuku anme davasının kabule geyan olmaması veya işin ilk tahkikata tabi mevattan bulunmaması yahut suçun cezayı müstelzim olmaması sebeplerinden birine müsteniden reddolunabilir. Ret kararı karar hakimi tarafından verilir.

Karar verilmezden evvel maznun dinlenebilir.

İlk tahkikatın açıl-
masına maznunun mu-
halefeti

YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cümhuriyet müddei umumiliğinin talepnamesi üzerine müstantik tarafından ilk tahkikatın açılmasına dair ittihaz olunupta 185 inci maddeye göre bildirilecek olan karara maznun bundan evvelki maddenin birinci fıkrasında yazılı sebeplerin birine istinat ile muhalefet edebilir.

Bu muhalefetin yerinde olup olmadığına karar hakimi karar verir.

İlk tahkikatın açılmasına evvelece karar hakimi tarafından karar verilmiş ve karardan evvel maznun dinlenilmiş ise işbu hüküm tatbik olunmaz.

Karar hakiminin ret-
kararına acele itirazı

YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Maznun 173 üncü maddenin ikinci ve 174 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı hallerde salâhiyetsizlik hakkındaki talebini reddeden karar hakiminin kararı aleyhine acele itiraz yoluna müraceat edebilir.

Diğer hallerde maznun tarafından dermeyer edilen muhalefetlerin reddine ve yabuf ilk tahkikatın açılmasını mutazammın olan karar hakiminin kararı aleyhine hiç bir kanun yoluna müraceat olunamaz.

2 YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — İlk tahkikat açılması hakkında Cümhuriyet müddei umumiliği veya maznun tarafından dermeyer edilen talebin reddine mütedair olan karar hakiminin kararı aleyhine acele itiraz yoluna müraceat edilebilir.

İlk tahkikatın yapıl-
ması

YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — İlk tahkikat müstantik tarafından açılır ve yapılır.

İlk tahkikatın diğer
mercileri

YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — İlk tahkikat Cümhuriyet müddei umumisinin talebi üzerine karar hakiminin kararıyla bir sulh hakimine verilebilir.

Müstantik tahkikata müteallik bazı işlerin icrasını sulh hakiminden veya diğer bir mahal müstantikından talep edebilir.

Sulh hakiminin müstantikin bulunduğu yerde kaza salâhiyeti varsa yukarıda yazılı olan nükümler tatbik edilmez.

Hakimler hakkında
tahkikat

YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Hakimler ile hakim sınıfında bulunanlar hakkında gerek vazifelerinden ve gerek şahsi suçlarından dolayı takibat hakimler kanununa göre yapılır.

Tahkikat sırasında
müstantikin yanında
bulunabilecekler

YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Müstantik maznunun sorgusu, şahitlerin veya ehli nibrenin dinlenmesi veya bir keşif ve muayene icrası sırasında yanında bir zabıt kâtibi bulundurulur.

Acele hallerde yemin vermek şartıyla bir kimseyi zabıt kâtibi sıfatıyla yanına alır.

Zabıt varakası ve
tauzini

YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Her tahkik muamelesi bir zabıt varakası ile tespit olunur. Zabıt varakası, müstantik ile hazır bulunan zabıt kâtibi tarafından imza edilir.

Zabıt varakası muamelesinin nerede ve ne vakit yapıldığını ve bu muameleye iştirak eden veya bunda alâkası olan kimselerin isimlerini ve muhakeme usullerinin esaslı merasimine riayet edilip edilmediğinin anlaşılmasına müsait olacak izahatı da ihtiva eder.

Muamelede hazır bulunan alâkadarca tasdik olunmak üzere zabıt varakasının kendilerine taalluk eden cihetleri okunur veya okunmak üzere kendilerine verilir. Bu tasdik, zabıt varakasına yazılarak alâkası olanlara imza ettirilir. İmzadan kaçınırsa sebepleri yazılır.

Zabıtının müstantik
emirlerini icrası

YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Zabıtın makam ve memurları müstantik tarafından emredilen tedbirleri ve araştırmaları icra ile mükelleftir.

İlk tahkikatın tazam-
mun ettiği şeyler

YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — İlk tahkikat maznunun hakkında son tahkikatın açılmasına veya muhakemesinin men'ine karar verebilmeğe müsait bir derecede bütün delillerin toplanmasını ve elde edilmesini tazammun eder.

Muhakemeden evvel ziyandan korkulan veya maznunun müdafaasını hazırlamak için tespiti zarurî olan delillerin her halde toplanması lâzımdır.

Müstantikin kendili-
ğinden yapacağı
tahkik işleri

YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — İlk tahkikat sırasında bu tahkikatın talepten zikredilmemiş olan bir şahıs veya suça teşmili iktiza ederse müstantik acele hallerde icap eden tahkik işlerini kendiliğinden yapar. Bu halde dahi müteakip işlerin icrası Cümhuriyet müddei umumisine aittir.

İlk tahkikatta maz-
nunun yeniden sor-
guya çekilmesi.

YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Maznun ilk tahkikatın açılmasından evvel sorguya çekilmiş olsa bile ilk tahkikat sırasında yeniden sorguya çekilir ve bu münasebetle tahkikatın açılması kararı kendisine bildirilir.

Sorgu, Cümhuriyet müddei umumisi ve müdafii hazır bulunmaksızın icra olunur.

Keşif ve muayenele şahit ve ehli hibrinin dinlenmesinde bulunabilecekler

VÜZ ŞEKSEN ALTINCI MADDE — Bir keşif ve muayenenin icrası sırasında Cümhuriyet müddei umumisi, maznun ve müdafii hazır bulunabilir.

Bir şahit ve ya ehli hibrinin duruşma sırasında hazır bulunmayacağı umutlu veya meskeninin uzaklığı sebebiyle bulunması güç görülürse bu şahit veya ehli hibrinin dinlenmesinde dahi aynı hüküm caridir.

Bu işlerde hazır bulunmak hakkını haiz olanlar için geri kalmasına meydan vermemek kaydile işlerin icrası gününden evvelce haberdar edilir.

Maznun mevkuf ise ancak mevkuf tutulduğu yerdeki mahkeme binası içinde yapılacak işler de hazır bulunmağı isteye bilir.

Bu işlerde hazır bulunmağa mezun olan kimseler kendilerine ait ma-ni sebeplere istinaden işin başka güne tehirini istiyemezler.

Maznunun hazır bulunmaması kararı.

VÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Maznunun huzuru, şahitlerden birinin hakikate muvafık şehadet etmesine mani olacağından korkulursa hakim o işte maznunun bulunmamasına karar verebilir.

Maznunun ehli hibre elbi hakkı

VÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Birden fazla ehli hibre iştirakile bir keşif ve muayeneye lüzum görülürse maznun duruşma sırasında celp ettirmek niyetinde bulunduğu ehli hibrinin dahi bu muamelenin yapılacağı güne davet edilmesini isteyebilir, talebinin hakim tarafından reddedilmesi halinde maznun ehli hibreyi kendiliğinden davet ettirebilir.

Maznun tarafından davet ettirilen ehli hibre, hakim tarafından tayin ettiği ehli hibrinin vazifesini güçleştirmemek kaydile, keşif ve muayeneye ve tahkik işlerine iştirak ettirilir.

Müddei umuminin dosyayı tetkiki

VÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Cümhuriyet müddei umumisi, tahkikatın cereyanını geriletmemek şartıyla, dosyayı tetkik ederek tahkikatın hal ve vaziyeti hakkında her vakit malumat alabilir ve münasip gördüğü iddiaları dermeyan edebilir.

Tahkikat gayesinin elde edilmesi

VÜZ DOKSANINCI MADDE — Müstantik ilk tahkikat gayesinin elde edildiği kanaatinde bulunursa iddiasını bildirmek üzere dosyayı Cümhuriyet müddei umumisine verir.

Cümhuriyet müddei umumisi ilaveten bazı tahkikat icrası talebinde bulunupta müstantik bu talebi terviç etmezse bu hususta bir karar verilmek üzere işi karar hakimine verir.

İlk tahkikatın bittiği maznuna bildirilir.

DÖRDÜNCÜ FASIL.

Son tahkikatın açılma kararı

son tahkikatın açılmasına veya tatiline yahut muhakemenin men'ine karar salâhiyeti

VÜZ DÜKSAN BİRİNCİ MADDE — İlk tahkikat yapılan işlerde son tahkikatın açılmasına veya maznunun muhakemesinin men'ine veyahut son tahkikatın muvakkaten tatiline karar vermek salâhiyeti karar hakimindedir.

Cümhuriyet müddei umumisi, tahkikat evrakını iddiasıyla birlikte karar hakimine verir. Son tahkikatın açılmasını istibdaf eden iddianin sebepleri açıkca gösterilmiş bir iddianame şeklinde olmak lazımdır.

İlk tahkikatızs işler-
de hakuku amme da-
vasının açılması

YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumiisi ilk tahkikat icra edilmeksizin hukuku amme davasını açarsa iddianamesini dosyasıyla beraber sulh hakimine ait işlerde bu hakime ve diğer işlerde karar hakimine verir.

İddianame

YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — İddianame maznuna isnat olunan suçun neden ibaret olduğunu ve bu suçun kanunî unsurlarıyla tatbiki icap eden kanun maddesini ve sübut sebeplerini ve duruşmanın hangi mahkemede yapılması lazım geleceğini ihtiva eder.

Asliye ve ağır ceza mahkemelerine ait işlerde hazırlık vava ilk tahkikatın verdiği esash neticeler dahi iddianameye yazılır.

İddianamenin maznuna
tebliği

YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Karar hakimi iddianamenin bir suretini maznuna tebliğ ile beraber ilk tahkikatın yapılmasını veya duruşmadan evvel bazı delillerin toplanmasını talep yahut son tahkikatın açılmasına muhalifet edip etmediğini üç gün içinde bildirmeye kendisini davet eder.

İlk tahkikat yapılmış ise bu davet ona göre yapılır.

Bu baptaki talep ve muhalifetler hakkında karar vermek salâhiyeti karar hakiminindir.

Karar aleyhine ancak 175 inci maddenin birinci fıkrasına ve 176ncı maddeye tevfikân itiraz olunabilir.

Bu madde hükümleri sulh mahkemelerine ait işlerde tatbik olunmaz.

Meselenin tenvirini
için karar ve sulh
hakiminin vereceği
kararlar

YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Karar hakimi meselenin daha ziyade tenvirini için ilk tahkikatın tevsiine ve böyle bir tahkikat yapılmış ise ilk tahkikatın açılmasına veya bazı delillerin toplanmasına karar verebilir.

Sulh hakimi dahi bazı delillerin toplanmasını karar altına alabilir.

Bu kararlar aleyhine itiraz olunamaz.

Son tahkikatın açıl-
ması kararı

YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — İlk tahkikat ve böyle bir tahkikat yapılmamış ise hazırlık tahkikatı neticesinde maznunun cezayı mucip bir suç işlediği zammını verecek kâfi sebepler görülürse karar hakimi son tahkikatın açılmasına karar verir.

Son tahkikatın açıl-
masına mahal olma-
dığ kararı

YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Karar hakimi son tahkikatın açılmasına mahal olmadığına karar verirse, bu kararında ille veya hukukî sebeplerden hangisine istinat ettiğini gösterir.

İlk tahkikat yapılmış ise karar hakimi maznunun muhakemesinin men'ine karar verir. Bu karar maznuna bildirilir.

Son tahkikatın muva-
kkaten tatil

YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Maznunun gaip olması veya suçu işledikten sonra bir akıl hastalığına uğraması sebebiyle son tahkikat yapılmasının imkânsızlığı teayyün ederse karar hakimi bu tahkikatın muvakkaten tatiline karar verir.

Karar hakiminin id-
dianame ile bağılı ol-
madığı

YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Karar hakimi kararlarında Cümhuriyet müddei umumiisinin iddianamesiyle bağılı değildir.

Son tahkikatın açıl-
maması kararı

İKİ YÜZÜNCÜ MADDE — Karar hakimi tarafından son tahkikatın açılmasına dair verilecek kararda, maznuna isnat olunan suçun neden

ibaret olduğu ve bu suçun kanunî unsurları ve tatbiki icap eden kanunî maddesi ve duruşmanın hangi mahkemede yapılacağı gösterilir.

Karar hakimi maznunun tevkifine ve evvelce mevkuf ise mevkufiyet halinin devamına mahal olup olmadığına resen karar verir.

Son tahkikatın açılması kararına müddei umumisinin tebeiyeti ve maznunun daveti

İKİ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumiliğince maznunun muhakemesinin men'i talep edilirse karar hakimi son tahkikatın açılmasına karar verirse ; Cümhuriyet müddei umumiyesi işi iddianame ile mahkemeye vermeğe mecburdur.

194 üncü madde hükümleri bu halde dahi tatbik olunur.

Ancak maznuna yapılacak davet duruşmanın açılmasından evvel bazı delillerin toplanmasını isteyip istemediğini bildirmesi lüzumundan ibaret olur.

Son tahkikatın açılması kararında mahkeme merciinin tayini

İKİ YÜZ İKİNCİ MADDE — Karar hakimi salâhiyetli her hangi mahkeme huzurunda son tahkikatın açılmasına karar verebilir. Ancak hakim davaya bakmağa teyviz mahkemesinin salâhiyetli olduğunu görürse icap eden muamele yapılmak ve karar verilmek üzere evrakı Cümhuriyet müddei umumiliği vasıtasile merciine gönderir.

Sulh hakimi kendisine verilen davanın vazifesi haricinde olduğunu görürse iktiza eden karar verilmek üzere evrakı Cümhuriyet müddei umumiliği vasıtasıyla karar hakimine gönderir.

Son tahkikatın açılması kararı aleyhine itiraz hakkı

İKİ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Son tahkikatın açılmasına dair verilen karar aleyhine maznun tarafından itiraz olunamaz .

Son tahkikatın açılmasına mahal olmadığına veya davanın iddianamede gösterilen mahkemenin madunu olan bir mahkemeye verilmesine dair karar hakimi tarafından verilen karar aleyhine Cümhuriyet müddei umumiyesi tarafından acele itiraz yoluna müraceat edilebilir .

Tekrar dava açılabilmesinin şartı

İKİ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Karar hakimi son tahkikatın açılmasına mahal olmadığına bir karar veripte bu karar kat'ileştikten sonra dava ancak yeni vakaların veya yeni delillerin meydana çıkması halinde tekrar açılabilir.

Sulh mahkemelerinde doğrudan doğruya duruşma yapılabilen haller

İKİ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı hallerde iddianameye ve son tahkikatın açılması kararına hacet kalmaksızın sulh mahkemeleri huzurunda doğrudan doğruya duruşma yapılabilir:

- 1 - maznun kendiliğinden gelirse,
- 2 - Yakalanarak mahkemeye verilmiş olursa,
- 3 - Takibat kabahate tealluk ederse.

Maznun kendiliğinden gelir veya yakalanarak mahkemeye çıkarılırsa davanın esashi noktaları mahkeme zabıtnamesine yazılır. Diğer hallerde keyfiyet maznuna gönderilecek celpnameye yazılır.

BEŞİNCİ FASIL

Duruşma hazırlığı

Duruşma günü

İKİZÜZ ALTINCI MADDE — Duruşmaya yapılacağı gün mahkeme reisi tarafından tayin olunur .

Devlet ve hükümet nüfuzunu kıran ve adabı ünümüye aleyhinde olan suçlar ile yağma ve yol kesmek ve adam kaçırmak ve öldürmek cürümleri diğerlerinden önce görülür.

Celpnamenin yazılması ve tebliği ve sübut vasıtalarının nakli

İKİ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumiliği duruşma için icap eden celpnameleri yazar ve tebliğ eder ve suçun sübutuna yardım edecek eşyayı mahkemeye verir.

Maznun veya şahit yahut ehli hibre çok olmasından veya maznunun sorgusunun azaması ihtimalinden dolayı duruşmanın bir günde bitiniyeceği anlaşılırsa reis şahitlerle ehli hibrenin hepsini veya bir kısmının sonraki duruşmalara davet ettirebilir.

Son tahkikatın açılması kararının maznuna bildirilmesi

İKİ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Son tahkikatın açılmasına dair olan karar celpnameden evvel ve nihayet celpname ile birlikte maznuna bildirilir.

Mevkuf olan veya olmıyan maznunun daveti

İKİ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Mevkuf olmıyan bir maznuna tebliğ olunacak celpnameye mazereti olmaksızın gelmediği halde tevkif olunacağı veya zorla getirileceği yazılır. Ancak 225 inci maddede beyan olunan haide bu iltar yazılmaz. Mevkuf bulunan bir maznunun daveti 33 üncü madde mucibince duruşma gününün tebliği suretile olur. Aynı zamanda maznun duruşmada kendisini müdafaa için bir talepte bulunup bulunmayacağı ve bulunacaksa neden ibaret olacağını bildirmeğe davet olunur. Bu muamele mevkufun mahkeme kâtibi yanına getirilerek bir zabıt varakası tutulmak suretile yapılır.

Tebliğ ile duruşma arasındaki mehil

İKİ YÜZ ONUNCU MADDE — Yukarıdaki madde mucibince celpnamenin tebliğiyle duruşma günü arasında en aşağı bir hafta geçmek icapedir.

Bu mehle riayet edilmemiş ise son tahkikatın açılmasına dair olan karar okunmazdan evvel maznun duruşmanın talikini isteyebilir.

Müdafî davet

İKİ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Müdafî gerek mahkemece tayin edilmiş olsun gerek maznun tarafından intihap edilipte mahkemiye haber verilmiş bulunsun maznun ile birlikte davet olunur.

Maznunun müdafaa delillerinin toplanması talebi

İKİ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Maznun, şahit veya ehli hibrenin davetini yahut müdafaa delillerinin toplanmasını istediğinde bu delillerin taalluk ettiği vakıaları göstermek suretiyle bu bapdaki istidasını duruşma gününden en aşağı beş gün evvel mahkeme reisine verir.

Bu istida üzerine verilecek karar derhal kendisine bildirilir.

Maznunun kabul edilen talepleri Cümhuriyet müddei umumiliğine de bildirilir.

Daveti reddolunan kimsenin maznun tarafından doğrudan davet ettirilmesi

İKİ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Reis bir kimsenin daveti hakkındaki istidayı ret eylediği takdirde maznun o kimseyi doğrudan doğruya davet ettirebileceği gibi evvelce bir istida vermeksizin o kimseyi getirebilir.

Doğrudan doğruya davet olunan kimse, yol masrafiyle kaybedeceği vakit için tarifeye göre verilmesi muktazi tazminat, celpnamenin tebliği sırasında kendisine verilir veya mahkeme kalemine yatırıldığı bildirilirse

hazır bulunmağa mecburdur.

Doğrudan doğruya davet olunan kimsenin beyanatı duruşma sırasında hadisenin tenvirine yararsa mahkeme talep vukuunda, yukarıdaki fıkrada yazılı masraf ve tazminatın Devlet hazinesinden verilmesine karar verir.

Mahkeme reisinin
resen daveti

İKİ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahkeme reisi dahi resen şahit ve ehli hibre celbine ve başkaca sübut sebeplerinin toplanmasına karar verebilir.

Davet edilen şahitlerin
isim ve ikametgâhlarının
maznuna ve müddei umumiye
bildirilmesi

İKİ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Maznun doğrudan doğruya davet ettirdiği veya duruşma sırasında getireceği ehli hibre ve şahitlerin isimleriyle mesken veya ikametgâhlarını Cümhuriyet müddei umumisine vakti zamanile bildirir.

Cümhuriyet müddei umumisi dahi idianamede gösterilen veya maznunun talebi üzerine davet olunan şahitler ve ehli hibre haricinde gerek reisin kararı ve gerek kendiliğinden başka kimseleri davet ettirecek ise bunların isimleriyle mesken veya ikametgâhlarını maznuna yine vakti zamanile bildirir.

Şahit ve ehli hibre-nin
naiple veya istinabe
yoluyla dinlenmeleri

İKİ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Hastalık veya malûliyet veya ıktihamı mümkün olmayan başka bir sebeple şahit veya ehli hibre-nin uzun veya gayri muayyen bir zaman için duruşmada hazır bulunması kabil olmayacağı anlaşılırsa mahkeme bir naip marifetile veya istinabe yoluyla onun dinlenmesine karar verebilir. Yemin verilmesi icap eden hususlarda yemin ettirdikten sonra dinlenir.

Bu hüküm meskenlerinin uzak bulunmasından dolayı celpleri müşkül olan şahit ve ehli hibre-nin dinlenmesinde dahi caridir.

Şahit ve ehli hibre-nin
dinleneceği gününü
bildirilmesi

İKİ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — İşin gecikmesine sebebiyet vermeyecekse şahit veya ehli hibre-nin dinlenmesi için tayin olunan günden Cümhuriyet müddei umumisine, maznuna ve müdafîa haber verilir. Bunların dinlenme sırasında hazır bulunmaları şart değildir. Tutulan zabıt varakası Cümhuriyet müddei umumisine ve müdafîa gösterilir.

Mevkuf olan maznun ancak mevkuf bulunduğu mahaldeki mahkeme binası içinde yapılacak bu nevi işlerde hazır bulunmağı isteyebilir.

Tekrar keşif ve mu-
ayene

İKİ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Duruşmanın hazırlanması için yeniden keşif ve muayeneye ihtiyaç görülürse yine yukardaki madde ahkâmı tatbik olunur.

ALTINCI FASIL

Davaya duruşma

Duruşma usulü

İKİ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Duruşma hükme iştirak edeceklerin huzur ile ara vermeksizin cereyan eder. Cümhuriyet müddei umumisinin ve zabıt katibinin bulunmaları şarttır.

Bir kaç müddei um-
umi ve müdafîin du-
ruşmaya iştirakleri

İKİ YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumi-liği hey-etinden bir kaç zat ve bir kaç müdafî aynı zamanda duruşmaya iştirak edebilecekleri gibi münavebe suretiyle işi aralarında taksim de edebilirler.

Talik ve tehir taliki
ve kararları

İKİ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Duruşmanın talikine dair taleplere mahkemece karar verilir.

Kısa bir zaman için tehir kararı reis tarafından verilir. 141 inci maddede yazılı hal müstesna olmak üzere müdafinin manii çıkması talik talebi için maznuna bir hak vermez.

210 uncu maddede muayyen olan müddete riayet olunmamış ise reis duruşmanın talikini istemeğe hakkı olduğunu maznuna bildirir.

Tehir müddeti

İKİ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Tehir olunan duruşmaya tehir tarihinden itibaren nihayet sekizinci gün devam olunur. Aksi halde duruşmaya tamamen yeniden başlamak icap eder.

Maznunun gelmemesi
hali

İKİ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mahkemeye gelmemiş olan maznun hakkında duruşma yapılmaz. Gelmemenin makbul sebepleri ispat edilmezse maznunun hazır olması emrolunur ve ya hakkında tevkif müzekkeresi verilir.

Duruşma sırasında
maznunun mahkeme-
den uzaklaşması

İKİ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahkemeye gelen maznun duruşmanın devamı müddetince hazır bulunur, savuşmamasının önüne geçmek için mahkeme reisi lâzım gelen tedbirleri alır ve duruşma tehir olduğu müddetçe maznunu nazaret altına dahi aldrabilir.

Maznun savuşur veya tehiri takip eden duruşmaya gelmezse dava hakkında evvelca kendisi sorguya çekilmiş ve artık huzuruna mahkemece lüzum görülmemiş olursa dava gıyabında bitirilebilir.

Maznun gelmese bile
duruşma yapılabilen
haller

İKİ YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Tahkikatın mevzuu olan suç gerek yalnız ve gerek birlikte olarak para cezasını, hafif hapis ve müsadere cezalarını müstelzim ise maznun gelmese bile duruşma yapılabilir. Bu gibi hallerde maznuna gönderilecek celpuamede kendisi gelmese dahi duruşmanın yapılabileceği yazılır.

Maznunun talebi üzeri-
ne hazır bulundu-
rulmayacağı haller

İKİ YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Ağır cezalı cürümlerin maadasında maznunun talebi üzerine mahkeme kendisini hazır bulundurmak mecburiyetinden vareste tutabilir.

Bu takdirde maznun ilk tahkikat sırasında sorguya çekilmemiş ise dava-ya esas olan vakialar üzerine istinabe suretiyle sorguya çekilir.

Cümhuriyet müddei umumisiyle müdafîa, maznunun sorgusu için tayin olunan gün haber verilir. Bununla beraber bunların surğuda huzurları zarurî değildir.

Sorguyu mutazammın olan zabıt varakası duruşma sırasında okunur.

Maznunun müdafî için
derechilmesi

İKİ YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Maznunun, hazır olmaksızın duruşma yapılabilecek olan davalarda müdafî göndermeğe salâhiyeti vardır.

Maznun hazır olmaksızın
yapılan duruşma-
da eski hale getirme
şartı

İKİ YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Duruşma, maznun hazır olmaksızın yapılsa, hükmün kendisine tebliği tarihinden bir hafta içinde mehlin geçmesinden mütevellit neticeleri bertaraf etmek için maznun kanunî sebeplere istinatla o hükmün hakkında eski hale getirme talebinde bulunabilir.

Şu kadarki maznun kendi talebi üzerine duruşmada hazır bulunmak

mecburiyetinde tutulmamış yahut müdafî marifetile temsil edilmek salâhiyetini istimal etmiş olursa artık eski hale getirme talebinde bulunamaz.

Maznunun zorla getirilebilmesi

İKİ YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Mahkeme maznunun bizzat hazır bulunmasına ve ilzar veya tevkif müzekkeresiyle zorla getirilmesine her vakit karar verebilir.

Birden fazla davaların birleştirilmesi

İKİ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Mahkeme bakmakta olduğu bir kaç davalar arasında irtibat görürse bu irtibat 3 üncü madde gösterilen neviden olmasa bile birlikte tahkik ve hükmolunmak üzere bu davaların birleştirilmesine karar verebilir.

Reisin vazifesi

İKİ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Reis duruşmayı idare eder ve maznunu sorguya çeker ve ikame edilen delilleri dinler.

Duruşmada alâkadar olanlardan biri duruşmanın idaresine mütaallik olarak reis tarafından emrolunan bir tedbirin kabule şayan olmadığını beyan ederse mahkeme bu bapta bir karar verir.

Şahitlerle ehli hibrenin müddei umumî ve maznun tarafından dinlenmeleri ve istizahları

İKİ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Cümhuriyet müddei umumisi ile maznun tarafından gösterilen şahitlerle ehli hibrenin dinlenmelerini ve istizahını, Cümhuriyet müddei umumisi ve müdafinin müttefikan vaki talepleri üzerine mahkeme reisi kendilerine tevdi eder. Bu takdirde müddei umumî tarafından gösterilen şahitleri ve ehli hibreyi evvela dinlemek ve istizah etmek hakkı müddei umumîye aittir. Maznun tarafından gösterilen şahitler ve ehli hibrenin dinlenmesinde ve istizahında aynı rüçhan müdafîye aittir.

Bundan sonra reis dahi şahitlere ve ehli hibreye meseleyi daha ziyade tenvir için lâzım gördüğü sùalleri sorabilir.

Mahkeme âzasının sùal sorması

İKİ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Reis talepleri üzerine mahkeme âzasına dahi ehli hibre ve şahitlere sùal sormağa müsaade verir.

Bu müsaade Cümhuriyet müddei umumisine, maznuna ve müdafîye dahi verilir.

Dinleme ve istizah müsaadesinin geri alınması

İKİ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — 232 inci maddenin birinci fıkrasında gösterilen halde ehli hibre ve şahitlerin dinlenme ve istizahı hususunda kendilerine verilen müsaadeyi bir taraf sui istimal ederse reis bunu geri alabilir.

232 inci maddenin birinci ve 233 üncü maddenin ikinci fıkralarında gösterilen hallerde reis icapsız olan veya taalluku bulunmayan sùallerin sorulmasını menedebilir.

Sùal sorulmasında tereddüt

İKİ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Bir sùalin sorulması caiz olup olmadığında tereddüt edilirse mahkeme bir karar verir.

Şahit ve ehli hibre yoklaması ve son tahkikatın açılması kararının okunması

İKİ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Duruşmaya şahitler ve ehli hibrenin yoklamasıyla başlanır.

Bundan sonra maznunun, şahıs ve hüviyeti tespit olunur. Bunu müteakip son tahkikatın açılmasına dair olan karar okutturulur ve 135inci madde mucibince maznun sorguya çekilir.

kararın okunması ve maznunun sorguya çekilmesi şahitler hazır bulunmaksızın yapılır,

Delillerin ikamesi ve bu bapdaki talep ve kararlar

İKİ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Maznunun sorguya çekilmesinden sonra delillerin ikamesi işine başlanır.

Bir delilin iradına müteallık talebin reddi mevzu bahsolur, yahut bazı delillerin iradına müsaade olunması muhakemenin talikını icap ettirirse, mahkeme bu bapta bir karar verir.

Mahkeme vuku bulan talep üzerine veya kendiliğinden şahit ve ehli hibre celbini ve başkaca sübut sebeplerinin ihzar ve iradını emredebilir.

Delilleri ikamenin şumulu

İKİ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Delillerin ikamesi, davet edilen bütün şahitleri ve ehli hibrenin dinlenmesi ve sair sübut vasıtalarının irat edilmesi demektir.

Deliller davayı uzatmak maksadiyle ikame olunamaz.

Duruşma celsesinde ilk defa olarak şahitlerin ve ehli hibrenin gelmeleri veya davetlerinin talep olunması veya diğer sübut vasıtalarının irat edilmesi halinde de bu kaide caridir.

Cümhuriyet müddei umumisi ile maznun ittifak ederlerse mahkeme şu veya bu delilden sarfnazar edebilir.

Kabahate taallük eden veya şahsî dava üzerine görülen işlerde mahkeme davaya ve ferağate ve evvelce verilen kararlara bağlı olmayarak delillerin ne hudut dahilinde ikame edileceğini tayin eder.

Delil ve vakianın geç ikame ve irat edilmesi

İKİ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bir delilin veya ispat olunacak vakianın geç irat edilmesi, ikamesi talebinin reddine sebep olmaz.

Bununla beraber dinlenecek şahidin veya ehli hibrenin ismi hasma geç tebliğ edilmiş yahut isbat edilecek hadise hasım tarafı için lâzım gelen malûmatı elde etmeğe vakit müsait olmayacak derecede geç bildirilmiş ise hasım tarafı delillerin ikamesi bitam bulmazdan evvel malûmat almak üzere duruşmanın talikını isteyebilir.

Reisin veya mahkemenin emrile davet olunacak şahitler ve ehli hibre hakkında Cümhuriyet müddei umumisi ve maznun dahi bu hakkı haizdirler.

Bu Talepler hakkında mahkeme kanaatine göre karar verir

Sorgu sırasında maznunun mahkemedan çıkarılabileceği haller

İKİ YÜZ KIRKINCI MADDE — Maznunun yüzüne karşı şeriklerinden birinin veya bir şahidin hakiketi söylemeyeceğinden korkulursa' mahkeme sorgu ve dinlenme sırasında o maznunun mahkeme salonundan çıkarılmasını emredebilir.

Şukadarki maznun tekrar getirildiği zaman gıyabında yapılan söz ve işlerin esası noktaları kendisine bildirilir.

Şahidin ve ehli hibrenin dinlendikten sonra mahkemedan uzaklaşmaları

İKİ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Şahitler ve ehli hibre dinlendikten sonra ancak reisin emir ve müsaadesiyle mahkemedan çıkabilirler. Bunun için evvelce Cümhuriyet müddei umumisine ve maznuna sorulur.

Duruşma sırasında okunacak sübut sebepleri

İKİ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Sübut sebepleri olarak kullanılacak senetler ve sair evrak duruşma sırasında okutulur.

Evvelce verilmiş olan mahkûmiyet ilâmlarıyla adli sicil hulâsaları ve şahsî ahval-sicilleri hakkında dahi bu suretle muamele olunur. Bu hüküm keşif ve muayeneyi tazammun eden zabıt varakaları hakkındada caridir.

Delilin bir şahitten ibaret olması

İKİ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir vakıamın delili bir şahidin şahsî malûmatından ibaret ise bu şahit duruşma esnasında dinlenir.

Şahidin daha evvelce şهادetini ihtiva eden zabıt varakalarının ve yazılı beyanlarının okunması şifahî şهادet yerine geçemez .

Zabıt varakalarının okunmasıyla iktifa olunabileceği haller

İKİ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir şahit veya ehli hibre yahut maznunun şeriklerinden biri vefat etmiş veya akıl hastalığına tutulmuş veya meskeni bulunmamış olursa evvelce alınan ifadesini havi zabıt varakasının okunmasıyla iktifa oluna bilir. Evvelce mahkûm olan şerik hakkında dahi hüküm böyledir.

216 ıncı maddede gösterilen hallerde dinlenme keyfiyeti son tahkikatın açılmasından sonra yapılmış yahut 186 ıncı maddede beyan olunan hallerde ilk tahkikat esnasında icra kılınmış ise bunu tazammun eden zabıt varakalarının okunmasıyla da iktifa oluna bilir.

Zabıt varakalarının bu suretle okunması ancak mahkeme kararıyla olur. Bu kararda zabıt varakalarının okutturulmasını icap ettiren sebepler ve ifadesi okutturulan şahsın evvelce yeminle dinlenmiş olup olmadığı beyan olunacaktır. Bu hükümler şahit ve ehli hibrenin yeniden dinlenmesi halinde yeminin lüzumuna dair olan hükümleri değiştirmez.

Şahitlikten çekinme hakkını sonradan kullanan şahidin ifadesi

İKİ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Duruşmadan önce dinlenipte ilk defa olarak duruşma esnasında şahitlik etmekten çekinmek hakkını kullanan şahidin yazılı ifadesi dahi okunmaz

Şahit ve ehli hibre evvelce mazbut ifadelerinin okunabileceği haller

İKİ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Şahitlerden veya ehli hibreden biri bir vakıayı hatırlayamadığını beyan ederse evvelki şهادetini muhtevi olan zabıt varakasının o vakıaya müteallik olan kısmı okunarak meseleyi hatırlamasına yardım edilir.

Şahidin son şهادetile evvelki ifadesi arasında tenakuz bulunupta duruşmayı kesmeksizin başka suretle te'lif veya izalesi mümkün olmazsa mazbut ifadesi okunabilir.

Maznunun evvelce mazbut ifadesinin okunabileceği haller

İKİ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Maznunun hakim tarafından tanzim kılınan zabıt varakasındaki ifadesi ikrarına delil olmak üzere okunabilir.

Maznunun evvelki ve sonraki ifadeleri arasında tenakuz bulunupta duruşmayı kesmeksizin başka surette te'lif veya izalesi mümkün olmazsa mazbut ifadesi okunabilir.

İfadelerin okunduğunu zapta yazılması

İKİ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — 246 ve 247 inci maddelerde beyan olunan hallerde okuma keyfiyeti ve bunu icabettiren sebepler Cümhuriyet müddei umumisinin veya maznunun talebi üzerine zabıtnameye yazılır.

Raporların ve diğer evrakın okunması

İKİ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Maznunun tavrı hareketine dair şهادetnameler müstesna olmak üzere başka bir şهادetname veya mutaleayı muhtevi olarak resmî dairelerden yazılan evrak ile muayeneyi havi tabip veya ehli hibre raporları okunabilir.

Bu raporlar üzerine istizaha lüzum görülürse imza edenlerin yazılı veya şifahî olarak fennî mütaleaları alınır. Şu kadarki keşif ve muayeneye dair olan mütalealar bir heyet tarafından verilmişse mahkeme duruşma esna-

şında heyetin mutaleasını beyan etmek vazifesini âzasından birine vermediği o heyete teklif edebilir.

Dinlenme ve okun-
madan sonra maznuna
ne diyeceğinin sorul-
ması

İKİ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Şehidin, ehli hibrenin veya şerikinin dinlenmesinden ve her hangi bir varakının okunmasından sonra bunlara karşı bir diyeceği olup olmadığı maznuna sorulur.

Müddei umuminin ve-
maznunun iddiaları
ve sözleri

İKİ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Delillerin ikame ve münakaşası bittikten sonra mutalealarını ve iddialarını beyan etmek üzere söz Cümhuriyet müddei umumisine ve ondan sonra hemen maznuna verilir.

Cümhuriyet müddei umumisi maznuna cevap vermek hakkını haizdir, en son söz maznunundur.

Maznun namına bir müdafî tarafından müdafaada bulunulsa dahi müdafaalarına ilâve edecek başka bir şey olup olmadığı maznuna sorulur.

Tercüman bulunda-
rulacak haller

İKİ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Maznun türkçe bilmiyorsa bir tercüman vasıtasıyla hiç olmazsa Cümhuriyet müddei umumisinin ve müdafîin son iddia ve müdafaalarının neticeleri kendisine anlatılır.

Sağır veya dilsiz olan maznuna bunlar yazıyla bildirilemeyecek olursa 58 inci madde mucibince muamele olunur.

Duruşmanın bitmesi
ve hüküm

İKİ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Duruşma hükmün tefhimiyli biter. Hüküm, maznunun beraetine veya mahkûmiyetine veya duruşmanın tatiline yahut davanın düşmesine mütedair olur.

Takibi şikâyete bağlı olan suçlarda şikâyet olunmamış veya olupta vaktında geri alınmış yahut hukuku amme davasının açılması mezuniyet veya karar alınmasına bağlı olan suçlardan mezuniyet veya karar alınmamış olursa mahkeme duruşmanın tatiline veya davanın düşmesine karar verir.

Delilleri takdir
salâhiyeti

İKİ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mahkeme irat ve ikame edilen delilleri duruşmadan ve tahkikattan edineceği kanaate göre takdir eder.

Adi hukuk mesele-
rinde ceza mahkeme-
lerinin salâhiyeti

İKİ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Bir vakıanın suç olup olmaması, adi hukuka müteallik bir meselenin halline bağlı ise ceza mahkemesi bu meseleye dahi ceza işlerindeki usul ve deliller için mer'î kaidelere göre karar verir.

Bununla beraber mahkeme, mahkemeyi talik ve hukuk davası açılması için alâkadarlara bir mehil verebilir.

Hukuk mahkemesinden bu bapta bir hüküm çıkmasını da bekleyebilir.

Hüküm ve kararlarda
lazım olan rey miktarı

İKİ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Mahkemece hüküm ve kararlar ittifak veya ekseriyetle verilir.

Muhalefet sebeplerinin zabıtnamede gösterilmesi mecburidir.

Hükümün mevzuu ve
suçu takdirde mahke-
menin salâhiyeti

İKİ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Hükümün mevzuu, duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen suçtan ibarettir.

Suçun takdirde mahkeme, son tahkikatın açılması hakkındaki karar ve iddia ve müdafaalarla bağlı değildir.

Suçun mahiyet ve
vasfının değişmesi

İKİ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Maznun, suçun, hukukî mahiyetinin değişmesinden önce haber virilipte müdafaasını yapabilecek bir halde bulundurulmadıkca son tahkikatın açılmasına dair olan kararda gösterilen kanunî unsurları muhtevi suçun temasettiği kanun hükmünden başkasıyla mahkûm edilemez.

Ceza kanununda tayin edilmiş olup cezanın artırılmasını icap edecek mahiyette bulunan hallerin ilk defa duruşma sırasında serdedilmesi halinde dahi aynı hüküm caridir.

Maznun müdafaasını layikile hazırlayamadığından bahisle kendisini son tahkikatın açılmasına dair olan kararda yazılı kanun maddesinden daha ağır bir madde hükmüne maruz bırakan yahut ikinci fıkrada gösterilen mahiyette yeni dermeyan olunan hallerin mevcudiyetini bildirerek itirazda bulunacak olursa mahkeme, maznunun talebi üzerine duruşmanın başka güne telikına karar verir.

Bundan başka mahkeme vaziyette hasıl olan değişiklikler neticesinde iddia ve müdafaayı layikiyle hazırlamak için muhakemenin talikına lüzum görürse gerek talep üzerine ve gerek kendiliğinden mahkemeyi talik edebilir.

Duruşma sırasında
maznunun yeni bir
suçunun meydana
çıkması

İKİ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Maznunun son tahkikatın açılmasına dair olan kararda yazılı suçtan başka bir suç işlemiş olduğu duruşma sırasında meydana çıkarsa Cümhuriyet müddei umumisinin talebi ve maznunun muvafakatiyle her ikisi birlikte hüküm olunmak üzere bu suç duruşulacak olan işle birleştirilebilir.

Yeni suç ağır ceza işlerinden olur veya mahkemenin salâhiyeti haricinde bulunursa bu hüküm tatbik edilmez.

Hükmün esbabı mu-
cibesinde gösterilmesi
lâzım gelen noktalar

İKİ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Maznun mahkûm olursa hükmün esbabı mucibesinde mahkemece suçun kanunî unsurları olmak üzere sabit ve muhakkak addedilen vakıalar gösterilir; eğer delil başka vakılardan istintaç edilmiş ise bunlar dahi hükümde söylenir.

Duruşma sırasında ceza kanununda muayyen olup cezanın kaldırılması veya tahfif veyahut teşdidini mucib olacak mahhiyetteki hallerin vücudu sardedilmiş ise hükmün esbabı mucibesinde bu hallerin sabit addedilip edilmediği gösterilir.

Bundan başka mahkûmiyete dair hümmün esbabı mucibesi ceza kanununun tatbik olunan maddesini veya ceza miktarının tayinine hakimi sevkeden halleri muhtevi olur.

Ceza kanunu umumî surette daha hafif bir cezanın tatbikını esbabı muhafif vücüdüne bağlı kılmış ise bu sebeplerin vücüdü kabul veya redolunduğu takdirde hükmün esbabı mucibesi bunlara müteallik kararları dahi gösterir.

Kanun yollarına müracaata salâhiyeti olanlar bu haklarından vaz geçtiklerini beyan ederlerse suçun kanunî unsurlarını gösteren vakıaların ve tatbik edilen kanun maddesinin söylenmesi yeter.

Beraet halinde hükmün esbabı mucibesi maznunun isnat olunan suçta işlediğinin sabit olmamasından mı yoksa sabit ve mütehakkik addedilen suçun kanunda bir mahkûmiyeti istilzam edemediğinden mi beraetine hüküm olunduğunu gösterir.

Hükümün ne suretle
tefhim olunacağı

İKİ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Hükümün tefhimi, duruşmanın hitamında ve nihayet duruşmanın bitmesinden bir hafta içinde hüküm fıkrasının okunması ve esbabı mücibesinin bildirilmesi suretiyle olur. Esbabı mucibenin bildirilmesi gerek okunmakla ve gerek başlıca noktalarının şifahen beyanı ile olur.

Hükümün fıkrasının okunması her halde esbabı mucibenin bildirilmesinden evvel olur. Hüküm fıkrası ayakta dinlenir.

Hükümün tefhimi tehir olunmuş ise esbabı mucibesi tefhimden evvel yazılır.

Hükümün tefhimi sırasında maznun hazır bulunur ve hüküm aleyhine kanun yolları varsa kendisine haber verilir.

Vazifesizlik kararı
verilmeyen hal

İKİ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Mahkeme, davanın görülmesi derecesi dahi bir mahkemeye ait olduğundan bahisle vazifesizlik kararı vermez.

Vazifesizlik kararı
verilmesi lazım gelen
hal ve neticesi

İKİ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Duruşmalarda maznuna isnat olunan suçun davayı gören mahkemenin vazifesini geçtiği anlaşılırsa mahkeme bir kararla işi vazifeli mahkemeye gönderir.

Bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütünü neticelerini hasil eder ve aynı şartlara tabi olur.

Bu karar aleyhine ancak 293 üncü maddede göre itiraz olunabilir.

Eğer karar sulh mahkemesinden sadır olmuş ve evvelce ilk tahkikat yapılmamış ise maznun bu karar kendisine tebliğ olduğu sırada tayin olunacak müddet içinde bazı delillerin duruşmadan evvel toplanmasını isteyebilir. Davanın gönderildiği mahkeme reisi bu talep hakkında karar verir.

Duruşma zabıtnamesi

İKİ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Duruşma için zabıtname tutulur ve reis ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır.

Reisin manii bulunursa zabıtname âzamnın en kıdemlisi tarafından imzalanır.

Muhakeme zabıtnamesinin ihtiva edeceği noktalar

İKİ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Muhakeme zabıtnamesi:

- 1 - Duruşmanın icra kılındığı yer ve tarihi
- 2 - Hakimlerin, Cümhuriyet müddei umumisinin, zabıt kâtibinin ve varsa tercümanın adını,
- 3 - İddianamede tavsif edildiği gibi suçun ne olduğunu
- 4 - Maznunların, müdafilerin, davacıların adlarını
- 5 - Muhakemenin açıkımı yoksa gizliliğini ihtiva eder.

Zabıtnamede yazılacak diğer noktalar

İKİ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Zabıtname kısaca duruşmanın cereyan ile neticelerini ve muhakeme usulünün esaslı merasimlerine riayet olduğunu vuzuhla gösterir.

Duruşma esnasında okunulan evrak ve vesikaların neden ibaret olduğunu ve dermeyan edilen iddiaların hulasalarını ve verilen kararlarla hüküm fıkrasını ihtiva eder.

Duruşma bir sulh mahkemesinde cereyan etmişse zabıtname sorgularla şahitlerin beyanatının hulasalarını da ihtiva eder.

Duruşma sırasında hadis olan bir vakiayı tespit etmek yahut bir

şehadet ve beyanı temamiyle yazmak iktiza ederse reis öylece yazılmasını ve okunmasını emreder. Bunların okunduğu ve yazılan hususun tasdik olunduğu veya ne gibi itirazlar edildiği zabıtnameye geçirilir,

Zabıtnamenin ispat kuvveti

Kİ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Duruşmanın nasıl yapılacağı hakkındaki kanunî merasime riayet edilip edilmediği ancak zabıtname ile isbat olunabilir.

Zabıtnamenin bu kısmına karşı yalnız sahtelik iddiası yapılabilir.

Hükümün esbabı mucibesi ve hüküm fıkrasının iltiva edeceği noktalar

İKİ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Hükümün esbabı mucibesi temamiyle zabıtnameye dercedilmemişse tefhimden üç gün içinde dava dosyasına raptolunur.

Hüküm ve kararlar buna iştirak eden hakimler tarafından imzalanır.

Hükümün beyaz edilmesinde, hakimlerden biri imza edemeyecek halde ise manîin sebebi reis tarafından ve bununda bulunmaması halinde hükümde hazır bulunan hakimlerin en kademlisi tarafından hükümün altına yazılır.

Hüküm fıkrası, celsenin tarihini ve bu celsede hazır bulunan hakimlerin ve Cümhuriyet müddei umumisinin ve zabıt kâtiplerinin adını ihtiva eder.

Hükümlerin ikinci nushaları ve hulasaları reis ve zabıt kâtibî tarafından imzalanır ve malikeme mühriyle mühürlenir.

YEDİNCİ FASIL

Gaiblerin mübakemesi

Gaibin tanifi

İKİ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Meskeni bilinmeyen veya yabancı memlekette sakin olupta salâhiyetli mahkeme huzuruna celbi mümkün olmiyan yahut bu surette davetin neticesiz kalacağı kuvvetle anlaşılan maznun gaip sayılır.

Gaip hakkında duruşma açılması

İKİ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Bir gaibin aleyhinde tahkikata mevzu teşkil eden suç para cezasını veya müsadereyi yahut her ikisini istilzam ederse duruşma açılabilir.

Bu bapta 271 den 277 inciye kadar olan madde hükümleri tatbik olunur.

Davet müddeti ve ilânı

İKİ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Meskeni bilinmeyen veya yabancı memleketten davet için mer'î hükümlere göre muamele mümkün olmiyan yahut bu surette davetin neticesiz kalacağı kuvvetle anlaşılan maznunun duruşmaya daveti, celpnamenin en aşağı iki hafta müddetle mahkeme divanhanesindeki levhaya yapıştırılarak ilâni suretiyle olur.

Celpname yazılacak noktalar

İKİ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Celpname; maznunun adını, sanını, yaşını, işini ve malum ise ikametgâh ve meskenini, isnat olunan suçu ve duruşma günü ile saatini ihtiva eder.

Bundan başka maznun mazereti olmaksızın hazır bulunmazsa duruşmanın yapılacağı ihtarı celpnameye ilâve olunur.

Maznun namına duruşmaya kabul oluna-
bilecek kimseler

İKİ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Maznun namına bir müdafî duruşmaya gelebilir. Kanunî hısımlarından bir kimse de onu temsil etmek üzere, kendisinden bir vekâletname aranmaksızın kabul olunabilir.

- Hükümün tebliği **İKİYÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE** — Hükümün tebliği 37 inci maddenin ikinci fıkrasına göre cereyan eder.
- Maznun namına kanunun yollarına müraceat **İKİYÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE** — 273 üncü maddede gösterilen kimseler, maznun için açık bulunan kanun yollarına müraceat edebilirler.
- Muayyen esyanın haczi **İKİ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE** — Hükmolunabilecek para cezasının en yüksek derecesini ve muhakeme masraflarını istifaya yetiştirecek miktarda maznunun muayyen malları icabında hakim tarafından haczolunabilir. Bu haciz hakkında icra kanunu hükümleri tatbik olunur.
Haciz vazın icabettiren sebepler kalmazsa haciz kaldırılır.
- Umumî haciz **İKİ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE** — Yukardaki maddeye göre haciz kabil olmaz veya haczolunacak mal yetmezse maznunun Türkiyede elde edilebilecek bütün malları haczolunabilir. Bu karar Resmî Gazete ile ve mahkeme tensip ederse diğer gazetelerle ilân edilir.
Haciz kararının Resmî Gazete ile birinci ilâmandan sonra, maznunun haczedilen mallar üzerindeki temlikî tasarrufları Devlet Hazinesi hakkında hükümsüzdür.
Umumî haciz istilzam eden sebepler kalkar veya 276 ncı madde mucibince bir malın haczi suretiyle Hazinesinin hukuku temin edilirse umumî haciz kaldırılır.
Hacizin vaz'ı hangi gazetelerle ilân edilmişse kaldırıldığı da o gazetelerle ilân olunur.
- Gaip hakkında duruşma açılmaması ve aleyhine yapılacak işler **İKİ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE** — Gaip hakkında duruşma yalnız 270 inci maddede yazılı hallerde açılır. Bu hallerden başkasında gaip aleyhinde yapılacak işler, ilerde hazır bulunursa delillerin halile muhafazasını temin içindir.
Bu işler 279 dan 287 inciye kadarki maddelere göre yapılır.
- Müdafî kabul ve intihabı **İKİ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE** — İlk tahkikat sırasında maznunun gaip olması müdafîin kabulüne mani değildir.
Maznunun kanunî hısımlarından olan kimseler dahi ona bir müdafî intihap etmek hakkını haizdirler.
Şahitler ve ehli hibre yemin ile dinlenir.
- Tahkikat işlerinden gaibe haber verilmeyene **İKİ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE** — Gaip olan maznun kendisine tahkikat işlerinin cereyanından haber verilmesini asla talep edemez.
Bununla beraber hakim meskeni bilinen maznuna malumat verebilir.
- Gaibe ihtar **İKİ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE** — Meskeni bilinmiyen gaibe hakim huzurunda isbatı vucut etmesi yahut meskenini bildirmesi gazetelerle ihtar olunabilir.
- Gaip hakkındaki delillerin ne suretle toplanacağı **İKİ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE** — Son tahkikat açıldıktan sonra maznunun gaip olduğu anlaşılırsa başkaca toplanılması icap eden deliller bir naip veya istinabe olunan hakim vasıtasıyla toplanır.
- Tevkif müzekkeresini icap ettirecek hallerde haciz **İKİ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE** — Aleyhinde hukuku amme davası açılmış olan gaip tevkif müzekkeresi kesilmesini icap ettirecek kuvvetli şüpheler altında ise Türkiye dahilindeki malları karar hakimi tarafından haczolunabilir.

- Haciz kararının ilânı İKİ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Haciz kararı Resmî Gazete ile ve karar hakimi tensip ederse diğer gazetelerle ilân olunur.
- Maznunun memur olduğu tasarruflar ve idare makamı İKİ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Resmî Gazete ile birinci ilândan sonra maznun haczedilen malları üzerinde ölüme bağlı tasarruflardan maada tasarruflarda bulunamaz.
Haciz kararı gaîplerin mallarını idare eden makama tebliğ edilir. Bu makam malların idaresini temin için iktiza eden kanunî tedbirleri alır.
- Haczin kaldırılması ve ilân İKİ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Komasını icap eden sebepler kalmazsa haciz kaldırılır.
Haczin bulunduğu hangi gazetelerle iân edilmişse kaldırıldığı da o gazetelerle ilân olunur .
- Gaîp hakkında yapılması lâzım gelen işler İKİ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Yukarda geçen işlerden başka hukuku amme davasının açılması üzerine ilk tahkikatta yapılması lâzım gelen işler burada dahi yapılır.
Bu işler neticesinde 191 inci maddeye göre verilecek karar aynı zamanda konulan haczin bırakılması veya kaldırılmasını da ihtiva eder .
- Maznuna verilecek teminat varakası İKİ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Mahkeme gaîp olan maznun hakkında bir teminat varakası verebilir. Bu teminat şartlara bağlanabilir.
Teminat varakası hangi suç için verilmiş ise maznunu yalnız ondan dolayı tevkiften masun bulundurur .
Maznun huriyeti tahdit eden bir ceza ile mahhûm olur veya kaçmak hazırlığında bulunur yahut teminat varakasını bağlı olduğu şartlara riayetsizlik ederse teminatın hükmü kalmaz .

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Kanun yolları

BİRİNCİ FASIL

Umumî hükümler

- Kanun yollarına müracaat hakkı İKİ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Adli kararlar aleyhine gerek Cümhuriyet müddei umumisi ve gerek maznun için kanun yolları açılır.
Cümhuriyet müddei umumisi maznun lehine olarak da kanun yollarına müracaat edebilir.
- Müdâfilin müracaat hakkı İKİ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Müdâfi, maznunun açık arzusuna muhalif olmamak şartıyla kanun yollarına müracaat eyliyebilir.
- Kanunî mümessillerin ve kocanın müracaat hakkı İKİ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Maznunun kanunî mümessili ve maznun kadın ise kocası bunlara açık olan kanun yollarına müddeti içinde kendiliklerinden müracaat edebilirler.

Maznunun müracaatına müteallik hükümler, bunlar tarafından yapılacak müracaat ve onu takip eden muamele hakkında dahi caridir.

Mevkufun kanun yollarına müracaat usulü

İKİ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Mevkuf olan maznun tevkifhanenin bulunduğu mahaldeki mahkeme kâtibine beyanatta bulunmak suretile de kanun yollarına müracaat edebilir. Kâtip bu hapta bir zabıt varakası yaparak hakim veya reise tasdik ettirir.

Kanunî mehillere riayet edilmiş olmak için zabıt varakasının bu mehillere içinde yapılmış olması lâzımdır.

Kanun yolunun tayininde hata

İKİ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kabule şayan bir müracaatta kanun yolunun veya merciini tayininde yapılan bir hata müracaat edenin hukukunu ihlâl etmez.

Müblei umumînin müracaatı neticesinin şumulu

İKİ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Cümhuriyet müddei umumiliği tarafından aleyhine kanun yoluna müracaat olunan karar maznun lehine bozulabileceği gibi tadil de olunabilir.

Müracaat hakkından vaz geçilmesi ve tesiri

İKİ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Kanun yollarına müracaatta bulunmak hakkının iskat olunması veya vuku bulmuş bir müracaattan vaz geçilmesi, bu müracaat için muayyen meblin bitmesinden önce dahi muteber olur. Şu kadarki Cümhuriyet müddei umumiliği tarafından maznun lehine vuku bulmuş olan müracaat onun muvafakatı olmaksızın geri alınmaz.

Müdafiin vuku bulmuş bir müracaattan vaz geçebilmesi ayrıca hususî vekâleti haiz bulunmasına bağlıdır.

Duruşma başlıktan sonra vaz geçilmenin şartı

İKİ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Kanun yoluna müracaat üzerine verilecek karar duruşma ile verilecekse, bu müracaatın geriye alınması ancak hasmın muvafakatıyla olabilir.

İKİNCİ FASIL

İtiraz

İtiraz olunabilen kararlar

İKİ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Kanunda hilâfı yazılmış olmadıkça karar hakimi, müstantik, mahkeme naibi ve istinabe olunan hakimin kararlarıyla sulh hakiminin dava neticesine tealluk etmiyen kararları aleyhine itiraz olunabilir.

Şahid, ehli hibre ve diğer şahıslar da kendilerine müteallik kararlar aleyhine itiraz edebilirler.

Temyiz teşkilâtının tevsiine dair olan kanun hükmü müstesna olmak üzere temyiz kararlarına karşı itiraz olunamaz.

İtiraz olunabilen veya olunamıyan mahkeme kararları

İKİ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Mahkeme kararları aleyhine itiraz edilemez.

Tevkife, hâcze ve üçüncü şahıslara taalluk eden kararlar bu hükümden müstesnadır.

İtirazın tetkiki mercileri ve usulü

İKİ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Müstantik, karar hakimi, sulh hakimi ve mahkeme naibi ile istinabe olunan hakim kararları aleyhine yapılacak itirazların tetkiki kazası dairesinde buldukları asliye

mahkemesine ve bu mahkemenin birden fazla dairesi varsa hukuk dairesine ve asliye mahkemesi ile reisi tarafından verilen kararlar aleyhindeki itirazların tetkiki kazası dairesinde buldukları ağır ceza işlerini gören mahkemeye ve bu mahkeme ile reisi tarafından verilen kararlar hakkındaki itirazların tetkiki yine ağır ceza işlerini gören en yakın diğer mahkemeye aittir .

Karar aleyhine yapılan itiraz, kararı veren makama verilecek bir istida ile veya o hususta bir zabıt varakası tutulmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyan ile olur. Zabıt varakası reis veya hakime tasdik ettirilir.

Acele hallerde itiraz, tetkikatı yapacak makama da arzolanabilir .

Kararına itiraz olunan makam, itirazı varit görürse o kararı düzeltir. Aksi takdirde derhal ve nihayet üç gün içinde itirazı tetkika salâhiyeti olan mercie gönderir .

İtiraz üzerine icramın tehirini

ÜÇ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İtiraz istidasının verilmesi, aleyhine itiraz olunan kararın icrasını tehir etmez.

Şu kadarki kararına itiraz olunan makam veya bu itirazı tetkik edecek merci icramın tehirini emredebilir.

İtirazın hasma tebliği ve tahkikat yapılması

ÜÇ YÜZ BİRİNCİ MADDE — İtirazı tetkik edecek merci, yazı ile cevap verebilmesi için itirazı hasma bildirebilir. Bu merci lüzum gördüğü tahkikatın yapılmasını emir veya kendisi ifa edebilir.

İtiraz üzerine karar

ÜÇ YÜZ İKİNCİ MADDE — Kanunda yazılı olan haller müstesna olmak üzere itiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir. Şu kadarki icabında Cümhuriyet müddei umumisi dinlenir.

İtiraz varit görülürse bunu tetkik eden merci aynı zamanda itirazın mevzuu olan mesele hakkında da karar verir.

Kararın kat'iliği

ÜÇ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İtiraz üzerine verilen kararlar kat'idir.

Acele itiraz usulü

ÜÇ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Acele itiraz halinde aşağıda yazılı hükümler tatbik edilir :

İtiraz, 33 üncü maddeye göre alâkadarın kararı öğrendiği günden itibaren bir hafta içinde olmak lazımdır.

Acelelik kabul edilmese dahi itiraz istidasının onu tetkik edecek mercie verilmesi bu mehlilin muhafazasını temin eder.

Hakimler, aleyhine acele itiraz yoluna müracaat olunan kararlarını kendileri değiştiremezler.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Temyiz

Temyizi kabül olan ve olmayau hükümler

ÜÇ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Ceza mahkemelerinden verilen hükümler temyiz olunabilir. Ancak idam ve on beş sene ve ondan yukarı hürriyeti tahtit eden ceza hükümleri resen temyiz edilir.

Yirmi liraya kadar olan (yirmi lira dahil) hafif para cezası hükümleri ile hususî kânunlar mucibince yirmi liraya kadar (yirmi lira dahil) verilen ceza hükümleri ve ceza kanununun üçüncü kitabında yazılı suçlar içinde idareî hususiye ve belediye işlerinde boğaz tokluğuna çalışmak cezasını müstelzim olan ve sair hususî kanunlarda kat'i olduğu yazılı bulunan hükümler temyiz edilmez. Bu suretle verilen hükümler tekerrüre

esas olmaz. Ancak haklarında 343 üncü madde hükümleri dairesinde temyiz müraعات oluna bilir.

Hükümden evvelki kararların temyizi

ÜÇ YÜZ ALTINCI MADDE — Hükümden evvel verilip hükme esas teşkil eden kararlar dahi hükümle beraber temyiz olunabilir.

Temyiz sebebi

ÜÇ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Temyiz ancak hükmün kanuna muhalif olması sebebine müstenit olur.

Hukukî bir kaidenin tatbik edilmemesi yahut yanlış tatbik edilmesi kanuna muhaliftir.

Kanuna muhalefet halleri

ÜÇ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı hallerde kanuna mutlaka muhalefet edilmiş sayılır:

1 - Mahkemenin kanun dairesinde teşekkül etmemiş olması

2 - Hakimlik vazifesine iştirakten kanunen memnu olan bir hakimin hükme iştirak etmesi

3 - Makbul şüpheden dolayı hakkında ret talebi vaki olupta bu talep kabul olunduğu halde hakimin hükme iştirak etmesi yahut bu talebin kanuna mugayir olarak reddolunması suretile hakimin hükme iştirak ettirilmesi

4 - Mahkemenin kanuna muhalif olarak davaya bakmağa kendini vazifeli veya salâhiyetli görmesi

5 - Cümhuriyet müddei umumiyesi yahut kanunen vâcudu lâzım diğer şahsın gıyabında duruşma yapılması

6 - Şifahi bir duruşma neticesi olarak verilen hükümde aleni muhakeme kaidesinin ihlal edilmesi

7 - Hükümün esbabı muçibeyi ihtiva etmemesi

8 - Hüküm için mühim olan noktalarda mahkeme kararı ile müdafaa hakkının tahdit edilmiş olması.

Maznunun lehine olan kaidelere muhalefet

ÜÇ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Maznunun lehine olan hukukî kaidelere muhalefet, maznunun aleyhine hükümün bozdurulması için Cümhuriyet müddei umumiliğine bir hak vermez.

Temyiz talebinin gerait ve müddeti

ÜÇ YÜZ ONUNCU MADDE — Davayı temyiz talebi, hükmün tehliminden bir hafta içinde hükmü veren mahkemeye bir istida verilmesi veya bu hususta zabıt varakası tutulmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyan ile olur. Zabıt varakası reis veya hakime tasdik ettirilir.

Hükümün tehlimi maznunun gıyabında olmuşsa bu mehil tebliğî tarihinden başlar.

Kabahat işlerine taallük etmiyen hükümleri temyiz edenlerin bir hafta içinde on lira depo etmeleri şarttır. Bu haftanın mebdet temyiz istidasının verildiği veya zabıt kâtibine beyanın yapıldığı günden başlar.

Tetkik neticesinde temyiz talebinin makbul veya haki olup olmadığına göre bu depo olunan para ya geri verilir veya Hazneve irat kaydolunur.

Cümhuriyet müddei umumileri ile fakir olduklarına dair mahalle veya köylerinden ilmühaber getirenler para depo etmekten müstesnadır.

Eski hale getirme müddeti içinde temyiz müddetinin cereyan

ÜÇ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Maznun aleyhine gıyaben sadır olan hükümlerde eski hale getirme talebinin müddeti içinde temyiz müddeti de cereyan eder. Maznun eski hale getirme talebinde bulunur

ise bu talebin reddi ihtimalini nazara alarak müddeti içinde istidaname vermek veya zabıt kâtibine bir beyan yapmakla temyiz talebinde bulunmalıdır. Bu halde temyize taallük eyliyen karar eski hale getirme talebine karar verilmeye kadar tehir olunur.

Temyiz lâyihası vermek ve para yatırmak şartları eski hale getirme talebinin veya acele itiraz yoluna müracaat edilmiş ise itirazın reddi kararına temyiz talebinde bulunmanın 33 üncü madde mucibince ittilâından bir hafta içinde yapılır.

Eski hale getirme talebinde bulunmaksızın temyiz yoluna gidilmiş ise bu muamele, eski hale getirmek talebi hakkından vazgeçmeği gösterir.

Temyiz istidasının tesiri

ÜÇ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Müddeti içinde verilen temyiz istidası hükmün kati'leşmesine mani olur.

Hüküm, temyiz eden tarafa esbabı mucibesıyla tebliğ edilmemişse temyiz olduğuna mahkemenin ittilâından bir hafta içinde tebliğ edilir.

Temyiz lâyihası ve ihtiva edeceği noktalar

ÜÇ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Temyiz eden taraf hükmün hangi cihetine itiraz ve neden dolayı bozulmasını talep etmekte olduğunu esbabı mucibeli lâyihasında beyan eyler.

Temyiz için istinat edilen esbapta muhakeme usulüne müteallik hukukî bir kaideyemi yoksa kanunî diğer hükümleremi muhalefet edilmiş olmasından dolayı itiraz olduğu gösterilir. Birinci halde kanuna muhalif olan vakıalar izah olunur.

Temyiz lâyihasının müddeti ve şekli

ÜÇ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Temyiz lâyihasıyla müstenidatı, kükmüneitiraz olunan mahkemeye temyiz istidası için muayyen olan müddetin bitmesinden ve yahut henüz hükmün esbabı mucibesi tebliğ edilmemiş ise tebliğinden bir hafta içinde verilir.

Temyiz maznun tarafından yapılmış ise bu lâyihalar kendisi veya müdafii tarafından imza edilerek verilir. Müdafii yoksa maznun bu hususta bir zabıt varakası tutulmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyan ile esbabı mucibesini dermeyan edebilir. Bu zabıt varakası reis veya hakime tasdik ettirilir.

Temyiz talebinin kabulüne şayan olmamasından dolayı hüküm veren mahkemeye reddi

ÜÇ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Temyiz talebi kanunî müddetin geçmesinden sonra yapılmış yahut lâyihâ mehlin bitmesinden sonra verilmiş veyahut 314 üncü maddenin ikinci fıkrasında gösterilen şekilde yapılmamış veyahut müddeti içinde temyiz şartlarından olan para depo edilmemiş ise hükmüne itiraz olunan mahkeme bir karar ile kabulüne şayan olmamasından dolayı temyiz istidasını reddeder.

Temyiz eden taraf ret kararının kendisine tebliğinden itibaren bir hafta içinde temyiz mahkemesinden bu hususta bir karar talep edebilir. Bu takdirde dosya temyiz mahkemesine gönderilir. Şukadarki bu sebepten kolayı hükmün icrası tehir olunamaz.

Temyiz istida ve lâyihasının tebliği ve cevabı

ÜÇ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Temyiz istidası ve lâyihaları ve temyiz şartı olan para müddeti içinde verilmiş ise temyiz lâyihasının bir sureti temyiz talebinde bulunan tarafın hasmına tebliğ olunur. Hasım tarafı bir hafta içinde yazıyla cevap verebilir.

Temyiz eden tarafın hasmı maznun ise bu hususta bir zabıt varakası tutulmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyan ile de cevabını

verebilir. Cevap lâyihası verildikten veya bunun için muayyen müddet bittikten sonra dava dosyası Cümhuriyet müddei umumisi tarafından temyiz mahkemesine verilmek üzere Cümhuriyet baş müddei umumiliğine gönderilir.

Temyiz talebinin temyiz mahkemesince reddi

ÜÇ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Temyiz mahkemesi temyiz istidasının veya lâyihasını veya depo parasının yatırılmasına müteallik kanunî hükümlere riayet edilmemiş olduğunu görürse temyiz istidasını reddeder.

Aksi takdirde tetkikatını yapar.

Ağır ceza hükümlerinin tetkikinde duruşma

ÜÇ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Ağır cezaya müteallik hükümlerde temyiz mahkemesi tetkikatını maznunun temyiz istidasındaki talebi üzerine veya dilerse resen duruşma icrası suretile yapar. Duruşma gününden maznuna veya talebi üzerine müdafisine haber verilir. Maznun duruşmada hazır olabileceği gibi kendisini vekâletnameyi haiz bir müdafii ile de temsil ettirebilir.

Maznun mevkuf ise bizzat isbatı vücut etmek talebinde bulunamaz.

Duruşmada usul

ÜÇ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Temyiz mahkemesinde duruşma raportör âza tarafından işin izahı ile başlar. Bu âzanın duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ile dosyaya koymuş olması lâzımdır.

Raportör âzanın izahatını müteakip Cümhuriyet baş müddei umumisi, maznun ve müdafii iddialarını beyan ve bunları izah için söz alırlar. Bunlar arasında temyizi talep etmiş olan taraf önce dinlenir. Son söz maznunundur.

Temyiz mahkemesince tetkik edilecek noktalar

ÜÇ YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Temyiz mahkemesi, temyiz istida ve lâyihasında irat olunan hususlar ile temyiz talebi usule ait noksanlardan dolayı olmuş ise temyiz istidasında bu cihete dair beyan edilecek vakıalar hakkında tetkikler yapabileceği gibi hükme tesiri olacak derecede kanuna muhalefet edilmiş olduğunu görürse talepte mevcut olmasa dahi bu hususu tetkik eder,

313 üncü maddenin ikinci fıkrasında gösterilen müstenedattan başka temyiz müddeasını teyit için yeniden müstenedat göstermiye lüzum yoktur.

Bununla beraber böyle müstenedat arz olunmuşsa kabul olunur.

Temyiz mahkemesince hükmün bozulması

ÜÇ YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Temyiz mahkemesi aleyhine itiraz olunan hükmü hangi cihetten kanuna muhalif görmüşse o cihetten bozar.

Hükmün bozulmasına sebep olan kanuna muhalefet keyfiyeti, bu hükme esas olarak tespit edilen vakıalarda olmuş ise bu muameleler dahi aynı zamanda bozulur.

Temyiz mahkemesince davanın esasına hükmedilecek haller ve karar tasvili

ÜÇ YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Hükme esas olarak tespit edilen vakıalara tatbikinde kanuna muhalefet edilmesinden dolayı o hüküm bozulmuş ise temyiz mahkemesi aşağıda yazılı olan hallerde bizzat davanın esasına hükmeder:

1 - Vakıanın daha ziyade tenvirine hacet kalmaksızın yalnız beraete veya tahkikatın tatiline karar verilmesi iktiza ederse

2 - Temyiz mahkemesi Cümhuriyet baş müddei umumiliğinin iddia

suua mutabık olarak kanunda yazılı cezamn en aşağı derecesini tatbik etmeği muvafık görürse

3 - Kanun yanlış tatbik edilmişse.

Sair hallerde temyiz mahkemesi işi yeniden tetkik ve hkmlunmak üzere likmbozulan mahkemeye veya o derecede diğer civar bir mahkemeye gönderir.

Cezayı mstelzin suç daha dun derecedeki bir mahkemenin vazifesi dahilinde ise temyiz mahkemesi işi o mahkemeye gönderebilir.

Cümhuriyet baş müddei umumisinin temyiz kararlarına karşı itiraz ve karar tashihi talep hakkı mahfuzdur. şukadarki bu maddede yazılı dört nevi karar hakkında Cümhuriyet baş müddei umunisi yalnız itiraz edebilip karar tashihini istiyemez.

Vazifesizlik veya sallahiyetsizlik sebebiyle bozulan hükümün ne-reye gönderileceği

C YÜZ YIRMİ CNC MADDE — Hüküm, mahkemenin haksız olarak kendisini vazifeli veya sallahiyetli görmesinden dolayı bozulmuşsa temyiz mahkemesi aynı zamanda işi vazifeli veya sallahiyetli mahkemeye gönderir.

Hükümün tefhimi

C YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hüküm, 261 inci madde hkmine tevfikan tefhim edilir.

Hükümün bozulmasının diğer maznunlara sırayeti

C YÜZ YIRMİ BEşINCİ MADDE — Hüküm, cezanın tatbikında kanuna muhalefet edilmesinden dolayı maznun lehine olarak bozulmuşsa ve bozulan cihetlerin temyiz talebinde bulunmamış olan diğer maznunlara da tatbiki kabil olursa bu maznunlar dahi temyiz talebinde bulunmuşcasına hükümün bozulmasından istifade ederler.

Davaya yeniden bakacak mahkemenin hak ve mecburiyetleri

C YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Yeniden görülmek ve hükmedilmek üzere davamn gönderildiği mahkeme, temyizcin bozma kararına uyar.

Ancak duruşmasız tetkikler neticesinde verilen bozma kararına mahkmelerin ısrar hakkı vardır. İsrar zerine temyiz umumi heyetinden verilen kararlara uymak mecburidir.

Hüküm yalnız mahkûm tarafından veya onun lehine Cümhuriyet müddei umunisi veya 291 inci maddede gösterilen kimseler tarafından temyiz edilmişse yeniden verilen hüküm evvelki hükümle tayin edilmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

BİRİNCİ FASIL

Muhakemenin iadesi ve yazılı emir

Mahkmn lehine mahkemenin iadesi sebepleri

C YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Kat'ilesen bir hükümle neticelenmiş olan bir dava aşağıda yazılı hallerde mahkmn lehine olarak muhakemenin iadesi yoluyla tekrar görülür:

1 - Duruşmada ihticaç olunan ve hükme tesir eden bir vesikamn

tasnii veya tagyir ve tahrifi suretile sahteliği tebeyyün ederse

2 - Yemin verilerek dinlenmiş olan bir şahit veya ehli hibrenin hükme müessir olacak surette mahkûm aleyhine kast veya ihmal ile hakikat hilâfında şahitlikte bulunduğu veya rey verdiği anlaşılırsa

3 - Bizzat mahkûm tarafından sebebiyet verilmiş olan kusur müstesna olmak üzere hükme iştirak etmiş olan hakimlerden biri aleyhine ceza tatbikatını ve kanuni bir ceza ile mahkûmiyeti istilzam edecek mahiyette olarak vazifelerini ifada kusur etmişse

4 - Ceza hükmü, hukuk mahkemesinin bir hükmüne müstenil olupta bu hükmün kat'ileşmiş olan diğer bir hüküm ile bozulmuş ise.

5 - Yeni vakıalar veya yeni deliller dermeyan edilipte bunlar yalnız başına veya evvelce irat edilen delillerle birlikte nazara alındıkları takdirde maznunun beraetini veya daha hafif bir cezayı havi kanun hükmünün tatbiki ile mahkûm olmasını istilzam edebilecek mahiyette olursa.

Şu kadarki kabahat hükümleri hakkında ancak evvelce mahkûm tarafından öğrenilmemiş olan veya kendi kusur ile olmayarak evvelce irat edilmemiş bulunan vakıalar veya deliller dermeyan olunabilir.

İcranın tebliği

ÜÇ YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Muhakemenin iadesi talebi hükmünün icrasını tehir etmez.

Şu kadarki mahkeme icrasını tehir veya tevkîfiye katar verebilir.

Muhakemenin iadesine mani olmayan haller

ÜÇ YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Hükmün icra edilmiş olması ve hatta mahkûmun ölümü muhakemenin iadesi talebine mani olmaz.

Ölüm halinde ölenin karısı veya kocası, usulü, füruu, erkek veya kız kardaşları muhakemenin iadesi talebinde bulunabilirler.

Mahkûmun aleyhine muhakemenin iadesi sebepleri

ÜÇ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Kat'ileşen bir hüküm ile neticelenmiş olan bir dava aşağıda yazılı hallerde mahkûmun aleyhine olarak muhakemenin iadesi yoluyla tekrar görülür:

1 - Duruşmada mahkûmun lehine ihticaç olunan ve hükme müessir olmuş bulunan bir vesikamın tasni veya tagyir ve tahrif suretile sahteliği tebeyyün ederse

2 - yemin verilerek dinlenmiş olan bir şahit veya ehli hibrenin hükme müessir olacak surette mahkûm lehine kast veya ihmal ile hakikat hilâfında şahitlikte bulunduğu veya rey verdiği anlaşılırsa

3 - Hükme iştirak etmiş olan hakimlerden biri aleyhine ceza tatbikatını ve kanuni bir ceza ile mahkûmiyeti istilzam edecek mahiyette olarak vazifelerini ifada kusur etmişse

4 - Maznun beraet ettikten sonra suçta müteallik olarak itimada şayan bir ikrarda bulunmuşsa.

Muhakemenin iadesi caiz olmayan haller

ÜÇ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Kanunun aynı maddesinde münderiç hudut içinde olmak üzere cezanın tadili maksadile muhakemenin iadesi caiz değildir.

İfade sebeplerinden olan cezayı mücib bir suçta istinat eden ifade taleplerinin kabulü şartları

ÜÇ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Cezayı müstelzim bir suçun vücuduna istinat eden muhakemenin iadesi talebi ancak o suçtan dolayı kat'ileşmiş bir hüküm bulunduğu veya delillerin yokluğundan başka sebepler yüzünden takibat ve tahkikatın icra ve devamı mümkün olmadığı takdirde kabul olunur.

İade talebi hakkında
tutuk oluncak hü-
kümler.

ÜÇ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kanun yollarına müracaat hakkındaki umumî hükümler muhakemenin iadesi talebi hakkında dahi caridir.

İade talebinin isten-
ilmesi edeceği ve nasıl
yapılacağı.

ÜÇ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Muhakemenin iadesi talebi bu talebin kanunî sebepleriyle sübut delillerini ihtiva eder.

Maznun veya 329 nuncu maddenin ikinci fıkrasında gösterilen kimse-
ler muhakemenin iadesi talebini ancak bir müdafî tarafından imzalanmış
bir istida ile yahut bu hususta bir zabıt varakası tutulmak üzere mahkeme
kâtibine yapılacak bir beyan ile dermeyan edebilirler.

İade talebinin kabule
şayan olmadığı kanun
ve mevzu.

ÜÇ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Muhakemenin iadesi talebile
hükmüne itiraz olunan mahkeme bu talebin kabule şayan olup olmadığına
karar verir. Temyizi dava üzerine temyiz mahkemesince verilmiş olan
bir hükmün mevzuunu teşkil eden davanın muhakemesinin iadesi talep
olunupta gösterilen sebepler 327 veya 330 nuncu maddelerin üçüncü
numaralarında yazılı sebeplerden başkaları ise muhakemenin iadesi talebi-
ne karar vermek salâhiyeti evvelce hükmü temyiz edilmiş bulunan
mahkemeye aittir.

Muhakemenin iadesi talebinin kabule şayan olup olmadığına dair olan
karar duruşma yapılmaksızın verilir.

İade talebinin kabule
şayan olmaması se-
bepleri ve kabulü
hallerinde yapılacak
muamele.

ÜÇ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Muhakemenin iadesi talebi
kanunda muayyen şekilde dermeyan edilmemiş veya muhakemenin iadesini
icap ettirecek kanunî hiç bir sebep gösterilmemiş yahut bunu teyit
edebilecek sübut delilleri beyan edilmemiş ise bu talep kabule şayan
olmamak noktasından reddedilir.

Aksi halde muhakemenin iadesi talebi, bir diyeceği varsa bildirmek
üzere bir mehil tayin edilerek hasım tarafına tebliğ olunur.

Delillerin toplanması

ÜÇ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Mahkeme muhakemenin iadesi
talebini esas itibariyle kabul ederse icabında delillerin toplanmasını bir
naibe veya istinabe hakimine havale eder.

Dinlenecek şahitlere veya ehli hibreye yemin verilip verilmemesini
mahkeme takdir eder.

Delillerin toplanması sırasında alâkadarların huzuruna müteallik ilk
tahkikatta cari hükümler tatbik olunur.

Delillerin toplanması bittikten sonra Cümhuriyet müddei umumisi ve
maznun tayin edilecek mehil içinde mütalea ve mülâhazaların beyana
davet olunur.

İade talebinin esasız
olması dolaylı ted-
bir, aksi takdirde du-
ruşma.

ÜÇ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Muhakemenin iadesi talebin-
de serdolanın iddialar kâfi derecede teyyüt etmez yahut 327 ve 330
uncu maddelerin birinci ve ikinci numaralarında yazılı hallerde işin
vaziyetine nazaran bunların evvelce verilmiş olan hükmüne hiç bir tesiri
olmadığı anlaşılırsa muhakemenin iadesi talebi esasız olması noktasından
duruşma yapılmaksızın reddedilir.

Aksi halde mahkeme muhakemenin iadesine ve yeniden duruşmanın
icrasına karar verir.

Duruşma yapılmaksızın
İade talebinin tedbir.

ÜÇ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Maliküm vefat etmişse
mahkeme yeniden duruşma yapılmaksızın ve fakat icabında iktiza eden

delilleri topladıktan sonra ya mahkumun beratine veya muhakemenin iadesinin reddine karar verir.

Sair hallerde dahi mahkeme bu hususta kâfi delil varsa yine duruşma yapılmaksızın mahkumun derhal beraetine karar verir.

Şu kadarki takibat hukuku anme davasının açılması suretile yuku bulmuşsa zikredilen karar ancak Cümhuriyet müddei umumisinin muvafık mutaleasıyla verilebilir.

Mahkeme beraet kararile beraber evvelki hükmün iptalini de karar altına alır.

Muhakemenin iadesi talebinde bulunan kimse isterse, masrafı Hazneye ait olmak üzere evvelki hükmün iptali Resmî Gazete ile ilân olunacağı gibi mahkemenin tensibine göre diğer gazetelerle de ilân edilebilir.

Acele talebi üzerine verilecek karar aleyhine acele itiraz

ÜÇ YÜZ KIRKINCI MADDE — Muhakemenin iadesi talebinin kabulüyle şayan olup olmadığına müteallik kararlar aleyhine acele itiraz yoluna müracaat edilebilir.

Yeniden duruşma neticesinde verilecek hüküm

ÜÇ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Yeniden yapılacak duruşma neticesinde mahkeme, ya evvelki hükmü tasdik eder veya iptal ile dava hakkında yeni baştan hüküm verir.

Muhakemenin iadesi talebi yalnız mahkum tarafından olur yahut mahkumun lehine olarak Cümhuriyet müddei umumisi veya 291 inci maddede gösterilen kimseler tarafından yapılırsa yeniden verilecek hüküm evvelki hüküm ile tayin edilmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı ihtiva edemez.

Haksız çıkandan alınacak para cezası

ÜÇ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Muhakemenin iadesi talebinde bulunan mahkûmı haksız çıkar ve talebi sui niyete müstenit bulunursa beş liradan yüz liraya kadar para cezası hükmolunur.

Yazılı emir ile bozma

ÜÇ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Hakim ve mahkemelerden verilen ve temyiz mahkemesince tetkik edilmeksizin kat'ileşen karar ve hükümlerde kanuna muhalefet edildiğinden haber alırsa, Adliye Vekili o karar veya hükmün bozulması için temyiz mahkemesine müracaat etmesi hakkında Cümhuriyet baş müddei umumiliğine yazılı emir verilebilir. Bu emirde bozulmayı müstelzim kanunî sebepler gösterilir.

Cümhuriyet baş müddei umumisi tebliğnamesine yalnız bu sebepleri yazar ve dosyayı temyiz mahkemesine verir.

Temyiz mahkemesi dermeyan olunan sebepleri varit görürse karar ve hükmü bozar.

Mahkemelerden davanın esasına da şamil olarak verilen hükümlerin bu suretle bozulması alâkadar kimseler aleyhine tesir etmez.

Bozulma, bu kimselerin lehine ise aşağıda yazıldığı gibi muamele olunur:

1 — Varit görülen bozma sebepleri mahkûm olan kimsenin cezasının tamamıyla kaldırılmasını müstelzim ise, temyiz mahkemesi evvelce hükmolunan cezanın çektirilmemesini kararında ayrıca yazar.

2 - Varit görülen bozma sebepleri mahkûm olan kimsenin cezasının tamamıyla kaldırılmasını müstelzim olmayıpta hafif bir cezanın tatbikını mucip ise, temyiz mahkemesi tatbiki iktiza eden cezanın nedeni ibaret olduğunu da kararında gösterir.

Eğer bozma davasının esasını halletmiyen mahkeme veya karar hakimi kararları hakkında ise, yeniden yapılacak tetkik ve tahkik neticesine göre icap eden karar verilir.

BEŞİNCİ KİTAP

Suçtan mağdur olan kimselerin davaya iştiraki

BİRİNCİ FASIL

Şahsî dava

Suçtan şahsî dava açmakta takibi halleri

ÜÇ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı hallerde önce Cümhuriyet müddei umumisinin iştirakini tahrike hacet olmaksızın zarar gören kimse şahsî dava açmak suretile suçu doğrudan doğruya takip edebilir:

1 - Ceza kanununun 191 inci maddesinin son fıkrasında yazılı tehdit.

2 - Ceza kanununun 193 üncü maddesinin birinci fıkrasında yazılı haneve taarruz.

3 - Ceza kanununun 195 ve 197 inci maddelerinde yazılı gayrimüessesir sırım ifşa.

4 - Ceza kanununun 456 inci maddesinin son fıkrasında ve 459 uncu maddesinin bir numarasında yazılı müessesir fiiller.

5 - Ceza kanununun 480 ve 482 inci maddelerinde yazılı hakaret ve söğme.

(Şukadarki bu suçlar ceza kanununun 164 ve 166 inci maddelerinde yazılı mahiyette olursa usulü dairesinde Cümhuriyet müddei umumileri tarafından takip olunur.)

6 - Ceza kanununun 516 inci maddesinin birinci fıkrasında ve 518 inci maddesinde yazılı ızzar ve tahrip.

7 - Ticaret kanununun 64 ve 65 inci maddelerinde yazılı gayrimüessesir rekabet.

8 - Hususî nizamlar ve kanunlarda yazılı edebî ve sınaî milkiyetlere ve güzel san'atlar milkiyetine müteallik suçlar.

Mağdur olan kimsenin kanunî mümessili varsa şahsî dava açmak ona aittir.

Mağdur bir cemiyet veya şirket olupta hukuk işlerinde bu sıfatla dava açmak ehliyetini haiz ise dava salâhiyeti bu cemiyet veya şirketi temsil edenler tarafından kullanılır.

Bir suçtan dolayı birden fazla kimselerin şahsî dava haklarını nasıl kullanacakları.

ÜÇ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Bir suçtan dolayı birden fazla kimselerin şahsî dava açmağa hakları varsa bu haklarını yekdiğerinden ayrı olarak kullanabilirler.

Bununla beraber şahsî dava alâkadarlardan biri tarafından açılmışsa diğeri o davaya girebilirler ve girdikleri zamanda dava ne halde ise ancak o halde iştirak ederler.

İşin esasına ait olsa bile sadır olan bütün kararlar şahsî dava açmamış olan ve aynı vaziyette bulunan alâkadarlara karşı dahi maznun lehine tesir eder.

Ammenin menfaati noktasından Cümhuriyet müddei umumisinin dava hakkı

ÜÇ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — 344 üncü maddede gösterilen suçlardan dolayı icap ederse ammenin menfaatleri noktasından Cümhuriyet müddei umumisi tarafından hukuku anme davası açılır.

Şahsî dava muhakemesinde Cümhuriyet müddei umumisinin vaziyeti

ÜÇ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Şahsî bir dava üzerine açılan muhakemeye Cümhuriyet müddei umumisi iştirake mecbur değildir.

Cümhuriyet müddei umumisi işin her halinde ve hüküm kat'ileşinceye kadar bir beyan ile takibata başlayabilir.

Cümhuriyet müddei umumisinin kanun yollarından birine müracaat etmesi, takibata başladığını gösterir. Cümhuriyet müddei umumisi takibata başlarsa ondan sonra cereyan edecek muameleler, bu kitabın ikinci faslında yazılı ve mağdur şahsın müdahaleci sıfatıyla müdahalesine müteallik hükümler dairesinde yürütülür.

Davacının yanında müdafî bulundurması veya kendisi temsil ettirmesi

ÜÇ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Davacı yalnız olarak veya kendisine yardım için yanında bir avukat veya dava vekili bulundurarak hazır bulunabileceği gibi vekâletnameyi haiz bir avukat veya dava vekili tarafından da temsil edilebilir.

Bu son halde avukat veya dava vekiline yapılacak tebliğat davacıya yapılmış gibidir.

Davacının teminat vermesi

ÜÇ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Hukuk muhakeme usulleri kanunu hükmünce müddaaleyhin talebi üzerine masrafların verilmesi için davacının teminat vermeğe mecbur olduğu hallerde davacı, Devlet Hazinesine ve maznuna isabet etmesi ihtimali olan masraflarının ödenmesi için kefalet vermekle mükelleftir.

Kefalet para veya Devlet esham ve tahvilleri verilmesi suretile yapılır.

Kefaletin miktarı ve bunun verilmesi için tayin edilecek mehil ve adli müzaherete nailiyet hakkında, hukuk işlerinde cari hükümler tatbik olunur.

dava ikamesi

ÜÇ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Şahsî dava, bu hususta bir zabıt varakası tutulmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyan ile veya karar hakimine verilecek bir istida ile açılır. İstida 193 üncü maddenin birinci fıkrasında gösterilen şartlara göre yazılır. İstidanın iki sureti aslına raptolunur.

Beyan ve istidada talep olunan şahsî hakkın neden ibaret olduğu gösterilir.

Maznuna mes'ulü bilmale ve müddei umumiyeye tebliğat

ÜÇ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Şahsî dava, bundan evvelki maddede gösterilen hükümlere uygun olarak açılmış ise karar hakimi tayin edilecek mehil içinde diyceklerini bildirmek üzere bu beyan veya istidayı maznuna ve işte mes'ulü bilmal bulunupta onun hakkında dahi dava açılmışsa mes'ulü bilmale ve ittila hasıl etmek üzere Cümhuriyet müddei umumisine tebliğ eder.

Karar hakiminin verdiği kararlar

ÜÇ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Maznun ve varsa mes'ulü bilmal mülahazalarını bildirdikten veya mehil geçtikten sonra karar hakimi

Cümhuriyet müddei umumisinin doğrudan doğruya açacağı davada cereyan eden usule göre ya duruşmanın açılmasına veya davanın reddine karar verir.

Davanın açılması üzere yapılacak muamele

ÜÇ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bundan sonraki usul muameleleri hukuku amme davasının cereyanına taallük eden hükümlere uygun olarak yapılır.

Şahsî dava yoluyla takip olunan bir iş ağır ceza işlerini gören mahkemede takip olunan bir cürümle birleştirilemez.

Şahsî davasının hakları

ÜÇ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hukuku amme davasında Cümhuriyet müddei umumiisi nasıl dinlenirse şahsî davada dahi davacı celbolunarak öylece dinlenir. Hukuku amme davasında Cümhuriyet müddei umumisine tebliğ edilmek lâzım gelen her karar, şahsî davada da davacıya tebliğ olunur.

Şu kadarki celpnameler zabıt kâtibi tarafından tebliğ edilir.

Davacıya duruşma için tebliğ edilen celpname ile duruşma günü arasında en az bir hafta müddet bulunmalıdır.

Davacı, avukatı veya dava vekili hakimnin müsaadesile mahkeme kâtibinin huzurunda dosyadan malûmat alabilirler.

Çağırılması icap eden şahit ve ehli hibre nin tayin ve celp ve daveli

ÜÇ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Mahkeme reisi kimlerin şahit ve ehli hibre olarak duruşmaya çağrılmaları icap edeceğini evvelden tayin eder.

Davacı ve maznun ve varsa mes'ulü bilhual, doğrudan doğruya celp ve davet hakkını aynı derecede haizdirler.

Maznunun yanında müdafî bulundurması veya kendini temsil ettirmesi

ÜÇ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Maznun yalnız olarak veya kendisine yardım için yanında bir avukat veya dava vekili bulundurarak hazır bulunabileceği gibi vekâletnameyi haiz bir avukat veya dava vekili tarafından kendisini temsil ettirebilir.

Mahkeme gerek davacının ve gerek maznunun bizzat hazır bulunmalarını emredebilir ve maznun hakkında ilzar müzekkeresi dahi verebilir.

Maznunun karşılıklı davası

ÜÇ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Şahsî dava açan muhtarına karşı maznun muhakemenin bittiği bildirilinceye kadar karşılıklı bir dava ile davacının mahkûmiyetini isteyebilir.

Bu takdirde asıl ve karşılıklı davalar birlikte hükmolunur.

Asıl davadan vaz geçilmesi karşılıklı davanın görülüp hüküm olunmasına mani olmaz.

Mahkûmiyet kararile beraber şahsî dava üzerine verilecek kararlar

ÜÇ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Maznun mahkûm olursa mahkeme, şahsî hak talebi hakkında da hüküm verir.

Şu kadarki zararın vücudüne veya miktarına ait tetkiklerin, duruşmanın ozamasını veya hükmün tehirini mucip olacağı anlaşılırsa mahkeme bu cihet hakkında davacının hukuk mahkemesine müracaat edebileceğine karar vererek hükmünü yalnız ceza tayinine hasredebilir.

Usul muamelelerinin durdurulması

ÜÇ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Davanın tahkik ve tetkikinden sonra mahkeme sabit addedilen vakıaların bu fasılda münderic muhakeme usulü tatbik olunmayacak suçlardan bulunduğunu görürse

bu sebepten dolayı usule ait muamelerin durdurulmasına hükmeder ve dava evrakının Cumhuriyet müddei umumiliğine verir.

Davaanın kanun yollarına müracaat hakkı

ÜÇ YÜZ ATMIŞINCI MADDE — Şahsî dava açmakla takip olunan işlerde davacı hukuku amme davasının açılmasıyla görülen işlerde Cumhuriyet müddei umumisinin müracaat edebileceği kanun yollarına gidebilir.

330 uncu maddede gösterilen muhakemenin iadesi talepleri hakkında da aynı hüküm caridir.

294 üncü madde hükümleri davacı tarafından yapılan müracaatlarda da tatbik olunur.

Temyiz veya muhakemenin iadesi talebi davacı veya avukatı yahut dava vekili tarafından verilecek bir istida veya bir zabıt varakası tutulmak üzere yapılacak beyan ile olur. Bu zabıt varakası reis veya hakime tasdik ettirilir.

316 inci maddede yazılı olan evrak hukuku amme davası üzerine takip edilen usulde muayyen şekillere göre Cumhuriyet müddei umumisine verilir ve onun tarafından gönderilir.

Temyiz lâyihası temyizi talep eden tarafın hasmına mahkemeye kâtibi tarafından tebliğ edilir.

Davadan vaz geçilmesi

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Davacı hükmün tefhimine kadar davadan vaz geçebilir. Şu kadarki ceza kanununun 460 ve 489 uncu maddeleri hükmü bakidir.

Davacı bizzat duruşmaya gelemez veya bir müdafî tarafından temsil edilmez yahut mahkeme bizzat huzurunu emretmişken duruşmanın her hangi bir celsesinde bulunmaz veyahut mahkeme kendisine bir mehil tayin edipte buna riayet olunmaması şahsî davadan vaz geçilmesini intaç edeceği bildirilmiş iken bu mehle riayet etmezse davadan vaz geçmiş sayılır.

Davacı 41 ve 42 inci maddelerde gösterilen şartlar dairesinde gıyabında verilen hükmün tebliğinden bir hafta içinde eski hale getirme talebinde bulunabilir.

vaz geçilen davanın acılanıyacağı

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Vaz geçilen dava bir daha açılmaz.

Mirasçılardan takip hakkı

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Davacı ölürse mirasçıları takibata devam edebilir. Ceza kanununun hakaret ve söğme fiilleri hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

Vaz geçmenin tebliği

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Davadan vaz geçilmesi, maznunu ve mesulü bilmale tebliğ olunur.

İKİNCİ FASIL

Müdahale yoluyla dava

Hukuku amme davasına ihtihak

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — 344 üncü madde mucibince şahsî dava açmağa hakkı olan herkes muhakemenin her halinde müdahale tarikile hukuku amme davasına ihtihak ve şahsî hukukunu talep edebilir.

Hayata, sıhhata, hürriyete, irza, şahsî haklara ve mallara taallük eden

suçlarda Cümhuriyet müddei umumiliğine usulü dairesinde müracaatla hukuku amme davasını tahrik etmiş olanlar dahi aynı hakkı haizdirler.

Müdahale usulü

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Müdahale, mahkemeye verilecek bir istida veya zabıt varakası tutulmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyanla olur. Bu zabıt varakası reis veya hakime tasdik ettirilir.

Mahkeme Cümhuriyet müddei umumisini dinledikten sonra davaya müdahale talebinin kabule şayan olup olmadığına karar verir.

Davaya müdahale eden kefalet vermekle mükellef değildir.

Dahili davanın haiz olduğu haklar

ÜÇ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Müdahale talebi kabul edildiği anda dahili dava olan kimse şahsi dava müddeisinin haiz olduğu aynı haklardan istifade eder.

Müdahalenin davayı durduramayacağı

ÜÇ YÜZ ATMIŞ SEKİZİNCİ MADDE — Müdahale davayı durdurmaz. Tarili tayin edilmiş olan duruşma ve muhakeme usulüne müteallik sair muameleler - vaktin darlığından dolayı davaya dahil olan kimse celp olunmayacak veya haberdar edilmeyecek olsa bile - muayyen günde yapılır.

Müdahaleden evvelki kararlara dahili davanın itibarı

ÜÇ YÜZ ATMIŞ DOKUZUNCU MADDE — Müdahaleden evvel sadır olupta Cümhuriyet müddei umumisine tebliğ edilen kararların dahili davaya tebliğine ihtiyaç yoktur.

Bu karar aleyhine kanun yoluna müracaat için Cümhuriyet müddei umumisinin tabi olduğu mehlis geçmesiyle davaya dahil olan dahi müracaat hakkını kaybeder.

Hükümün dahili davaya tebliği

ÜÇ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Davaya dahil olan kimse veya müdafii son tahkikata gelmezse sadır olacak hüküm davaya dahil olan kimseye tebliğ olunur.

Dahili davanın kanun yoluna müracaatı

ÜÇ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Davaya dahil olan kimse Cümhuriyet müddei umumisine bağlı kalmaksızın kanun yoluna müracaat edilebilir.

Kabul olunmayan karar, davaya müdahale edenin müracaatı üzerine bozulursa Cümhuriyet müddei umumisi işi yeniden takibe mecburdur.

Müdahalenin hükümsüz kalması

ÜÇ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Davaya dahil olan kimse vaz geçerse müdahale hükümsüz kalır.

ALTINCI KİTAP

Muhakemenin idaresi ve müzakere usulü

BİRİNCİ FASIL

Duruşma celselerinin aleniyeti ve inzibatı

Duruşmanın aleniyeti ve gizli yapılabileceği haller

ÜÇ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Duruşma alenî olur. Ancak umumî adap ve emniyeti muhafaza maksadıyla duruşmanın bir kısmının veya tamamının gizli olmasına mahkeme karar verebilir.

Duruşmanın gizli olması kararı ve sebepleri alenî olarak tefhim olunacağı gibi hüküm dahi her halde alenî tefhim olunur.

Aleniyetin kaldırılması hakkındaki duruşmanın gizliliği

ÜÇ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yukardaki maddede gösterilen hallerde aleniyetin kaldırılması talebine dair yapılacak duruşma talep üzerine veya mahkemece tensip olunursa gizli olur.

Mecburi gizlilik

ÜÇ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — On beş yaşını henüz bitirmemiş olan çocuklara ait duruşma mutlaka gizli olur.

Hüküm dahi gizli tefhim olunur.

Gizlilik kararının ve sebeplerinin yazılması

ÜÇ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Aleniyetin kaldırılması kararı, sebeplerile beraber zapta yazılır.

Gizli duruşmalarda bulunma bilmek müsaadesi

ÜÇ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Gizli yapılan duruşmalarda mahkeme, bazı kimselerin hazır bulunmasına müsaade edebilir. Bu halde reis, bunlara duruşmanın gizli olmasını istilzam eden keyfiyetlerin ifşa edilmemesini tenbih eder.

Gizli yapılan duruşmalarda icra kılınan muhakemenin neşri memnudur.

Alenî duruşmalarda cereyan eden muhakeme maznununun veya davacının haysiyet ve şerefine dokunur mahiyette bulunur veya umumî adap ve ahlâka mugayir ve efkârı müheyyiç görülürse mahkeme matbuatta neşrinin memnuiyetine karar verir ve alenen tefhim eder.

Alenî ve gizli muhakemeleri memnuiyet hilâfına neşredenler bir haftaya kadar hafif hapis ile elli liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olurlar. Bu karar kat'idir.

Bu madde hükmü hukuk muhakeme usullerinde dahi caridir.

Duruşmanın inzibatı

ÜÇ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Duruşmanın inzibatı reise aittir.

Duruşmanın inzibatını bozan her şahsı reis, muhakeme salonundan çıkartır.

Reis muhakemede bulunması muvafık görülmiyen küçüklerin muhakeme salonunda bulunmalarına müsaade etmez.

Inzibatî cezalar

ÜÇ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Muhakeme sırasında bir kimse mahkemeye karşı münasip olmıyan bir kavil veya fiilde bulunursa reis tarafından mahkeme kararıyla derhal tevkifhaneye gönderilir ve yirmi dört saat içinde sorguya çekilerek inzibatî mahiyette olmak üzere bir haftaya kadar hafif hapis veya yirmi beş liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılmasına mahkemece karar verilir. Bu karar kat'idir.

Duruşma sırasında işle-
nen suç hakkındaki
muamele

ÜÇ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Bir kimse duruşma esnasında bir suç işlese mahkeme vakiyi tespit ve bu hususa tanzim edeceği zabıt varakasını salâhiyetli makama gönderir, lüzum görürse failin tevkifine de karar verir.

İKİNCİ FASIL

Müzakere ve rey verme usulü

Duruşma ve kararlar-
da bulunabilecek
hakimler

ÜÇ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Duruşma ve kararlar da ka-
nunun tayin ettiği adette hakimlerin bulunması şarttır .

Bir celsede bitmiyecek duruşmalarda mazereti dolayısıyla bulunmaması ihtimali olan âzaman yerine geçmek ve reye iştirak etmek üzere ihtiyat âza bulundurulabilir .

Müzakereye iştirak
edecek hakimler

ÜÇ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Müzakerede ancak hükme iştirak edecek hakimler bulunur.

Reis, mahkeme nezdinde sitaj yapmakta olan hukuk mezunlarının müzakere sırasında hazır bulunmalarına müsaade edebilir.

Müzakerenin idaresi

ÜÇ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Müzakerenin idaresi ve hallolunacak meselelerin tertibi reise aittir.

Reye iştirak
mecburiyeti

ÜÇ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir mesele hakkında akalliyette kaldığından bahsile bir hakim reye iştiraktan imtina edemez

Reylerin dağılması
halinde ekseriyetin
temini

ÜÇ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Reyler dağılırsa maznunun en ziyade aleyhine olan rey, ekseriyet hasıl oluncaya kadar kendisine daha yakın olan reye ilâve olunur.

Reis kıdemsiz âzadan başliyerek ayrı ayrı rey toplar ve en sonra kendi reyini verir.

YEDİNCİ KİTAP

Hususî muhakeme usulleri

BİRİNCİ FASIL

Sulh hakimlerinin ceza kararlamaları

Duruşma yapılmaksızın
verilecek ceza
kararnameleri

ÜÇ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Sulh mahkemelerinin vazifesi dahilinde bulunan ve kabahat nevinden olan suçlara sulh hakimi duruşma yapılmaksızın bir ceza kararnamesiyle karar verebilir.

Bu ceza kararnamesile ancak hafif para cezasına veya nihayet üç aya kadar hafif hapis ve icabında muayyen bir meslek ve sanatın icrasının tatiline hüküm verilebilir.

Duruşma yapılmama-
sının mahzurlu gö-
rülmesi

İKİ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Sulh hakimi evvel emirde duruşma yapılmaksızın ceza tertibini mahzurlu görürse işin duruşması için bir gün tayin eder.

Kararnamede yazıl -
ması lâzım gelen
hususlar

ÜÇ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Ceza kararnamesi tertip edilmiş olan cezadan başka işlenmiş olan suçtu, tatbik edilen kanun maddelerini, sübut delillerini ve kararnamenin tebliği tarihinden itibaren sekiz gün içinde sulh mahkemesine bir istida taktimi veya bu hususta bir zabıt varakası yapılmak üzere mahkeme kâtibine yapılacak bir beyan ile itiraz olunabileceği ve aksi halde ceza kararnamesinin icra edileceğini ihtiva eder. Bu zabıt varakası hakime tasdik ettirilir.

Mahkûm, müddet bitmeden evel itirazından vaz geçebilir.

İtiraz olunmıyan ceza
kararnamelerinin kat'
ileşmesi

ÜÇ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Muayyen müddeti içinde aleyhine itiraz olunmıyan ceza kararnameleri kat'ileşir.

İtiraz

ÜÇ YÜZ DOKSANINCI MADDE — İtiraz üzerine duruşma yapılır. Şu kadarki maznun duruşmadan evvel itirazından vaz geçerse duruşmiya mahal kalmaz.

Duruşmada maznunu müdafii temsil edebilir. Hakim itiraz üzerine vereceği hükümde evvelki karar ile bağılı değildir.

İtirazın reddi

ÜÇ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Maznun, mazereti olmaksızın duruşmiya gelmez ve bir müdafii de gönderemezse tetkika hacet kalmaksızın itiraz reddolunur.

Ceza kararnamesi aleyhine itiraz müddetini geçirmesinden dolayı eski hale getirme talebi kabul edilmiş olan maznunun duruşmiya gelmemesi sebebile itirazı reddolunmuşsa buna karşı bir daha eski hale getirme talebinde bulunamaz.

İKİNCİ FASIL

Müsadere usulü

Müsadere talebinin
merci

ÜÇ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Ceza kanununun 36 ıncı maddesiyle diğer maddelerine ve sair hususî kanunlar hükmüne göre muayyen eşyanın müsaderesi veya imhası yahut istimalden kaldırılması caiz olan hallerde - esasla beraber bu hususta bir karar verilmemişse - bu tedbirlerin her türlü takiplerden ayrı olarak ittihazı hakkında Cümhuriyet müddei umumisi veya davacı tarafından yapılacak talep, esas davayı görmeğe salâhiyetli olan mahkemeye arz olunur.

Müsadere duruşması
ve karar hakkındaki
hükümler

ÜÇ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Duruşma ve karar hakkında duruşmiya müteallik hükümler tatbik olunur.

Müsadere veya imha olunacak yahut istimalden kaldırılacak eşya üzerinde hakkı olan kimseler de mümkünse duruşmiya davet olunur. Bunlar maznunun haiz olduğu hakları kullanabilirler ve vekâletnameyi haiz bir müdafii ile kendilerini temsil ettirebilirler.

Davete icabet etmemeleri muameleleri tehir etmez ve hükmün verilmesine mani olmaz.

Müsadere kararına
karşı kanun yollarına
müraceat hakkını ha-
iz olanlar

ÜÇ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu hükme karşı Cümhuriyet müddei umumisi, davacı ve 393 üncü maddede muayyen olan kimseler için kanun yolları açıktır.

SEKİZİNCİ KİTAP

Cezaların infazı ve muhakeme masrafları

BİRİNCİ FASIL

Cezaların infazı

- Infazın şartı ÜÇ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Mahkûmiyet hükümleri kat'ileşmedikçe icra olunamaz.
- Infazın neye müstehen olacağı ve kimin tarafından takip edileceği ÜÇ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Cezanın infazı mahkemeden verilen ve aslına mutabık ve icrası kabil olduğu reis veya hakim tarafından tasdik edilen hüküm fıkrası sureti üzerine Cümhuriyet müddei umumisi tarafından takip olunur.
- Ölüm cezasının tehir sebebi ÜÇ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Akıl hastalığına duçar olanlar iyileşmedikçe haklarında ölüm cezası infaz olunmaz.
- Ölüm cezasının infazı usulü ÜÇ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Ölüm cezası, mahkeme heyetinden bir zaf ile Cümhuriyet müddei umumisi ve zabıt va zabıt kâtibi ve hapishaneler idaresi memurlarından biri hazır oldukları halde infaz olunur.
- Mahkûmun mensup olduğu dinin ruhanî sıfatını haiz bir zat ile mahkûmun müdafii dahi cezanın infazında hazır bulunabilir.
- Ölüm cezasının infazı sureti hakkında bir zabıt varakası tutulur. Zabıt varakası orada memur olarak bulunan zatler tarafından imza edilir.
- Hürriyeti tahdit eden cezaların tehir sebepleri ÜÇ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Akıl hastalığına duçar olan mahkûmlar hakkında hürriyeti tahdit eden cezanın infazı iyileşdikten sonraya bırakılır.
- Diğer bir hastalık dahi hürriyeti tahdit eden bir cezanın infazı halinde mahkûmun hayatı için kat'i bir tehlike teşkil ediyorsa o hastalıkta dahi aynı hüküm tatbik olunur.
- Hürriyeti tahdit eden cezaların infazı doğurmak üzere bulunan kadınlar hakkında münasip bir müddetle tehir olunur.
- Mahkûmun talebi ile infazın tehiri DÜRT YÜZÜNCÜ MADDE — Ağır hapisten maada iki sene ve daha aşağı müddetle hürriyeti tahdit eden cezaların derhal infazı, mahkûm veya ailesi için mahkûmiyetin gayesi haricinde ağır bir zararı mucip olacağı anlaşılırsa mahkûmun talebi üzerine cezanın infazı tehir olunabilir.
- Tehir müddeti dört ayı geçemez.
- Tehir talebinin tervici bir teminat gösterilmesine veya diğer bir şarta talik edilebilir.
- Cezasını çekmeğe gelmiyen veya kaçacağından şüphe edilen mahkûmlara yapılacak muamele DÖRT YÜZ BİRİNCİ MADDE — Mahkûm cezasını çekmek üzere yapılan davete icabet etmez veya kaçacağı hakkında şüphe uyandırırca Cümhuriyet müddei umumisi hürriyeti tahdit eden cezanın infazını temin zımında bir ihzar yahut bir tevkif müzekkeresi verebilir.
- Mahkûm kaçmış veya saklanmış ise Cümhuriyet müddei umumisi aynı maksatla bir yakalama müzekkeresi verebilir.
- Hükümün tefsirinde veya cezanın infazında tereddüt DÖRT YÜZ İKİNCİ MADDE — Bir mahkûmiyet hükmünün tefsirinde veya tayin olunan cezanın hesabında tereddüt edilir yahut cezanın kismen veya

tamamen infazı lâzım gelmeyeceği iddia olunursa bu bapta mahkemeden bir karar istenir.

399 uncu madde dairesinde cezanın tehiri talebinin reddi aleyhinde vuku bulan muhalefetlerde aynı hüküm caridir.

Bu müraceatlar cezanın infazını tehir etmez. Şukadarki mahkeme infazın tehirini veya tatilini emredebilir.

Birden fazla hükümlerdeki cezaların cem'i

DÖRT YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir kimse hakkında başka başka kat'ilemiş hükümler verilir ve mahkemece cezaların içtimai kaidesinin tatbik edilmemiş olduğu görülürse ceza kanununun bu hususa müteallik ahkâmı dairesinde bir ceza tayini için mahkemeden karar istenir.

Hastanede geçen müddetin cezaya mahsubu

DÖRT YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cezanın infazına başladıktan sonra hastalık münasebetiyle mahkûmun hapishane hastanesinden başka bir hastaneye kaldırılması halinde hastanede geçirdiği müddet, cezadan indirilir.

Şu kadarki cezanın infazını tatil için mahkûm hastalığını kendisi vücude getirmişse bu hükümden istifade edemez.

Bu son halde Cümhuriyet müddei umumisi mahkemeden bir karar almakla mükelleftir.

infaz sırasında verilecek kararların mercii ve usulü

DÖRT YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Cezanın infazı sırasında mahkemeden alınması lâzım gelen kararlar (402-404 üncü maddeler) duruşma yapılmaksızın verilir. Karar verilmeden evvel iddiaları neticesini bildirmek üzere Cümhuriyet müddei umumisi ve mahkûma müsaade olunur.

403 üncü madde mucibince cezaların içtimai kaidesi veçhile bir ceza tayini lâzım geldiğinde bu bapta hüküm vermek salâhiyeti, en ağır neviden cezayı hükmetmiş olan, ve eğer cezalar aynı neviden ise en fazla cazayı hükmetmiş bulunan ve fakat bu halde birden fazla mahkemeler salâhiyetli ise son hükmü vermiş olan mahkemeye aittir. Hükümlerden biri doğrudan doğruya temyiz mahkemesinden verilmiş ise içtima kaidesinin tatbiki salâhiyeti temyiz mahkemesine aittir .

Temyiz mahkemesinden başka mahkemeler tarafından verilmiş olan bu kararlar aleyhine acele itiraz yoluna müraceat olunabilir.

İKİNCİ FASIL

Muhakeme masrafları

Muhakeme masraflarının tayini

DÖRT YÜZ ALTINCI MADDE — Hükümler ve kararnemelerle tahkikatın düşmesine dair olan kararlar muhakeme masraflarının dahi kime tahmil olunacağını tayin eder.

Masrafların miktarile iki taraftan birinin diğerine ödemesi lâzım gelen paranın miktarını hakim veya reis tayin eder.

Muhakeme masraflarıyla şahsi hukukun tahsiline müteallik kararların infazında icra kanunu ahkâmı caridir.

Mahkûmün mükellefiyeti

DÖRT YÜZ YEDİNCİ MADDE — Mahkûmiyet halinde hukuku amme davasının hazırlanması ve cezanın infazı masraflarında dahil olmak üzere bütün masraflar mahkûme tahvil olunur. Hüküm kat'ileşmeden mahkûm ölürse mirascıları masrafları ödemekle mükellef değildir .

Birden fazla suçlarda, kısmen mahkûmiyette ve bir suçta birden fazla kimselerin mahkûmiyetinde masraflar

DÖRT YÜZ SEKİNCİ MADDE — Birden fazla suçlardan dolayı aleyhinde takibat yapılmış olan kimse bunların bir kısmından mahkûm olmuş ise beraet ettiği suçların duruşmasının icap ettirdiği masrafları ödemekle mükellef değildir.

Aynı suçtan dolayı müşterek fail olmak üzere mahkûm olanlar muhakeme masrafından bir birine müteselsilen kefil olarak mesuldürler.

Ancak ceza infazının ve tevkifin intaç ettiği masraflara bu hüküm tatbik olunmaz.

Beraet ve muhakemenin men'i halinde masraf

DÖRT YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Beraetine yahut muhakemesinin men'ine karar verilen kimse ancak kendisine isnat edilebilecek bir ihmalden ileri gelen masrafı vermeğe mahkûm olur.

Bir kimsenin evvelce ödemek mecburiyetinde kaldığı masraflar Devlet hazinesine tahmil olunabilir.

Karşılıklı hakaret davalarında masraf

DÖRT YÜZ ONUNCU MADDE — Birbirine hakaret ve söğme davalarındaki taraflardan birinin veya her ikisinin cezalarının düşmesi bunlardan birinin ve ya her iki tarafın masrafları ödemeğe mahkûm olmalarına mani olmaz.

Cürüm uydurma ve iftira gibi hallerde masraf

DÖRT YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Cürüm uydurma veya iftira suretile yahut ağır bir kayıtsızlıkla yalan ihbaratta bulunupta velevki adliye haricinde olsun bir tahkikat icrasını tahrik etmiş olan kimse mahkemece dinlendikten sonra bu tahkikatın Devlet Hazinesine veya maznuna iras ettiği masrafları ödemeğe mahkûm edilebilir.

Mahkeme davaya henüz vaz'iyet etmemiş ise bu hususta verilecek karar Cumhuriyet müddei umumisinin iddiası üzerine son tahkikatın açılmasını emretmeğe salâhiyetli olan karar hakimi tarafından verilir.

Bu husustaki karara acele itiraz olunabilir.

Şahsî davadan vaz geçme halinde masraf

DÖRT YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Doğrudan doğruya şahsî hukuk talebi üzerine yapılan takibatta davacının vaz geçmesinden dolayı takibatın düşmesine karar verilirse masraflar davacıya yükletilir.

Şahsî dava üzerine mahkûmiyet halinde masraf

DÖRT YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Şahsî dava üzerine görülen işlerde mahkûm, davacı tarafından yapılan lüzumlu masrafları ödemeğe de mahkûm olur.

Davacının şahsî hukukuna kısmen hükmolunmuş ise mahkeme, muhakemenin icap ettirdiği masraflarla davacı ve maznunun ödemek iztirarında kaldıkları masrafları bu nisbette taksim eder.

Maznunun muhakemesinin men'ine veya beraetine veya tahkikatın düşmesine karar verilirse maznunun ödemek mecburiyetinde kaldığı masraflar davacıya yükletilir.

Bir davada birden fazla davacı ve birden fazla maznun bulunursa masrafların ödemmesinde bunlar bir birlerine müteselsilen kefil olarak mes'uldürler.

Bu maddede bahsedilen masraflar, şahsî hukukun isbatı zımında mecburî seyahat için sarf edilen veya şahit ve ehli libreye verilecek olan masraf ve tazminatı dahi ihtiva eder. Avukat ve dava vekilleri ücretleri dahi böyledir.

Şahsî dava ile hukuku amme davası ikamesi neticesindeki masraf

DÖRT YÜZ ON DÜRDÜNCÜ MADDE — 168 inci maddede beyân olunan halde hukuku amme davası ikame olunupta neticede maznunun muhakemesinin men'ine veya beraetine veya tahkikatın düşmesine karar verilirse 413 üncü maddenin ikinciden beşinciye kadar olan fıkraları hükümleri müstedi hakkında tatbik olunur.

Bununla beraber mahkeme halin icabına göre müstedinin kısmen ve ya tamamen masraftan mes'ul olmamasına karar verir. Mahkeme, masraflar hakkında karar vermezden evvel müstediye dinler, meğerki müstedinin davaya dahil olmak hakkı olma.

Kanun yollarından müracaat neticesindeki masraf

DÖRT YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Kanun yollarından birine müracaat eden taraf, bu müracaatı geri almasından veya reddolunmasından ileri gelen masrafları öder. Kanun yollarına müracaat eden Cümhuriyet müddei umumiyesi ise maznunun ödemek mecburiyetinde bulunduğu masraflar Devlet Hazinesine yükletilir.

Kanun yoluna müracaat edenin talebi kısmen kabul olunmuş ise mahkeme münasip gördüğü vechile masrafları taksim eder.

Kat'ileşmiş bir hüküm ile neticelenen bir duruşma hakkındaki muhakemenin iadesi talebinden ileri gelen masraflar hakkında dahi aynı hüküm caridir.

Eski hale getirme talebinden doğan masraflar hasım tarafının esassız muhalefetinden hasıl değilse, bu talebi dermeyan edene yükletilir.

DOKUZUNCU KİTAP

Memnu hakların iadesi

Merci

DÖRT YÜZ ON ALTINCI MADDE — Memnu hakların iadesi istidası mahkûmun ikametgâhı olan yerin tabi bulunduğu ağır ceza işlerini gören mahkemeye verilir.

İstidaya raptolunacak evrak

DÖRT YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — İstidaya aşağıda yazılı evrak raptolunur:

- 1 - Mahkûmiyeti gösteren kararın sureti
- 2 - Müstedinin mahkûm olduğu cezanın infaz edildiğini veya kanunî sebeplerden dolayı düştüğünü ve tarihlerini ve muhakeme masraflarıyla hükümlenmiş ise şahsî hakların ödendiğini müsbet evrak
- 3 - Mahkûm olduğu cürümden pişman olduğunu ihsas edecek surette hüsnü halî görüldüğüne dair vesikalar.

Tetkik ve kıraat

DÖRT YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Mahkeme bu istida üzerine âzasından birini raportör tayin eder. Raportör âza mahkûmun adli sicil kayıtlarını celp ile beraber lüzum gördüğü malûmatı toplar ve ceza kanununun 122 ve 123 üncü maddelerinde yazılı müddetlerin geçip geçmediğini hesap ettikten sonra evrakı Cümhuriyet müddei umumiğine verir.

Mahkeme Cümhuriyet müddei umumisinin delilli mütaleanamesi üzerine duruşma yapmaksızın kararını verir. Bu karar aleyhine temyize müraceat olunabilir.

Ret kararı ve talebin tekrarı

DÖRT YÜY ON DOKUZUNCU MADDE — İstida reddedilirse ret kararının kal'ileştiği tarihten itibaren ceza kanununun 112 ve 123 üncü maddelerinde yazılı müddetler yeniden geçmedikçe memnu hakların iadesi tekrar istenemez.

İstidamı reddi bazı evrakın noksan olmasından yahut yolunda tanzim edilmemesinden ileri gelmiş ise iade her zaman yeniden istenebilir.

İade kararının ilânı

DÖRT YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Memnu hakların iadesine dair olan karar kal'ileştikten sonra müstedi isterse Resmî Gazete ile ilân olunur.

SON MADDELER

Bu kanuna göre ağır ceza işleri

DÖRT YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Bu kanuna göre ağır ceza işlerinden maksat, ceza kanunu hükmünce ölüm cezası, müebbet sürgün ve mutlak olarak ağır hapis ve beş sene veya daha fazla hapis cezalarını müstelzim cürümlere müteallik davalardır.

İlga edilen kanunlar

DÖRT YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Ağır cezayı müstelzim meşhut suçlarda bu kanunun hükümleri tatbik edilmek şartile usulü muhakematı cezaiye kanunu muvakkatinin dördüncü babının üçüncü faslı birinci kısmına müzeyyel 28 şubat 1328 tarihli madde müzeyyeye hükmü baki kalmak üzere 5 recep 1296 tarihli usulü muhakematı cezaiye kanunu muvakkati ve zeyilleri mülğadır.

Temyiz teşkilatına dair olan kanunun hükmü bakidir. Ceza kanununun mevkiî meriyete vazına müteallik 825 numaralı kanunun 29 uncu maddesinin temyiz kabiliyeti hakkındaki hükmü bu kanuna göre cari olmak üzere diğer hükümleri bakidir.

Sulh hakimleri kanunu ile tadil ve zeyillerinin ceza muhakemesi usulüne ait hükümleri mülğadır.

Tatil

DÖRT YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Ceza işlerini gören makam ve mahkemeler her sene temmuzun yirmisinden eylülün beşine kadar tatil olunur.

Hazırlık tahkikatı ve ilk tahkikat ile mevkuflu eşhasa ait duruşmaların ve sair acele sayılacak hususların tatile tesadüf eden zamanda ne suretle ifa edileceği Adliye vekâleti tarafından yapılacak bir talimatname ile tayin olunur.

İkinci fıkrada yazılı vazifelerin ifası için tatil zamanında hukuk usulü muhakemeleri kanunu mucibince muayyen vazifeler ifa eden hukuk hakim ve mahkemelerine Adliye vekâletince 1 teşrinisani 1339 tarih ve 367 numaralı kanuna istinaden salâhiyet verilebilir.

Tatil zamanında temyiz mahkemesi yalnız mevkufu ve mevkufu duruşmalı işlerin tetkikatını icra eder.

Tatil zamanına tesadüf eden mühletler işlemez. Bu mühletler tatilin bitiği günden itibaren üç gün uzadılmış sayılır.

Sulh hakimleri ile müstantiklerin ve asliye reisi veya hakiminin ve ağır ceza reislerinin vazifeleri

MUVAKKAT MADDE A — Bu kanunda yazılı karar hakimi teşkilâtı yapıncaya kadar aşağıdaki hükümler caridir:

1 - 110, 112, 115 inci madde hükümleri kendi verdikleri kararlara şamil olmak üzere sulh hakimleri veya müstantikler tarafından tatbik olunur.

2 - 124 üncü maddenin müstantiklere verilen salâhiyetten bahseden ikinci fıkrası yerine müstantiklerce Cümhuriyet müddei umumiliğinin tevkif talebine karşı maznunun mevkuf olmaları tahkikatının icrasına ve tevkife ve tevkifin istirdadına ve kefaletle salıvermeğe ve muhakemenin men'ine dair verilecek kararlar mensup oldukları asliye mahkemesi reisi veya hakiminin tasdiğiyle tekemmül etmesi usulü konulmuştur.

3 - 74, 163, 173, 176, 191, 192, 194, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 411 inci maddelerde yazılı karar hakimlerinin vazifelerini müstantikler yapar.

4 - 149, 175, 178, 190, 283, 284, üncü maddelerle 174 üncü maddenin ilk fıkrasında yazılı karar hakimlerinin vazifeleri müstantikin mensup olduğu asliye mahkemesi reisi veya hakimi tarafından yapılır.

5 - 350, 351, 352 inci maddelerde yazılı karar hakimlerinin vazifesi asliye mahkemesine ait işlere münhasır olmak üzere müstantiklerindir. Sulh mahkemesine ait işler hakkında bu maddelerde gösterilen merasim yapılmıyarak doğrudan doğruya mezkûr hakimliğe müraceat üzerine dava görülür.

6 - 343 üncü maddede yazılı karar hakimi kararlarından maksat yukardaki fıkralara göre vazifeli olanların kararlarıdır.

7 - 299 uncu maddenin ilk fıkrasında gösterilen itiraz mercileri yerine aşağıdaki merciler tayin olunmuştur:

A - Müstantik kararları aleyhine yapılan itirazlar, tasdik ile tekemmül etmeyen kararlar hakkında müstantikin mensup olduğu asliye mahkemesi reisi veya hakimi ve tasdik ile tekemmül eden kararlar hakkında müstantikin mensup olduğu ağır ceza işlerini gören mahkeme reisi ve tasdiki yapan reis ağır ceza işlerini gören mahkeme reisi ise bu bapta itiraz en yakın ağır ceza işlerini gören mahkeme reisi tarafından tetkik olunur.

B - Sulh hakimlerinin kararlarına karşı yapılan itirazların tetkiki, kaza dairesi dahilinde buldukları asliye mahkemesi reisi veya hakimine aittir.

Sulh işleri asliye mahkemesinde görülüyorsa itirazın tetkiki salâhiyeti ağır ceza işlerini gören mahkeme reisinindir. Mürettep asliye mahkemesinde görülüyorsa itirazın tetkiki salâhiyeti en yakın ağır ceza işlerini gören mahkeme reisinindir.

C - Mahkeme naibi ve istinabe olunan hakim kararları aleyhine yapılacak itirazların tetkiki, mensup oldukları asliye mahkemesi reisine ve asliye mahkemesi reisi veya hakimi tarafından verilen kararlar aleyhindeki itirazların tetkiki, kazası dairesinde buldukları ağır ceza işlerini gören mahkemeye ve bu mahkeme ile reisi tarafından verilen kararlar hakkındaki itirazların tetkiki ise, yine ağır ceza işlerini gören en yakın mahkemeye aittir .

8 - Sulh mahkemelerinde Cümhuriyet müddei umumisi bulunmayacağı gibi kabahat işlerinden başka 825 numaralı kanun mucibince sulh mahkemelerinin vazifesi dahilinde olan cürümler içinde Cümhuriyet müddei umumisinin yazılı iddiasına ve son tahkikatın açılması kararına lüzum yoktur.

Ancak sulh mahkemelerinden temyizi kabil olmak üzere verilen kararları kazası dairesinde buldukları asliye veya ağır ceza mahkemeleri nezdindeki Cümhuriyet müddei umumileri bir ay içinde temyiz edebilirler .

Bu kanunun mer'iyetinde elde olan işlerde tatbik olunacak usul

MUVAKKAT MADDE B — Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte elde bulunan işler aşağıda yazılı hükümler dairesinde görülür:

1 - Henüz takip veya istintakta tahkik edilmekte olan yani hazırlık veya ilk tahkikatta bulunan işler ile muhakemesi lüzumuna karar verilerek mahkemeye gönderilmek üzere olan işler hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

2 - tevkif ve salıvermeğe dair muameleler bu kanuna göre yürütülür. Muvakkat tevkif kararlarında tecdit yerine müddetin bitmesinden bir gün evvel duruşma yapılarak sonraki muameleler bu kanuna göre yapılır.

3 - Mahkemelerdeki işlerde, hukuku amme davasının açılması zamanındaki muhakeme usulü caridir. Bu kanunun lehe olan hükümleri de tatbik edilir.

4 - Mer'iyet tarihinde gıyapta görülen davalarda verilecek hükümler ile evvelce verilmiş olan hükümlerin tebliğ ve itirazı eski kanuna göredir. İtiraz üzerine icra kılınacak muhakemede dahi aynı usul caridir.

5 — Mer'iyet tarihinde temyiz olunacak işler hakkında bu kanun cereyan eder. Mer'iyet tarihinden evvel temyiz olunan işler hakkında temyiz şartlarına ve usulüne ve tetkiklerine dair eski kanun hükümleri muteber olmakla beraber bu kanunun lehe olan hükümleri de tatbik edilir.

6 - Bozulma üzerine yeniden muhakeme ve tetkikler bu kanuna göre olur.

7 - Mer'iyet tarihinde muhakemenin ve memnu hakların iadesine müteallik muameleler bu kanuna göre takip olunur ve neticelendirilir.

Tebliğ işlerinde zabıta memurları hakkında takip usulü

MUVAKKAT MADDE C — Zabıta memurları hakkında Adliye tebliğat işlerinden dolayı yapılacak takiplerde memurun muhakematı kanunu tatbik olunur.

DÖRT YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunda kullanılan ıstılahlar ve tabirler Türk ceza kanununda bunların karşılığı olarak kullanılmış bulunan eski ıstılah ve tabirler yerine kaim olmuştur.

Kanunu mer'iyeti tarihi

DÖRT YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden dört ay sonra mer'idir.

Kanunun icraya me-
mur olanlar

DÖRT YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Bu kanunun hükümlerini
icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

9 nisan 1929

<i>Cümhuriyet Reislğine yazılan tezkerenin tarihi ve numarası</i>	: 4-4-1929 ve 1/332	
<i>Bu kanunun neşir ve ilânı Başvekilliğe bildirildiğine dair Cüm. Reislğinden gelen tezkerenin tarihi ve numarası</i>	: 9-4-1929 ve 4/145	
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	: 7 9 10	Sayfa 34 54 2:3,14:23
<i>Bu kanunla ilişkili olan kanunların numaraları:</i>	825,367	